

ÍZELÍTŐ

Egynémely nevezetes
anekdota Deák Ferencről

A paksi Telkes Gazdaság
szervezete és működése

Koszorús László, egy paksi
kézimunka-előnyomó

Kurosawa Akira Ran c.
filmjének makro-
strukturális elemzése

A rettenet színháza

Még most is ég a tűz

Kikelet

Határon túli magyar
középiskolások tíz olvasó-
tábor a Cseresznyés-
pusztán

Paksi költők versei

Egy kiállítás képei

MŰZEUMI VILÁGNAP
VÁROSI MŰZEUM 2004. MÁJUS 18.

A paksi Bőrgondozó története

A néhai mezőváros, az álmos nagyközség, Paks 1969-től (ekkor 11.000 lakosú) egyre gyorsuló ütemben, néhány év alatt átlépett az "atomkorba". Először az erőmű-építkezés infrastruktúrája készült el. Ehhez tartozott az egészségügy fejlesztése, a nagyon hiányzó szakorvosi rendelőintézet (sebészet, belgyógyászat, nőgyógyászat, fül-orr-gége, szemészet, labor, rtg.) átadása 1973-ban. Már induláskor, más szakmák jelenléte nélkül, az alapterület szempontjából alultervezett épület 30 éven át alkalmatlannak bizonyult helyigényes rendelések befogadására. Így a bőr- és nemibeteg gondozó intézet (továbbiakban BNG) amely 1974 májusában kezdte el tevékenységét, a helyi tüdőgondozó bal szárnyában kapott ideiglenes helyet (Kurcz-kúria).

A Tolna megyei gondozóhálózat létrehozásában elvülhetetlen érdemei voltak két kiváló szakembernek. Dr. Erdélyi János, a Megyei Kórház bőrosztályának vezető főorvosa a fiatal szakorvosjelöltek gárdájának adott korszerű elméleti és gyakorlati tudást, utóbbihoz biztosította az akkor modern orvostechonikai eszközöket is. Dr. Horváth Mária, a Megyei BNG vezető főorvosaként szervezőképességével és "harcos" hozzáállásával segítette a frissen létesített dombóvári, paksi (később tamási), vagy a már működő bonyhádi gondozók személyi és tárgyi feltételeit 1972 és 1976 között. Ebben a terminusban valamennyi járási gondozóba Erdélyi-tanítvány került vezető főorvosi státuszba, így Paksra dr. Gáts Attila, aki az orvoslakások átadásáig Szekszárdról kijárással hetente háromszor rendelt. 1975. április 14-től heti 36 órában folyamatos a szakellátás.

A kezdeti évek a szoros centralizáció jegyében teltek el, a kórház-rendelőintézeti egység vidéki kiterjesztését (TOMEGYI) hamarosan felváltotta egy lazább, nagyobb anyagi és szakmai önállóságot biztosító kapcsolat, amely inkább a helyi rendelőintézethez integrálta a BNG-t. Az ellátási területen (korábban járás) kb. 50.000 lakos él az alábbi településeken: Paks, Madocsa, Bölcse, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Németkér, Nagydorog, Pusztahencse, Györköny, Bikács, Pálfa, Sárszentlőrinc, Kajdacs.

A bőrbetegek zömét képező dermatitis-ekzema csoport mellett eleinte jelentős számú elhanyagolt onkodermatológiai eset is előfordult, ezért az országban elsők között került bevezetésre az utóbbiak komplex ellátása, gondozása. A venereás betegek számának megjósolt, az atomerőmű-építkezéssel kapcsolatos növekedése szerencsére - egy prostituálthoz kötődő sz. fertőzőláncolatot kivéve - amikor 1978-ban két falu teljes férfilakosságát kellett leszűrni - nem következett be. 1979, Paks várossá nyilvánítása, az első turbina behelyezésének és az új BNG kialakításának éve. Intézetünk a megnövekedett forgalom, a közös váró, a szűk alapterület miatt tanácsai határozattal került a jelenlegi helyére (1980) Paks egyik nevezetes épületébe, a Deák-házba (volt Szeniczey-kúria). A XIX. században posta, a XX. század ötvenes éveiben orvoslakás és rendelő volt. Itt lakott többek között dr. Pechó Zoltán (1904-1972), akit körzeti orvosi (Bogyiszló), rendőrorvosi (Szekszárd) gyakorlattal 1956-os tevékenysége miatt Paksra "száműztek", és lett a település egyik közismert orvosa. Sokáig a szülőotthonban, majd tisztiorvosként dolgozott. Életének utolsó periódusában másodállásban napi 2 órás bőrgyógyászati rendelést folytatott asszisztensével, Kern Rózsával, aki a lues-szerológiai vérvételeket végezte nagy szorgalommal. A műemlék jellegű épület szakszerű belső átalakításával vizs-

gáló, kezelő-kisműtő, labor, orvosi és személyzeti szobák, váró, mellék- és raktárhelyiségek létesültek.

A betegforgalom csúcsa a nyolcvanas évek közepére tehető (kb. havi 600 fő), amikor a 3-4. blokkok kivitelezése zajlott, és a város lakossága átmenetileg (a bejárókkal) 25.000-re nőtt.

Meg kell említeni, hogy 1980-1988 között az újonnan létesített tamási BNG vezetését helyettesítés formájában dr. Gáts Attila vállalta (heti szakrendelés). A rendkívül szerény körülmények mellett indított szakrendelő ma már prosperál. De ez egy másik történet.

Jelen időből visszatekintve a BNG kéziműszer ellátottsága jó, nagygépes berendezéseket illetően volt jobb is. 1994-98 között a BNG rendelkezett egy CO²-táskalézerrel, amellyel 2000 feletti esetszámban végeztünk bőrsebészeti műtéteket a hagyományos beavatkozások mellett. A megyében elsőként, 10 éve számítógépes adatrögzítést alkalmazunk, sajnos a több tízezernyi tárolt kartontól sem váltunk meg, azok átírására az idő és a személyzet nem elegendő. Bevezetés alatt áll a digitális dermatoszkópia (Heine-Molemax), ezzel a programmal a pigmentált anyajegyek precízebb szűrését és nyilvántartását kívánjuk elérni.

A betegirányítási rend az elmúlt 30 évben, a szabad orvosválasztás dacára lényegében nem változott. Szakvizsgálatra az alapellátás a BNG-be utalja a problémás eseteit. Az éves forgalom 0,8 -1 %-át küldjük fekvőbeteg intézménybe, legtöbbször a megyei kórház bőrosztályára. Ritkán közvetlenül a pécsi bőrklinikára. A rendelőintézet valamennyi egysége 3 éve az ISO 9001 rendszerben akkreditált. A szigorú adminisztrációs követelmények mellett "ádáz pontvadászat" folyik, de alapvetően - mint legtöbb helyen az országban - az önkormányzatok lehetőségén és tehetőségén múlik egy eü. létesítmény működése vagy csődje. Pakson még nincs vészhelyzet.

A BNG kezdettől fogva két asszisztensi és egy részállású takarítónői státusszal rendelkezik. Az állások rövid időszakokat leszámítva betöltöttek voltak.

Asszisztensek név szerint: Bán Istvánné (Édl Klára) szakasszisztens 1974-től folyamatosan itt dolgozik. Vábróné (Gangel Zsuzsanna), Hidasiné (Major Éva), Somogyiné (Kohlmann Margit), Laczkovichné (Keresztes Katalin), Magonyné (Kerékgyártó Erika), Ágostonné (Tóth Eszter) és Kövecses Klára.

A külső és belső tatarozások elmaradása miatt az ódon épület állaga az elmúlt 20 évben nagyon leromlott. Önkormányzati döntés született, mely szerint a vadonatúj rendelőintézet átadása után (2003. decemberben megtörtént) a régibe költöznek a gondozók (tüdő-, bőr-, ideggondozó) az intézmény előzetes átalakítását követően, várhatóan 2005-ben.

Irodalom

- Dr. Németh Imre: Paks monográfiája (1979)
 Dr. Szentgáli Gyula: A Szekszárdi Kórház 175 éve (1976)
 Bencze Barnabás: Építészeti örökségünk - Várossá válni... (Várostarténeti tanulmányok) Paks (2001)
 Városi BNGI Paks: Betegforgalmi naplók (1974-2003)

■ Dr. Gáts Attila

ADORJÁN JÓZSEF

Tavaszt hozó férfiak

Üdvözlő szavakat rebegeten a szám
A tavaszt hozó férfiak újabb névnapján
Sándor, József, Benedek, milyen szépen hangzik
Őrajtuk a tavasz jötte nagyon sokban múlik.

Hangolt már a kis csapat, a tél közepe óta
Reméljük, hogy nem vesztek bele a nagy hóba
A padláson találtak még zsákot a melegnek
Fecskét, gólyát, bibicet, sorba kiengednek.

Kizöldell a mező, újra virul minden
Virágerdő köszönt ránk a mezőn és a kertben
Gyönyörködve a természetben, nem illik feledni
Ezek a fiúk nem szégyellték a zsákot cipelni.

A válluk ugyan nem fájdult meg, mert felváltva hozták
Vita ugyan akadt köztük, a sújt hogyan osztják
Szerencsére akadt köztük gondolkodó ember
Elosztotta a sújt, hogy minden rendben menjen.

Mivel, hogy Ők már itt vannak, és a tavasz is megjött
Az üdvözlő szavakból egy kevés most jól jön
A dicsérő szavakkal bánjunk óvatosan
A zsákbontáskor kiderül, hogy benne ugyan mi van.

Volt már példa nem egyszer, hogy rossz zsákot hoztak
Akkor aztán mindig a másira hivatkoztak
Reméljük, hogy most siker a jó zsákot hozni
Az üdvözlőre a kis csapat rá tudott szolgálni.

Nagy a teher

Nagy a teher a vállunkon, ezt bátran kimondom
nem panaszként mondom, pont most József-napon
Egyeztetni Sándorral, nem holmi lányálom
Benedekre, ha gondolok, feláll a szőr a hátamon.

Nézd, a többi férfi nevet, nincs teher a vállukon
nem hoznak Ők semmit, esetleg nincs bizalom
Antalt, hogyha megnézed, mi van Őrá bízva
nem terhelt a másik név sem, mivel hogy Ő Géza.

Bezeg Sándor, na meg József, nagy a teher rajtuk
tavaszt hozni nem könnyű, bátran bevallhatjuk
Az igyekezet sikerült, mert jó volt az összhang
A Benedekkel megint baj volt, jól össze is szídtam.

Be kell látni mindenkinek, öreg lett a Benedek
javaslatom van ugyan, elmondom, hogy mi lehet
Benedeket törölni kell végleg a naptárból
meglátjátok tavasz lesz majd, ezt bátran állítom.

Nyugalomra vágyva

Az Emberiség nagy része nyugalomra vágyva
tehetetlen dühében bolyong a világban
Keresi a nyugalmat széltejében hosszában
nyugalmat keres a földön, és békét a családban.

Dolgozik naphosszat, és bízva bízik
megtermi gyümölcsét, melyre oly nagyon vágyik
Ez a vágy úgy tűnik nem munka gyümölcse
mire elérné, addig más leszede.

Gyűjtik a gyümölcsöt más munkája árán
halomra gyűjti, mindig a más kárán
Nem törődve azzal, hogy kinek mi a vágya
fűtyülve legyint a mások nyugalomára.

A sok nem elég neki, még többre vágyva
így törnek rá mások nyugalomára
Nevetve dörzsöli a tenyerét össze
az Emberiség nagy részével semmit sem törődve.

Megmarad a vágya, a nyugalom vágya
már mindenünk ki lett privatizálva
Jó kezekbe kerültek az üdülők, a gyárok
új szelek fújnak, Ők most globalizálnak.

Meg lesz már a nyugalom, nem lesz semmi gondunk
zsebre tették azt, mit eddig összeraktunk
Nyugodtan hajthatjuk álmora a fejünket
nem furdalja Őket, nyugodt a lelkiismeret.

Akadály

Lajos bácsi az erkélyen pödöri a bajcát
Hegykén ül a székből, a lakók hadd lássák
A szeme sarkában ott van az a huncut mosoly
Melytől a fehérnép szíve könnyen lett fogoly.

Érzi még a szíve a hatás varázsát
Az udvari bálókban nem találtad mását
A keringő, a bajusz, az a huncut mosoly
A falu legszebb lánya is ettől lett fogoly.

Lajosunk a bajcával és az emlékekkel bajlódik
Megpillant az udvaron egy gyöngyszemet, a Sárít
Büszkén sétál Sári, maga előtt a székkal
Hadd lássák, hogy őbenne büszkeség székel.

Lajos bácsi bajca hegyesre pödörve
Elindul, hogy Sárít vegye jól szemügyre
Büszke ez a Sári, de majd megoldom szépen
Azt nem tudom mit tegyek azzal a fránya székkal.

Végre sikerült

Évek óta kínlódnak a meleget hozó férfiak
Sándor, József, Benedek, végre egyet értettek
Ami éveken keresztül nem sikerült
A szégyen róluk ez évben most lekerült.

Betartva a régi mondást, szidás ne érje őket
A három dala nekiállt, és zsákokat tömtek
Sándor fogta a zsákot, a Jóska meg tömte
A Benedeknek az a dolga, hogy hozza és öntse.

Megfigyelte alaposan ez a három dala
Tüzetesen megbeszélve, mi lesz a zsák tartalma
Így történt ez évek óta, figyelve a regulát
Hiba mindig akkor történt, mikor Benedeknek adták át.

Benedekbe évek óta nem lehet már megbízni
Őreg lett a Benedek, a zsákokat már keveri
Sándor viszont bírja, még a zsák száját tartani
A tömés viszont a Józsefnek, nem fog gondot okozni.

Minden évbe visszatér ez a három dala
Betartva a régi mondást, mindig rak a zsákokba
Nem biztos, hogy minden évben be tudják ezt tartani
Attól függ, hogy a Jóskának, hogy sikerül majd tömni.

Hová lett a régi varázs

Varázsa, vonzása volt a szülővárosomnak
Emlékeim e vonzaskörben el-elbarangolnak
Jóleső érzés felidézni az ifjúságot
Előjönnek a múltból a régi álmok.

Az Imsósi erdőben a gyöngvirág tenger
Kéz a kézben sétálva gyönyörködni ebben
Szedni egy csokorral, és átadni remegő kézzel
Ez a varázs a Szívet érte el.

A Duna-parti sétány, a gesztenyesor árnya
Ez volt Paksnak az egyik ragyogó varázsa
A vízimalmok sora, a parton mosó Anyám
Ezeket felidézve, félreáll a szám.

Eltűnt a szép varázs az Idő múlásával
Új emberek jöttek, bőrönddel, táskával
Ők már nem érezték a hely varázsát
Fenntartani kívánta a felnövő családját.

Más lett a vonzása, más lett a varázsa
Helyét a városban mind-mind megtalálta
Felnőtt egy nemzedék, és nem is tud már arról
Milyen vidám élet volt a paksi Duna-parton.

Új emberek, új arcok a panellakótelepen
nem tűnik ki rajtuk semmi félelem
Régiek és újak, barátságban élnek
A régiekben élnek a vonzó emlékek.

Vegyünk újat

Nagy ünnep volt hajdanán, ha vásárra mentünk
A vásári forgatag, a ringlispil élmény marad bennünk
Az Idő múltán az élmények elő jönnek sorba
Elmondanám most egyiket, emlékezve egy pofonra.

Nagy ünnep volt a vásár, elmentünk hát minden
Nem kellett erőltetni, mentünk mind a négyen
Hogy mi lesz a vásárfia, ezt nem tudtuk előre
Attól függött az örömünk, hogy mennyit ér a tehénke.

Szépen indult ez a vásár, volt kérője a tehénnek
Sajnos hamar vége szakadt a határtalan örömmek
Sorba vette a ház ura, hogy mire van nagy szükség
Bakancsot kap minden gyerek, mivel itt van a tél közelség.

Volt akinek négyünk közül ferdén állt a szája
Csak beültünk azért minden a bakancspróbára
A negyedik pár próbálása megdöbbenést keltett
Megláttuk a ház urán a komor tekintetet.

Elöl szorít, hátul szorít, mit akarsz hát mondd meg
Csizmára már nem telik, a bakancsot szokd meg
Megvárjuk, míg lesz rá pénzünk, szípegte a lurkó
Addig viszont a régi bakancs ahogyan van, úgy jó.

Azt legalább megszoktuk, már tudjuk hol szorít
Véleményünk a családban ebben megegyezik
Spórolni is tudtunk rajta, jutott pénzünk másra
A közelgő vásárba telik majd csizmára.

Intelmek

Hatvan éves, ha elmúltál, ne számold az éveket,
A gyógyszerertárba, hogyha betérsz, nézd jól meg a vényeket,
Olcsón kapod a színes bogyót, hazaérve beszeded,
Nem biztos, hogy használni fog, de nem is árthat az neked.

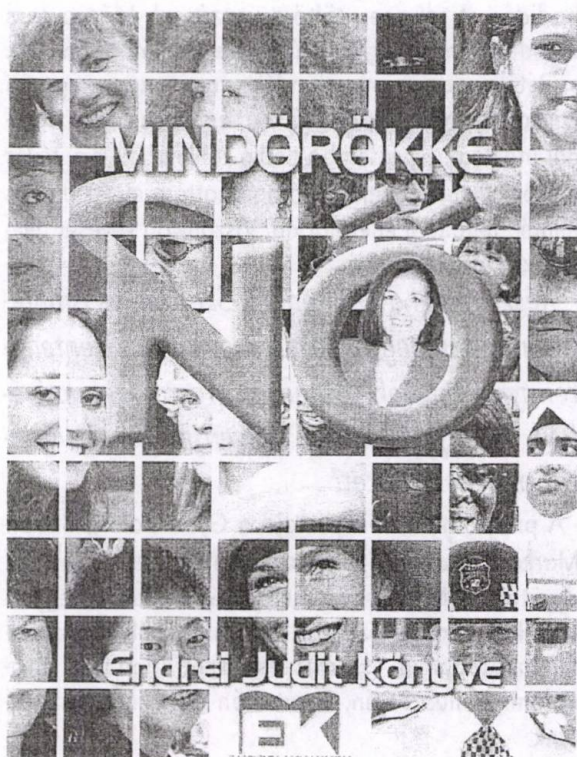
A kórházi ápolásról lemondunk mi szívesen,
Saját ágyban, otthon fekszünk nyögdecselve betegem.
Meglátogat bennünket majd a mi háztorvosunk,
Zsebre teszi helyettünk a jól megemelt nyugdíjunk.

Elcsüggedni sosem szabad, nem vezet az jóra.
Életkedvet megtartani, és fűtyülni a végszóra.
A következő évtizedet élvezzük hát gondtalan.
Ne heverjen a mi pénzünk sohasem a bankokban.

Ahogy Endrei Judit látja

„Mindörökké nő” – könyv nőkről nőknek és férfiaknak

A Paksi Iparos és Vállalkozói Kör vendégeként április közepén járt Pakson Endrei Judit, a sokak által ismert és kedvelt tévés személyiség. A vállalkozók társaságában - Hubert István főszerzői és Tóthné Németh Irén műsorvezetői közreműködésével - zajló kellemes hangulatú beszélgetésnek Endrei Judit saját „vállalkozása”, a múlt évben megjelent Mindörökké nő című könyve állt a középpontjában.

A könyv előszavában Endrei Judit így ír:

„...aki elolvassa ezt a kötetet, akivel „végigbeszélhetem” lapjait, annak erősödni fog a lelke is mindattól, ami eléri őt e sorokon keresztül. Mert tudnunk kell, hogy mi nők mindörökké nők maradunk – olyanok, akik nem megváltani akarjuk a világot, hanem csupán itt lenni és tenni a dolgunkat. Pedig legalább annyira kell ahhoz, hogy a világ előbbre menjen, mint a férfiak jelenléte... Ha ezt felismerjük, akkor azt is belátjuk, hogy bizony jó, itt vannak velünk „azok a csodálatos férfiak” is. Jó lenne, ha ők is megértenék és megéreznék, hogy ez a könyv ömiattuk is, értük is íródott.”

A 2003-ban napvilágot látott könyv igen tartalmas, érdekes olvasmány férfiaknak, nőknek, fiataloknak és időseknek egyaránt. A NŐK TÖRTÉNELME c. fejezet például az őskortól napjainkig ad áttekintést a nők helyzetének alakulásáról. AZ ÉVEZREDEK ASSZONYAI között olvashatunk Hatsepszut egyiptomi királynőről, Nagy Katalin cárnőről és Gobbi Hildáról is. Külön fejezetet kaptak a MÚZSÁK, a HÍRES-NÉK, a SZERELMEK, mely lapokon feltűnik Juhász Gyula örök Annája, az első magyar királyné, Gizella, és a híres Ruttkai-Latinovics színész-szerelmespár. És hogy a könyv mennyire nem „feminista dolgozat”, azt a MI ÉS AZOK A CSODÁLATOS FÉRFIAK interjúja támasztják alá, ahol közismert férfiember is bemutatást nyernek, mint például Müller Péter, Gálvölgyi János vagy Doszpot Péter. Nagyon érdekes a NŐK A NAGYVILÁGBAN, amely elvisz bennünket a négy égtáj változatos vidékeire, országaiba, hogy rácsodálkozzunk különböző sorsokra, életmódokra. Miután körülnéztünk mások háza táján, elidőzhetünk saját portánkon, megvizsgálhatjuk önmagunkat az ÉN-TÉRKÉP segítségével. Egy nőknek szóló könyvnek természetesen tartalmaznia kell egy kis szépségreceptet, egy kis lélekfrissítőt és egy kis egészséges életmódra utaló javallatot, melyek megtalálhatók a SZÉPSÉG – HARMÓNIA, a MINDENNAPI KÉNYEZTETÉS és az EGÉSZSÉGEM - EGÉSZ LÉNYEM fejezetekben. Aki egyszer is végigolvasta a könyvet, bizonyára többször is kézbe veszi, és örömmel nyugtázza, jó nőnek, „mindörökké nőnek” lenni a férfiak oldalán.

Nagy örömmre sikerült Endrei Judittal egy rövid interjú erejéig társalogni, és így szóbeli véleményét - ahogy ő látja a világot, benne a családot -, szemléletét továbbítanom az olvasók felé. Kedves, közvetlen személyiségének köszönhetően tegezős, kötetlen beszélgetés alakult ki közöttünk.

- A mai nőknek mit tudsz ajánlani, miként állhatják meg helyüket a világban? Milyen erkölcsi normák szerint neveljék gyermeküket?

- Magamból indulok ki. Én nagyon szeretném, ha lányaimnak is ugyanazok az értékek lennének fontosak, mint ami családom nőtagjainak, a nagymamájuknak, nagynénjüknek vagy nekem. Ebben azonban nem lehetek túl szigorú, mert a világ változik, és saját korosztályuk is hat rájuk. A mi családi életmódunkra jellemző, hogy sokat vagyunk együtt, rengeteget beszélgetünk. Rendkívül fontosnak tartom az egymásra figyelmet, és szeretném, ha ők is így tennének, ha érzékelnék, hogy mindent őszintén elmondhatnak. A legnagyobb boldogság számomra, amikor lányaim azt mondják nekem, hogy mama te jobb vagy, mint egy barátnő, mert veled mindent meg lehet beszélni. Amíg élek, biztos háttér akarok lenni számukra, de maguknak is ki kell építeniük a saját biztos pontjukat. A másik, amit nagyon tudatosan alakítok ki bennük, az a tanulás fontossága. Sok ezer évvel ezelőtt is - ahogy könyvemben is szerepel - egy nő akkor emelkedhetett ki, ha tudás birtokába jutott. A mai korban is csak akkor tud egy nő önálló lenni, és akkor dönthet a saját sorsáról, ha valamit tud, ha a szakmájában jó, és nyitott újabb dolgok iránt.

- Mi a titkod, hogy ilyen fitt, fiatal tudsz maradni?

- Biztos, hogy ebben az örökletességnek is szerepe van, de igyekszem egészségesen élni. Szentendrén a hegyek tövében élünk, és sokat kirándulunk. Bár nasolós vagyok, sok zöldséget és gyümölcsöt fogyasztok. Ezek talán nem is titkok, hanem egyszerű hétköznapi dolgok. Biztos vagyok abban, hogy optimista alapállásom, amivel a világhoz viszonyulok, segít derűsnek, jókedvűnek lenni. Többször mondtam ismerőseimnek, hogy üljenek le a tükör elé, és játszanak az arcukkal. Nézzék meg, milyenek mosolyogva vagy ko-

moly képet mutatva. Amikor annak idején derűsen ültem a kamera elé, akkor annak rögtön megvolt hatása. Ha túl komoly, mogorva természetem lenne, bizonyára kevesen kedvelnének. Hála Istennek, sok ember szeretetét érzem.

- Mi tölti ki most az életedet? Mi az, amivel szívesen foglalkozol, ami örömet ad?

- Nálam az öröm és a munka egybeesik, mert nagyon szeretek dolgozni. A tévében is szerettem azt a fajta munkát, és jelenleg is nagy kedvem lelem a könyvírásban, szerkesztésben, kiadásban és a színházzervezésben is. Bár szeretek otthon lenni, szabadidőmet szívesen töltöm utazással. Idén a sors ajándékaént két gyönyörű helyre is eljuthattam. 50. születésnapomra megajándékoztam magam egy Sri Lanka-i nyaralással, ahová természetesen nem egyedül utaztam. Egyiptomba pedig a Névshow-r c. tévés műsor nyerevényútjával látogathattam el. Az utazás mindig feltölt, új energiát ad. Viszonylag keveset televíziózok, és sokat olvasok.

- Részt veszel a Szentendrei Skanzen és Amfiteátrum által megrendezésre kerülő a „Szentendrei nyári játékok” programsorozat szervezésében, lebonyolításában. Milyen műsorral várjátok az érdeklődőket?

- A programban fellép majd a Győri Balett, Boban Markovic, Babos Gyula, az ExperiDance, a Ghymes együttes, a MÁV Szimfonikusok és a Honvéd együttes. Helyet kap a tűzgrás, varázslás, jóslás, a szerelmi gasztronómia, és ismét lesz szent Anna napi lakodalom. Június 25-én, Szent Iván éjszakájával kezdünk.

- A televízióból megismert az egész ország, elmondható, hogy mindenki kedvel. Te hogy tapasztalatod, kapsz erről visszajelzést?

- Igen, amikor televízióztam, akkor is éreztem, hogy sokan kedvelnek, de a szeretetnek ez a fajta áradata, ami azóta vesz körül, hogy nem vagyok képernyőn, egészen meghat. Az emberek megszólítanak, megismergetnek, és ez nagyon jól esik. Csodálatosan jó érzés, hogy bárhova megyek, mindenütt nagy-nagy szeretettel fogadnak. Ha másért nem, akkor ezért érdemes volt 25 évig tévézni, éjjel-nappal ott lenni, dolgozni.

További sok sikerült kívánok üzleti és magánéletemhez egyaránt!

Paks sajtótörténete II/10.

A Paksi Állami Gazdaság Paks legnagyobb mezőgazdasági üzeme volt, amelyet a MÉM 1969. január 1-jén alapított a Biritói és a Kanacsi Állami Gazdaságok összevonásával. Végleges nagyságát 1974. január 1-jén nyerte el, amikor a Gerjeni Állami Gazdaság beolvadt a Paksi Állami Gazdaságba.

Az eddigi adatok szerint a gazdaság 1981 júniusában indítja el üzemi lapját, amely Prizma néven fut, bár erre csak Bartus György emlékszik. Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos szerint a Prizma az Állami Gazdaságok Országos Szövetségének volt a kiadványa.

Egy bizonyos: eddig csak a Bartus György tulajdonában lévő számokat sikerült megtalálni és feldolgozni.

Az üzemi lapot a Tolna Megyei Lapkiadó Vállalat adta ki, felelős szerkesztője - 1982 decemberében és 1983 áprilisában - Gemenci József volt, negyedévente jelent meg 1000 példányban.

1983 szeptemberétől Szűcs László János, a lap felelős szerkesztője az a személy, aki a majdani Paksi Hírnöknek lesz tördelőszerkesztője. A lap négy oldalon, A/3-as méretben jelent meg, kivéve az 1986/3-4-es összevont számot, amely hat oldalas volt.

Az 1988. júniusi 2. szám új fejléccel jelent meg, ám a lap az 1988. decemberi 4. számáig meg is szűnt.

A Paksi Állami Gazdaság című üzemi lap nagyon fontos hely- és kortörténeti dokumentum. Jelenleg csak a megjelent cikkek címeit, szerzőit és rövid annotációját közlöm.

REPERTÓRIUM

II. évfolyam, 1982. december (1. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Új megoldások a sertésenyésztés tartási technológiájában (Major László igazgató)
fotók: - A bevezető tanácskozást az ifjúsági házban tartották

- Beöltöznek a paksi és a vendég szakemberek
"Jelentős nap volt 1982. október 12-e gazdaságunk életében. Elkészült Hardon az évi tízezer hízósertést kibocsátó "MÉM-AGROBER" kísérleti sertéstelep, és országos tanácskozással, bemutatóval egybekötve helyeztük üzembe."

- Intézkedési terv c. cikk (1-2. oldal) Jelen intézkedési terv folytatása az 1979-81-es évekre készítettnek, amelyek egybeesnek a 3/1980. számú, az Állami Ifjúsági Bizottság által meghatározott irányelvekkel.

2. oldal

A cikkek címei:

- Kitüntetések c. November 7-e alkalmából "Kiváló Munkáért" és vele járó 3000 Ft pénzjutalomban részesült öt fő. Major László igazgató 22 főnek adott át "Kiváló Dolgozó" kitüntetést, és 40 főnek pénzjutalmat. A munkásörtség megyei parancsnoka egy főnek "Munkásör emléklépvényt" adományozott.

- A társadalmi tulajdon védelme c. (Szebényi István ig. és ell. oszt. vez.) "A társadalmi tulajdon védelmének alapvető biztosítéka a dolgozók és vezetők becsületessége, feddhetetlensége, ezen keresztül a tulajdonosi szemlélet megerősítése.

- Mi a CCM, és mit jelent az alkalmazása?
(Pelsőczy Árpád állatteny. oszt. vez.) A CCM=Com-Cob-Mix=kukoricaszem csutka keveréke.

(Fotóalíírás: Tömörítik a CCM-et)

- Műveltségünk (I.) (B. Gy.) "Gazdaságunkban 206 kötött állományú és 1200 fizikai állományú dolgozó van. Egyetemet, főiskolát végzett 66 fő, középszintű iskolát 94 fő, alsószintű iskolát 46 fő. A munkásképzést és továbbképzést kiemelt feladatként kezeljük."

3. oldal

A cikkek címei:

- Az új gazdasági szabályzók hatása és ellensúlyozásuk lehetőségei c. (Dobos Ferenc termelési igazgatóhelyettes) "1980-tól, a VI. ötéves terv indulása előtt, életbe lépett az új szabályozás

azért, hogy a vállalatok időben tudjanak alkalmazkodni hozzá.”

- 1982. évi kalkuláció a vállalati eredmény alakulásáról c. "Horváth László üzemgazdasági o.v.h." "Összegezve: a kalkulált

eredménycsökkenés - a természeti és közgazdasági feltételeket figyelembe véve - indokolt és az utolsó negyedév jobb munkájával még közelebb kerülhetünk a tervezett vállalati eredményekhez."

- Csehszlovák gépek bemutatója Biritón c. (Raffay István műszaki osztályvezető) "Az AGROTEK, a megyei AGROKER vállalatok, valamint a csehszlovák AGROSTROJ Mezőgazdasági Gépgyár október 21-én országos bemutatót rendeztek Biritón."(Fotók aláírása: Zetor 6011-es traktor, Zöldtakarmányvágó)

4. oldal

A cikkek címei:

- Harminc év a gazdaságban c. Alcím: Bemutatjuk id. Feil Ferenc mezőgazdasági gépszerelőt.

(Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) "Az első, és azon kevesek közül való, akik hosszú időt dolgoztak a gazdaságban. Régen kezdte, 1952-ben."(fotó: id. Feil Ferenc)

- MHSZ-élet c. (B. Gy.) "Hagyományos lövészpuska verseny volt 70 fővel, augusztus 19-én."(fotók: Díjátadás, A lőállásban)

- Gazdaságunk munkavédelmi helyzete és feladataink c. (Schukkert Ádám munkavédelmi vezető) "Az 1979-es évben 27 üzemi baleset történt, a kiesett munkanapok száma 874, 1980-ban 30 üzemi baleset, 856 kiesett munkanappal, 1981-ben 39 üzemi baleset történt, 798 kiesett munkanappal."

- A szüreti bál sikere c. (Magyarné) "Emlékezetesen jó volt Biritón az október végén rendezett szüreti felvonulás és az ezt követő bál."

- Hírek c.

III. évfolyam, 1983. április (1. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Az 1982. évi pártmunka értékelése és az 1983. év feladatai c. /Kovács József, az üzemi pártvezetőség titkára/ "Az 1982. évben gazdaságunkban az üzemi pártvezetőség és az alapszervezetek munkájában jelentős helyet foglalt el az eszmei-cselekvési egység további erősítése, a gazdasági feladatok mind hatékonyabb elvégzésére való mozgósítás."

- Sikeres cukorrépa-termesztés c. (Bettesch Pál növényterm. oszt. vez.) "Gazdaságunkban a cukorrépa-termesztésnek már több mint 10 éves hagyománya van." A cikk szerzője részletes statisztikát közöl a termelési eredményekről. (Fotók

aláírása: Különösen magas termésátlag 1982-ben, Az agrokémiai társaság telephelyén alig győzték átvenni a gazdaság répját.)

2. oldal

A cikkek címei:

- A közművelődés Pakson c. (A gazdaság húszezer forintot ad - felcímmel.) (Bordás István, a közművelődési intézmények igazgatója) "Paks azon kevés települések sorába tartozik, ahol a közművelődési intézményhálózat teljesen kiépítettnek tekinthető, tehát a művelődési lehetőségek lényegesen jobbakk az országos átlagnál."(Fotó: Művelődéstörténet felcímmel, az alábbi képaláírással: Amikor még építették a paksi munkásművelődési központot... Az előtérben felvonulási épületek, itt most park van.)

- Kimagasló kukoricatermés Gerjenben c. (Széll Béla, Kerületi igazgatóhelyettes/ "Az 1982-es évben a gerjéni kerület szántóterületének 39,8%-án, összesen 1027 hektáron termelt árukukoricát. Az átlagtermés megközelítően 10 tonna (9,95 to/ha) volt."

- Műveltségünk (II.) c. (Bartus György személyzeti osztályvezető) "Évente 2-300 fő utazik szabadidejében az ország különböző tájaira, ahol a kirándulás, a fürdés mellett ismerkednek a környék történelmi emlékeivel, művészeti értékeivel.

Munkásaink részére 1300 kötetes szakszervezeti letéti könyvtár áll rendelkezésre Biritón, Gyapán és Gerjenben. A gazdaság központjában a Művelt Nép Kiadó terjesztője évente 60.000 Ft értékű könyvet ad el."

3. oldal

A cikkek címei:

- Politikai oktatás az 1982/83. évben c. (B.Gy.) "Káderképzés: Politikai főiskolára jár 2 fő, ML-egyetem általános tagozatra 2 fő, ML-egyetem 2 éves tagozatára 1 fő, ML-egyetem speciális tanfolyamra 3 fő. A szakszervezeti oktatás keretében 37 tanfolyamon 562 fő vett részt. A KISZ-oktatás egy tanfolyamán 12 fő tanult."

- Az alapokra kell figyelni, a tenyésztésre c. (Fülöp József) "Közel 25 évi munkámnak köszönhetem, hogy oda tudtam figyelni megyénk, és egy kicsit országunk sertésgazdálkodására."(Fotó: A biritói sertéstelepet átalakítják: a hardi MÉM-AGROBER telep technológiáját valósítják meg itt is, tehát az energiatakarékos módszereket.)

- Vöröskeresztes alapszervezetünk munkája c. (Fodor Józsefné vk-titkár) "Alapszervezetünk taglétszáma 37 fő, ebből nő 21, férfi 16. A II. félévben egy alapszervezeti tagunk eltávozott. Így tehát létszámunk 36 főre csökkent. Szocialista brigádjainkhoz felhívást intéztünk, hogy csatlakozzanak az 1981. május 30-i megyei centenáriumi

emlékünnepszeg felhívásához, és tegyenek vállalat a szociális otthoni férőhelyek bővítésére. A vállalatok megtörténtek. Számos szocialista brigád már teljesítette vállalatát.

- A takarékosági verseny eredménye c.

Energiagazdálkodás felcímmel. (Lehotka Mihály főenergetikus) "Öt egység között hirdettünk versenyt. Az első helyezett 20.000 Ft jutalom volt. 4. oldal

A cikkek címei:

- Kitüntetett munkásöreink c. "Munkásöreink közül hatan kaptak kitüntetést a januári egységgyűlésen, pártmegbízatusuk kimagasló teljesítéséért:

Konnáth Ferenc, Varjas János, Deák János, Bakos István, Bali György és ifj. Káldi Lajos." (Fotó mind a hat személyről.)

- Bemutatjuk Farkasinszki Imrét c. (F. E.) "Farkasinszki Imre a gyapai kerület egyik legrégebbi tehenésze, 1962 óta dolgozik itt." (Fotó a bemutatott személyről.)

- A Munka Törvénykönyve 55. §-a alapján c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) "Az 1982-es év munkafegyelmi kérdéseiről beszélgettem a gazdaság gerjeni kerületének igazgatójával, Haaz Ferencel."

- Üzemorvosi rendelő Biritón és Gyapán c. (B. Gy.) "Gazdaságunkban több mint 12 ezer hektáron 1500 ember dolgozik. Az elmúlt évben 29 millió Ft-ot terveztünk dolgozóink élet- és munkakörülményeinek javítására."

- Személyi változások c.

- Hírek c.

III. évfolyam, 1983. szeptember, 2. szám

1. oldal

A cikkek címei:

- Felhívás! c. "Értesítjük dolgozóinkat, hogy 1983. június 23-án Pakson megalakult az Uszodaépítő és Fenntartó Egyesület, amelynek célja, hogy 1985 végéig felépítsen egy tanuszodát, ahol gyermekeink és mi felnőttek is sportolhatunk, fürödhetünk, pihenhetünk. Tagsági díj egész évre felnőtteknek 600 Ft, pártoló tagoknak 500 Ft, fiatalokúaknak 120 Ft, gyermekeknek 60 Ft. Az egyesület tagja az átadást követően fél évig belépőjegy nélkül látogathatja az uszodát.

- Erősödnek szakmai kapcsolataink c. Vendégeink voltak - felcímmel. (Bartus György személyzeti osztályvezető) "Május 16-án kedves vendégek érkeztek hozzánk az NDK-beli testvérüzemünkből". (Fotók aláírásai: A terített asztal mellett sok közös téma is terítékre került, A vendégek és kísérőik a szabadban.)

- A munkafegyelmi helyzet tapasztalatai c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet) "Az 1983-as év

munkafegyelméről adott tájékoztatót Szabó László, a gazdaság biritói kerületének igazgatója. Az irányítása alá tartozó egységben nyolc alkalommal hozott fegyelmi határozatot, hatszor pedig írásbeli figyelmeztetést."

2. oldal

A cikkek címei:

- A legfontosabb termény gyarapítása gazdasági érdek (-h-i) "A gabonanövények fontosságához nem férhet kétség." (Fotók aláírása: A talaj-előkészítést traktortrió végezte, A kalász lágyan dől a kombájn alá.)

- Az igazgatói tanács megtárgyalta c. (F. E.) "Az idei értekezleten az egyes ágazatok előző évi munkája, az 1983-as év ütemtervének készítésével kapcsolatos kérdések, a leltározással kapcsolatos kérdések és az ötnapos munkahétre való áttérés az állattenyésztési ágazatban - ezek a témák kerültek napirendre.

- Segítsük az állategészségügyi munkát c. (dr. Jancsó Árpád főállatorvos) "Gazdaságunkban az 1650 tehen termeli az évi 8,5 millió liter tejet, és 2600 koca hozza világra az 52.000 malacot. Az egy tehenre jutó tejtermelésben - 5144 liter - mi a többi állami gazdaság átlagánál többet termelünk."

- Anyaggazdálkodás c. (Sarlós József anyaggazdálkodási osztályvezető) "Gazdaságunknál a készletek túlbiztosítása az uralkodó."

3. oldal

A cikkek címei:

- Erdeink állapota c. Új telepítések, kísérletek felcímmel. (Szikra László főerdész) "Gazdaságunk összes erdőterülete 2014 ha. Ennek 18 %-a akác, 69 %-a nyár, 11 %-a fenyő és 2 %-a egyéb fajta... Növénytermesztési, állattenyésztési és egyéb célra évente 7-800 köbméter faanyagot használunk fel a kerületben." (Fotóaláírás: A kitermelésnél meg kell határozni a döntési szög irányát.)

- Nőpolitikánk a határozat tükrében c. (Konnáth Ferencné agrármérnök) "Összes dolgozó létszám a gazdaságban teljes munkaidős 1356 fő, ebből nő 272 fő, 20 %. Életkor szerinti megoszlás: 20 év alatti 11 fő, 20-30 év közötti 50 fő, 30-40 év közötti 70 fő, 40-55 év közötti 139 fő. A nyugdíjas kort elérő, de folyamatosan továbbra is dolgozó nő nincs gazdaságunkban.

- A szőlőtermesztés eredménye és fejlesztése c. (Benkő Béla főkertész) "A Paksi Állami Gazdaságnak összesen 320,16 ha szőlőültetvénye van, össz. bortároló helye pedig 14.706 hektoliter.

4. oldal

A cikkek címei:

- Tizenhárommillió növényvédelemre c. A háttér biztosított - felcímmel. (Bettesch Pál növ. term.

oszt. vez.) "A népgazdaságot érintő nehézségek a növényvédelmet sem kímélték, egyre nehezebb a legkorszerűbb, tőkés eredetű növényvédőszerket beszerezni. Növényvédőszer-mérgezés az utóbbi években nem volt gazdaságunkban, és a 6-8 évvel ezelőtti haláleset is öngyilkosság következménye volt." (Fotóalírás: A vegyszeres gyomirtás hihetetlenül megnövelte a terméseredményeket.)

- Bemutatjuk a Duna szocialista brigádot c. (-i-t) "A brigád a Gerjen-Fadd-Dunaszentgyörgy háromszögében fekvő, úgynevezett Lajos-majori telepen dolgozik. Legfontosabb feladatuk a sertéstenyésztés. 1970-ben alakultak, harmincan vannak. A brigád jelenlegi vezetője Szabó Erzsébet, helyettese Szébenyi Béla."
- Személyi változások c.
- Hírek c.

III. évfolyam, 3. szám (november)

1. oldal

A cikkek címei:

- Az igazgatói tanács megtárgyalta c. (Bartus György) "...Ténylegesen meg kell határozni a munkahelyi demokrácia szélesítésével kapcsolatos hatásköröket és teendőket...Felül kell vizsgálni a szocialista versenymozgalmat helyzetét."
- Ötezernégyszázötven liter tej egy tehénre c. (Gondos János telepvezető) "A címbéli termelési szint a Paksi Állami Gazdaság földesi telepén valósult meg...az 5025-ös Gyúró nevű tehén 7431 kg termelés/305 nap, a 4681-es Zavar nevű tehén 7169 kg termelés/305 nap." (Fotóalírás: Silótornyok a földesi telepen.)
- A szakszervezeti bizalmi helye és szerepe c. (Trapp László szb-titkár) "Szakszervezeti bizottságunk kér valamennyi szakszervezeti bizalmi, hogy fegyelmzett munkával, jó példamutatással járjanak dolgozó társaik előtt."

2. oldal

A cikkek címei:

- AGROBER-MÉM kísérleti sertéstelep c. (Fülöp József sertéságazat-vezető) "A Hardpusztai sertéstelep elhasználdott, ezért a gazdaság vezetése úgy döntött, hogy egy kb. 5000 hízóférőhelyes új sertéstelepet épít. Az eddigi eredmények igazolták az elvárásokat." (Fotók aláírása: A sertéstelep szociális létesítménye, A hardi üzemi épületek.)
  - Művelődési központ a Kishegyen c. Évente 200 ezer látogató felcímmel. (Bordás István igazgató) "A nagyberuházás részeként épült kulturális centrumot 1978. november 24-én adták át." (Fotóalírás: A munkásművelődési központ épülete)
3. oldal

A cikkek címei:

- Az ötnapos munkahét bevezetésének tapasztalatai c. (Ulbert Ferenc munkaügyi oszt. vez.) "Az új munkarendre eddig átállt telepek összesen több mint öt többletlétszámot vettek igénybe, különösebb problémák nem merültek fel, így az előkészítő munka megalapozottnak tűnik."
- Költséggazdálkodás 1983 c. (Majoros Mihály üzemgazd. oszt. vez.) "Gazdaságunkban is a közgazdasági szabályozók egyre szigorodó változásának hatására az eredménycentrikus szemléletnek minden önálló termelési egységben ki kell alakulni."
- Takarmányellátottság és felhasználás c. (Pelsőczy Árpád állatteny. oszt. vez.) "A gazdaságunk takarmányellátottságát a szélsőséges időjárás ebben az évben igen komoly feladatok elé állította...A legnagyobb problémát az egynyári szálas lucerna és silókukorica terméskiesése okozta." (Fotóalírás: A betakarított kukoricatáblán, "böngészben" az üszők.)

4. oldal

A cikkek címei:

- A tűzvédelmi hatóság bírságot joga c. (Dr. Németh József tűzvédelmi főfelügyelő) "1983. szeptember 1-től hatályba lépő 10/1983. számú törvényerejű rendelet bővítette a tűzvédelmi szabályszegések miatt eljáró hatóságok körét és a felelősségre vonások formáját."
- Személyi változások c.
- Bemutatjuk Herczeg József munkacsapat-vezetőt c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet) "Herczeg József növénytermesztési munkacsapat-vezető, 1962-től dolgozik a gazdaságban, előtte Iregszemcsén, a kísérleti állomáson volt raktáros." (Fotóalírás: Herczeg József a vetőgépet tölteti.)
- A munkavédelemről c. (Schukkert Ádám) "Júliusban gazdaságunkban 3 üzemi baleset volt."
- Hírek c.

III. évfolyam, 4. szám (december)

1. oldal

A cikkek címei:

- Bemutakoztunk a munkásművelődési központban c. (Magyarné Ledneczki Erzsébet kultúros) "Évente más és más termelőegység, üzem mutatkozik be Paks lakóinak a munkásművelődési központban. Az ipari üzemek után októberben gazdaságunk mutatkozott be elsőként. Megtisztelő feladat volt ez, de nehéz is." (Fotók aláírása: Major László igazgató megnyitóbeszédét mondja, Nyugdíjasaink a kiállításon.)
- Kitüntetettjeink c.
- Pártmunkánk időszerű tapasztalatai c. (Kovács József, az üzemi pártvezetőség titkára)

PAKSI ÁLLAMI GAZDASÁG

A PAKSI ÁLLAMI GAZDASÁG ÜZEMI LAPJA

III. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM ÁRA: 1,80 Ft 1983. DECEMBER

Bemutakoztunk a munkásművelődési központban

Ezreink más és más teremtés, úgymint a munka. A Paks lakóinak a munkásművelődési központban. Az új üzemek után elsősorban gazdasági munkásművelődés volt a cél. Meglátásból feladat volt ez, de kiemelt helyet kapott.

A központban – melynek az MMEK nagyrésztben rendezte, majd a vállalat megkezdte az új ágyazást. E körben ugyan a dokumentáció, a munkásművelődési központ felállításának és a munkaerő képzésének megkezdését szorgoskodott az ügyek központi feladatának megkezdésében. (Faráczk, vasatörvény, kemény munka, szöveg, hangok)

Major László igazgató megosztja beszédét a munkásokkal.

A fővárosi felállítás után a gazdasági központi feladatokat, azaz az új üzemek után elsősorban gazdasági munkásművelődés volt a cél. Meglátásból feladat volt ez, de kiemelt helyet kapott.

Az üzemek után elsősorban gazdasági munkásművelődés volt a cél. Meglátásból feladat volt ez, de kiemelt helyet kapott.

Az üzemek után elsősorban gazdasági munkásművelődés volt a cél. Meglátásból feladat volt ez, de kiemelt helyet kapott.

Nyújtással a kiállításán

Kitüntetettjeink

A Nagy Októberi Forradalmi Forradalmi Akadémia elnöksége által kiadott kitüntetésű munkatársaink között a következők is szerepeltek:

PELSŐCZI ÁRPÁD állattenyésztőosztályvezető, a Munkásművelődési Bizottság elnöke

DANIZS MIKLÓS gépvezető

LAMPERT KRISTÓF gépvezető

ELBERTYÉK SZILVIA gépvezető

SÁROS JÓZSEF állattenyésztőosztályvezető

USZTYÁN JÓZSEF barmudász osztályvezető

Ritók Miklós vezérigazgató elnök úr, az állattenyésztőosztály vezetője

A gazdaság igazgatója, Kertész István vezérigazgató úr, az állattenyésztőosztály vezetője

A BM Pártvezető Osztály vezetője, Major László igazgató, a TOZSIHATÁRI ERDMEREM osztály vezetője

Pártmunkánk időszerű tapasztalatai

Minden évben visszatérő feladat, hogy az üzemi pártvezetőség a párttagszervezetek közötti kapcsolatot erősítse, a párttagszervezetek közötti kapcsolatot erősítse, a párttagszervezetek közötti kapcsolatot erősítse.

A gazdasági központi feladatokat, azaz az új üzemek után elsősorban gazdasági munkásművelődés volt a cél. Meglátásból feladat volt ez, de kiemelt helyet kapott.

rendeztük meg a fiatal szakemberek találkozóját." (Fotó aláírása: A résztvevők egy csoportja)

- Az igazgatótanács tárgyalta c. (F. E.)
- A Gerjeni MEDOSZ Sportegyesület életéből c. (Széll Béla kerületi igazgatóhelyettes, SE-elnök) "A gerjeni MEDOSZ SE 1951 tavaszán alakult meg a céllal, hogy sportolási és versenyzési lehetőséget biztosítson az állami gazdaság és a község fiatal dolgozóinak."

3. oldal
A cikkek címei:
- Az erőgépek és szállítóeszközök kapacitáskapacitásának c. (Raffai István műsz. oszt. vez.)
"Az elmúlt években az 1 erőgépre jutó üzemórafelhasználás gazdaságunkban is, de országosan is csökkent. Ezt az ötnapos munkahéttel lehet indokolni, a kétműszakos csökkenésével, illetve megszűnésével, mely természetesen a traktor kapacitásának, illetve a traktorlétszám emeléséhez vezetett."

- A sertéstakarmányozás követelményei c. (Fülöp József ágazatvezető) "A sertéshús előállítás költségének mintegy 60-80 százalékát a takarmányköltségek képezik."

- Tények a takarmánykeverő üzemről c. (Szűcs János üzemvezető) "A takarmánykeverő üzem beruházása 60 millió forint értékben 1974-ben kezdődött meg és 1976 elején fejeződött be. Az üzem összetevénye két fő részre osztható: szemestermény-szárítás és tárolás, valamint keveréktakarmánygyártás."

4. oldal
A cikkek címei:

- Bérhízlalás c. (Krémér Miklós háztáji ügyintéző)
"A gazdaság telepein jelentkező malacsaporulati csúcspont enyhítendő, a felesleges és a hizlaldákban el nem helyezhető malacokat a gazdaság bérhízlalásra kihelyezi a környező falvakban lakó dolgozókhöz, valamint a gazdákhöz."

- A párt- és tömegszervezeti oktatás helyzete c. (Országh Sándor pártvezetőségi tag) "A pártoktatásban résztvevők száma 75 fő. A propagandisták létszáma 15 fő. A pártoktatásban pártönkívüliek és KISZ-tagok is részt vesznek."

- Bemutatjuk Pelsőczy Árpádot c. (-i) "Pelsőczy Árpád az állami gazdaságban 1949 óta dolgozik. Biriton 1957-től volt főállattenyésztő. Ezt követően 1969-73 között főagronómusként tevékenykedett, azóta állattenyésztési osztályvezető." (Fotó: Pelsőczy Árpád)
- Az idei gazdasági év várható alakulása c. (Majoros Mihály üzemgazd. oszt. vez.) "A tervezett

"Minden évben visszatérő feladat, hogy az üzemi pártvezetőség, a párttagszervezetek értékelik az év során végzett politikai munkát."

2. oldal
A cikkek címei:

- Lakáshelyzetünk c. (Ritter János főépítésvezető)
"A gazdaság munkásköri és szolgálati lakásainak száma 345, melyből bérlakás 4, komfortos 99, félkomfortos 22, komfort nélküli 224."
- Termelési tapasztalatok, a jövő év feladatai c. (Dobos Ferenc term. ig. h.) "Összességében elmondhatjuk, hogy vállalatunk gazdálkodására jellemző volt és az elkövetkező időszakban is jellemző lesz, hogy feladataink nagyságát az éves ütemterv határozza meg."

- Fiatal szakemberek találkozója c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) "Én így láttam címmel október 27-én a Bemutatkozik a Paksi Állami Gazdaság programsorozat keretében

bérszínvonal: terv 53.524, várható 53.537 Ft/fő.”
 - Találkoztunk nyugdíjasainkkal c. (Kovács Józsefné szoc. brigádvezető) Az idős emberek érdeklődéssel hallgatták, hogy az utóbbi években milyen nagy változásokon ment keresztül gazdaságunk és milyen termésátlagokat ért el.”
 - Hírek c.

IV. évfolyam, 1. szám (március)

1. oldal

A cikkek címei:

- Gazdaságpolitikai kérdések a pártmunkában c. (Kovács József, a pártvezetőség titkára) “Pártvezetőségünk, az egész párttagság egyetért és támogatja az exportárualap növelését célzó gazdasági intézkedéseket.”
- Béren felül c. (Bartus György) “1983-ban 78,7 millió forintot fizettünk ki munkabéreként és 16.080.000 Ft-ot szociálpolitikai juttatásként a dolgozóinknak.” (Fotóalírást: A biritói üzemi konyhán is sokan étkeznek)
- Városunk lakóihoz c. (Helytörténeti Bizottság) “1983 utolsó negyedében a Hazafias Népfrent segítségével újjászerveződött a Városi Helytörténeti Bizottság. Munkánk támogatásához kérjük városunk lakóinak segítségét.”
- Továbbképzés c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) “A személyzeti és oktatási osztály által készített ütemterv alapján 1984. február 3-án kezdődött meg a gazdaságban a központi, majd az önelszámoló egységek különböző szintű vezetőinek továbbképzése.”

2. oldal

A cikkek címei:

- A gazdaság 1983. évi munkavédelmi tevékenysége c. (Schukkert Ádám munkavédelmi vezető) “Gazdaságunk baleseti helyzete az előző évhez és az előző három év átlagához viszonyítva kedvezően alakult. Jelentősen csökkent az üzemi balesetek száma, összesen 26 baleset volt, a kiesett munkanapok száma pedig 616 nap volt.”
- A polgárvédelmi propagandáról c. (Beregnyei Miklós) “Ebben a munkában oroslánrészt kell, hogy vállaljanak az üzemi parancsnokok politikai helyettesei és a városi parancsnokság.”

3. oldal

A cikkek címei:

- A nyugdíjelőkészítő albizottság munkájáról c. (Csikné-Leidalné) “Ahhoz, hogy a munkaviszonyok felkutatása és igazoltatása a szükséges időre elkészüljön, fontos, hogy a dolgozók a korhatár betöltése előtt egy évvel - tehát a férfiak 59, a nők 54. életévük betöltése után - keressék fel az ügyintézőket, ők készítik el az úgynevezett igényjog elismerési kérelmet.” (Fotóalírást: Nyugdíjastalálkozó Gyapán.)

- Nem javult energiagazdálkodásunk c. (Laki Endre energetikus) “Meddő energiagazdálkodásunkban az elmúlt évhez képest nem mondható javulás, sőt visszaesés mutatkozik. Míg 1982-ben 152.746 Ft-ot fizetett vissza a DÉDÁSZ, addig 1983-ban 122.270 Ft-ot fázisjavítás címén.”

- Szakszervezetünk gazdálkodást és termelést segítő tevékenysége c. (Trapp László SZB-titkár) “Segítünk és támogatunk minden ésszerű, jól átgondolt döntést, amely a termelés fokozását, a minőség javítását, az emberekről való gondoskodást helyezi előtérbe.”

4. oldal

A cikkek címei:

- A biritói kerület c. Felcím: Önelszámoló egységeink (Szabó László ker. ig.). “A kerület mintegy 2800 ha szántóterületen folytatja növénytermesztését. Évente mintegy 250 ha-on végzünk tarló- és másodvetést. Öntözőüzemünk évente 250-300 ha öntözést tesz lehetővé.”
- Hírek c.
- Bemutatjuk a Mihalik Gézáne szocialista brigádot c. (Kovács Józsefné brigádvezető) “Brigádunk 1976-ban alakult 16 dolgozóval. A megalakulás óta állandó a létszámunk.”
- Szabad pártnap c. /-i -t/ Az 1984. január 23-i központi árrendezésekkel kapcsolatos elvek és célok ismertetésére.”
- A Vöröskereszt alapszervezet felhívása c. (Fodor Józsefné vk. titkár) “Sárpilisén, Bonyhádön és Grábócon bővítendő szociális otthonok megsegítésére.”

IV. évfolyam, 2. szám (június)

1. oldal

A cikkek címei:

- Kitüntetések c. “Hazánk felszabadulásának 39. évfordulója alkalmából.”
- Biztosítjuk az ideai gazdasági terveink végrehajtását c. (Dobos Ferenc term. ig.h.) “1983-hoz hasonló változatlan vetésszerkezettel és állatlétszámmal kívánjuk a tervet teljesíteni.”
- Ifjúsági parlamentek c. (-s -y) “Ez év februárjában tájékoztató jelent meg a 3-as számú MÉM Értesítőben, mely szerint 1984. március 1. és december 31. között kell megtartani a munkahelyi ifjúsági parlamenteket.”
- A szakszervezet pártirányításának néhány kérdéséről c. (Kovács József üzemi pártvezetőség titkára) “Elő kell segítenünk a szakszervezet hatáskörének, jogkörének állandó és következetes érvényesülését.”
- 23. helyen a rangsorban c. (Horváth László) “VI. ötéves tervünk 9,46 Ft nyereséget irányzott elő 100 Ft üzemi összes termelési értékre.”

A tervidőszak első három évében 9,61 Ft/100 Ft-ot értünk el.”

2. oldal

A cikkek címei:

- A munkaerő-hatékonyság és a jövedelmek c. (Ulbert Ferenc munkaügyi ov.) “Az adómentes munkadíjszínvonalat meghaladó növekménynek a viszonyítási alaphoz mért első százaléka után 200, a második százaléknak megfelelő növekmény után 400, minden további növekmény után 600 százalékos munkadíjadót kell fizetni.”

- Az ifjúsági és úttörőház munkájáról c. Felcím: Műemléképületben. (Pétersz Mária intézményvezető) “Az ifjúsági és úttörőház nemcsak a nevéből adódó közművelődési és mozgalmi funkciókat látja el, hanem sajátos elhelyezkedése miatt - a régi város szívében - bekapcsolódik a felnőtt és nyugdíjas korosztály művelődési és szórakozási igényeinek kielégítésébe is.”

- Káder- és személyzeti munka c. Felcím: Gerjeni kerület. (Bartus György személyzeti osztályvezető) “Az MSZMP XII. Kongresszusa határozatban foglalkozott a káderpolitikai munka javításával.”

3. oldal

A cikkek címei:

- Összetevők, összefüggések és a döntések hatása c. Felcím: Műszaki fejlesztés. (Kiss János gépesítési főmérnök) “A műszaki fejlesztés nem más, mint a termelési eszközök és eljárások fejlesztése.”

- Gépilejőverseny c. (Bartus György személyzeti osztályvezető) “A KISZ Tolna megyei Bizottsága és a Tolna Megyei Tanács szervezésében május 16-án a Paksi Állami Gazdaság gerjeni kerületében rendezték meg az ifjú gépi fejtők megyei versenyét.”

- Borsóbetakarítás c. képriport. (Fotó: Bettesch Pál) Fotók aláírása: Konzervborsó kaszálás, Cséplés, Ürités a cséplőgép berakójába, Irány a konzervgyár.

- Hírek c.

4. oldal

A cikkek címei:

- Felhívás c. A SZOT által meghirdetett “Rendet, tisztaságot a munkahelyeken” mozgalomra.

- Új munkatársaink c. (Fotók aláírásai: Vincze József, Tóth Gyözőné, Csiffári Dezsőné)

- Szocialista brigádmozgalmunk c. (Konnáth Ferencné agrármérnök) “Egyre több brigád vállalja a Pakson épülő uszoda támogatását. A gazdaságban működő szocialista brigádok tagjai átlagosan 20 óra társadalmi munkával segítettek.”

- Felkészülés az aratásra c. (Borsai László tűzvédelmi felügyelő) Ebben az évben gazdasági szinten 2.750 ha gabonaterület termése vár betakarításra.”

- Harminckét év a gazdaságban c. (Hajdúné dr.

Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) “Sarlós József anyaggazdálkodási osztályvezető 1984. április 1-jén nyugdíjba ment.” (Fotóaláírás: Sarlós József)

IV. évfolyam, 3. szám (szeptember)

1. oldal

A cikkek címei:

- Szél Béla 1930-1984 c. Nekrológ (fotó: Szél Béla)
- Készülünk pártunk XIII. kongresszusára c. (Kovács József, az üzemi pártvezetőség titkára) “A Központi Bizottság idei június 26-ai ülésén döntött arról, hogy az MSZMP XIII. Kongresszusát 1985 tavaszára összehívja.”

- Az igazgatói tanács tárgyalta c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) “A gazdasági döntést előkészítő és véleményező testület legutóbb 1984. július 30-án tanácskozott.”

- Laptársunk e. “Megjelent a Paksi Mozaik első száma” (fotó: Paksi Mozaik címlapja)

2. oldal

A cikkek címei:

- Betakarítási körkép c. (Dr. Horváth László osztályvezető) “1984-ben minden eddiginél jobb eredményt ért el gazdaságunk az őszi árpa termesztésében... A tervezettnél 80 hektárral nagyobb területről 1.1 to/ha-al magasabb termésátlag, 43 százalékkal nagyobb mennyiség.”

- Tollbuchin nyomában (1.) c. (Beregnyei Miklós - Pach János) “Visszaemlékezések 1944/1945-re”.

- ZT 320/323 típusú traktorok c. Felcím: Gyártó: VEB Traktorenwerk Schönebeck. (Kiss János gépesítési főmérnök) “Gépismertetés”.

3. oldal

A cikkek címei:

- A keresetek és a munkatermelékenység c. Felcím: A középmezőnyben. (Ulbert Ferenc munkaügyi osztályvezető) “Az 1984. évre tervezett 5 százalékos bérszínvonal-növekedéssel szemben az első félévben 7,2 százalékos bérszínvonal-növekedés valósult meg.”

- Személyi számítógépek a termelés szolgálatában c. (Pál József) “A gazdaság vezetése úgy határozott, hogy a termelés irányításának, nyilvántartásának javítása érdekében kisszámítógépeket alkalmaz.”

- A biritói búzáról c. /U.F./ “1984 nyara örömteli meglepetéssel szolgált, első alkalommal sikerült túlszárnyalni a 6 t/ha termésátlagot az őszi búzából. Az átlagtermés kerületenként az alábbiak szerint alakult: Biritón: 6688 kg/ha, Gerjen: 5922 kg/ha, Gyapa: 5420 kg/ha.”

- KRESZ - vetélkedő c. “A városi vetélkedőt a mi csapatunk nyerte.”

4. oldal

A cikkek címei:

- Hírek c.
- Új munkatársak c. "Pál József közgazdász, Vajda Tibor növénytermesztő üzemmérnök, Nikl Ferenc állattenyésztő üzemmérnök, Velencei Jánosné gépíró adminisztrátor"(4 db fotó).
- Bemutatjuk Lubastyik Lászlót c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) "1963 óta a gazdaság dolgozója, 1984. szeptember 15-én nyugdíjba vonult." (fotó: Lubastyik László)
- Munkavédelem c. (Schukkert Ádám munkavédelmi vezető) "Az idén augusztus 20-ig már három balesetet vizsgáltunk ki."
- Szakszervezeti hírek c.

- (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet)
- Az utánpótlást fogadtuk Pakson c. (-szs-) "Tolna megyében már hagyománnyá vált a fiatal agrárszakemberek, a pályakezdők hivatalos és ünnepélyes fogadása egy olyan fórumon, ahol megismerkedhetnek a megye gazdasági, politikai, kereskedelmi helyzetével, ahol elmondhatják eddigi tapasztalataikat. Az idei esztendőben a Paksi Állami Gazdaság volt a találkozó házigazdája, melyre a harminc megyénkben elhelyezkedett pályakezdő agrárszakemberekből tizenhat fiatal érkezett meg."
- Őszi munkák a gerjeni kerületben c.
- "Cukorrépből évek óta sokat termelünk, az idén 147 hektáron történt meg a betakarítás."

Emlékezés november 7-re

Gazdaságunk dolgozóinak november 7-én ünnepesen emlékeznek meg a Nagy Ötlettel Szovjetunió Főtitkárának 67. évfordulójáról. A szovjet és a magyar nép közötti szovjetbaráti barátságok között a gazdaság terén partnerségi kapcsolat kialakítása mindig is a gazdaság fejlődésének egyik legfontosabb tényezője volt. A gazdaságunk fejlődésének egyik legfontosabb tényezője volt a szovjet-unióval való kapcsolat megteremtése. A gazdaságunk fejlődésének egyik legfontosabb tényezője volt a szovjet-unióval való kapcsolat megteremtése. A gazdaságunk fejlődésének egyik legfontosabb tényezője volt a szovjet-unióval való kapcsolat megteremtése.

Az utánpótlást fogadtuk Pakson

Tolna megyében már hagyományként vált a fiatal agrárszakemberek, a pályakezdők hivatalos és ünnepélyes fogadása egy olyan fórumon, ahol megismerkedhetnek a megye gazdasági, politikai, kereskedelmi helyzetével, ahol elmondhatják eddigi tapasztalataikat. Az idei esztendőben a Paksi Állami Gazdaság volt a találkozó házigazdája, melyre a harminc megyénkben elhelyezkedett pályakezdő agrárszakemberekből tizenhat fiatal érkezett meg.

Őszi munkák a gerjeni kerületben

A gazdaság gerjeni kerületében cukorrépből évek óta sokat termelünk. Az idén 147 hektáron takarítottuk be ilyen borsoságot. A termés jó képe, több mint harminc tonnát várunk hektáronként.

A rétekkel természetesen géppel emeljük ki a földet, ezáltal, hogy egy képer egy hektárral — Tóth Tibor és Tóth József — dolgozik. A kézműves mezejeit Pakson a gazdaság vasút rakodására alkalmas, ahonnan az élelmiszer-kereskedésbe szállítják tovább felkészítve.

Az idén közel 100 hektáron vetített el, hatékony borsoságot, mindegyik egy-egy hektárral — Tóth Tibor és Tóth József — dolgozik. A kézműves mezejeit Pakson a gazdaság vasút rakodására alkalmas, ahonnan az élelmiszer-kereskedésbe szállítják tovább felkészítve.

A vidéken nemcsak a szakszervezeti dolgozók, hanem más munkatársak is bekapcsolódtak. Némelyek úgy, hogy szabadtéri lények által külön géppel dolgoztak. Híresek voltak az állattenyésztési, szakszervezeti és a fiatalok közötti, ám meg az Amerikai Vallású több dolga is a Gerjéniben dolgozott. Így lett 10 géppel három nap alatt ötven hektár.

Fotó: GOTTVALD KÁROLY

A cukorrépaápolás

Naponra fűtve az élelmiszer-kereskedésbe

A vetés előtt folyamatosan haladtak a talajelőkészítő gépek

IV. évfolyam, 1984. december, 4. szám
 1. oldal
 A cikkek címei:
 - Emlékezés november 7-re c.

4. oldal
 A cikkek címei:
 - A pártaktivisták feladatai c. (Kovács József, az üzemi pártvezetőség titkára)"Az MSZMP Központi

Bizottsága 1984. április 17-ei állásfoglalása és a kormány határozata nyomán meggyorsult a gazdaságirányítás továbbfejlesztésére irányuló munka.”

- Hanuszka Lajos 1928-1984 "Huszonkilenc évig volt a Paksi Állami Gazdaság kiváló munkása."

(Fotó: Hanuszka Lajos)

- A Végrehajtó Bizottság előtt gazdaságunk c. (Paks Városi Tanács VB titkársága) "1984. augusztusában - a tanácstörvény rendelkezésének megfelelően - a Paksi Állami Gazdaság igazgatója a városi tanács végrehajtó bizottsága előtt beszámolt a dolgozók érdekében hozott művelődésügyi, egészségügyi, szociális és munkaügyi jogszabályok megtartásáról. A gazdaság 12.150 ha földterületen gazdálkodik, átlagos állomány létszáma 1433 fő. Dolgozóikat 10 községből és 13 pusztáról szállítják munkahelyükre és vissza."

- Az idei évi várható tervteljesítése c. (Gyén Gyula közgazdasági igh.) "Felmérésünk alapján a tervezett 56 millió Ft eredményt gazdaságunk várhatóan túlteljesíti."

V. évfolyam, 1985. március (1.szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- A vállalatvezetés új formája c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet) "A még 1984-ben hozott (Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium) alapítói intézkedés a Paksi Állami Gazdaságot létszáma és egyéb szempontok alapján a "vállalati tanács által irányított" vezetési típusú gazdaságok közé sorolta be."

- Jégtörés 3100 hektáron c. (Fotó: GK.)

(Fotóaláírás: A rendkívüli időjárás miatt szükségessé vált gazdaságunkban a 3100 hektár őszi gabona feletti jég feltörése.)

- Gondolatok néhány géproncs körül c. (Hajdú János) Gyakran találunk a MÉH-telepen - amely egyébként az egyik forráshely - olyan gépeket, eszközöket, amelyek szállítási és rakodási sérülések, főleg a hiányzó részek miatt nem javíthatók...A leendő gyűjtemény helyének kijelölése megtörtént. Eddigi gyűjtőmunkánk eredményeként az alábbi jelentősebb eszközökkel rendelkezünk: lovas gereblye, GS-35 típusú traktor, ES-42 típusú cséplőgép, elevátor, Csonka-féle stabil motor, FREEPORT gyártmányú stabil motor, lovas hajtású kukoricamorzsoló, egyéb morzsolók és darálók, különféle ökor és lóvontatású talajművelő gépek, valamint egyéb kéziszerszámok." (Fotók aláírása: A Csonka-féle stabil motor hengerfejének javítása, Az eddigi legnagyobb "fogás".)

2. oldal

A cikkek címei:

- Az első lépések c. Felcím: Pályakezdők (1.) (Szarvas Antal) A gerjeni kerület pályakezdő fiataljait kereste fel a cikk szerzője, így Szabó Zsolt állategészségőrt és Csík Attila állattenyésztőt." (Fotók aláírása: Szabó Zsolt állategészségőr és Csík Attila állattenyésztő.)

- Unokáink látni fogják!? c. Felcím: Helytörténet. (Beregnyei Miklós) "A volt polgári fiúiskola épületének helyzete." (Fotó: épületbelső, részlet)

- Számítógép a szarvasmarha-tenyésztés szolgálatában c. (Konnáth Ferenc szm.teny.vez.)

"Gazdaságunkban is szemtanúi lehetünk a számítógépek alkalmazásának. 1984-ben 2 db COMMODORE-64 típusú személyi számítógép beüzemelésére és megvásárlására kötöttünk szerződést, melyből egy gépet az állattenyésztés területén kívánunk alkalmazni."

3. oldal

A cikkek címei:

- A mezőgazdasági gépellátás helyzete (II.) c. Alcím: Következmények - hazai gyártás (Kiss János gépesítési főmérnök) "Ha nem állna a mezőgazdasági gépgyártás mögött egy olyan nagyvállalat, mint a Rába, belebuknának - nyilatkozta Horváth Ede."

4. oldal

A cikkek címei:

- Nemzeti kincsünk: a termőföld c. (Bálint József) "A mezőgazdaság szocialista átalakulását követően 1961-ben - Európában az elsők között - alkottunk törvényt a földvédelemről. (1961. évi VI. törvény)"

- Az elmúlt év munkavédelmi mérlege c. (Schukkert Ádám) "Gazdaságunkban az előző évhez képest emelkedett az üzemi balesetek száma."

- Hívószámunk: 05 c. (Paksi Tűzoltóparancsnokság) "Az 1985-ös év első hónapjában jelentős kárral járó tüzeset nem történt Tolna megyében."

- Forster József 1923 - 1985. c. "Két éve ment nyugdíjba" (fotó: Forster József)

- Hírek c.

V. évfolyam, 1985. június (2. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Megalakult a vállalati tanács c. (Bartus György személyzeti oszt. vez.) "A munkahelyi választásokat 1985. március 26-29. között tartottuk meg. A vállalati tanács létszámát 28 tagban irányoztuk elő. A dolgozók választottak meg 15 főt, beosztásánál fogva került be 8 fő, az igazgató és az általa delegáltak 5 fő."

- Látogatók testvérüzemünkben c. "Régi hagyomány már, hogy kétévenként meglátogatnak bennünket az NDK-beli testvérüzemünk vezetői."

(Fotóalírás: NDK-beli vendégeink Biritón.)

- Kitüntetettjeink c. "Hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából 31-en kaptak kitüntetést és 30-an jutalmat." (Fotóalírás: Horváth János telepvezető átveszi a kitüntetést.)
- Tapasztalatcsere c. (Pál József közgazd. ig. h.) "1985. június 6-án a közgazdasági apparátus 23 dolgozója szakmai tanulmányúton járt a Dalmandi Mezőgazdasági Kombinátban."

2. oldal

A cikkek címei:

- Kettős interjú c. Felcím: Pályakezdők (2.) (Szabó Sándor) "Hét kérdés két pályakezdőhöz, Vajda Tibor növénytermesztő-agronómus és Dávid István növénytermesztő brigádvezető." (fotók: Vajda Tibor és Dávid István)
- Gyén Gyula meghalt. "1949 óta dolgozott az állami gazdaságokban."

3. oldal

A cikkek címei:

- Gyapai körképbejelentő c. "Az első írásos emlék 1484-ből származik... (Fotók aláírásai: Bérdi Lajos hízlalásvezető, Szabad levegőn, Szőke József az ötvenes évek elején került a gazdasághoz, mellette Jakab Ferenc gépkezelő, Száz vagon széna kerül a kazlakba, Farkasinszki Imre tehenész két éve miniszteri kitüntetést kapott, Szintai István kerületigazgató-helyettes: az idei év jó termést ígér, Lassan felépül ifjabb Fritsch István háza is.)

4. oldal

A cikkek címei:

- A mezőgazdasági gépellátás helyzete c. (Kiss János gépesítési főmérnök) "A szakosított termékek forgalma még kötöttebbé teszi a piacot."
- A sértett segített c. "Használt autót venni, lutri."
- Személyi hírek c.
- Szervezeti változások c. (dr. Horváth) "1985. március 1-jei hatállyal történtek átalakítások"

V. évfolyam, 1985. szeptember (3. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- A szocialista brigádmozgalom minősítése c. (Konráth Ferencné versenyfelelős) "Az 1983-as évhez viszonyítva a brigádok száma nem változott, a létszám azonban 17 fővel nőtt. Összesen 36 brigád 483 taggal, 281.000 Ft jutalomban részesült."
- Felkészülés a szakszervezeti választásokra c. (Trapp László szb. titkár) "A Paksi Állami Gazdaságban a szakszervezeti választások 1985. szeptember 1-től október 31-ig tartanak."
- Jó alap a következő évek terméséhez c. Felcím: Őszi búza (dr. H. L.) "Az utóbbi 12 év második legeredményesebb búzaaratását tudhatjuk magunk mögött."

- Gépbemutató Gyapán c. (Hajdú János ker. gépesítési főág.vez.) "Június 5-én gazdaságunk gyapai kerületében jelentős érdeklődés mellett, csehszlovák gyártmányú mezőgazdasági gépek bemutatására került sor." (Fotók aláírásai: A gépbemutató közönsége, A Zetor 16145 típusú traktor az 5-PHX-40-1-H ekével.)

- A vállalati tanácsról c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet, a VT titkára) "A gazdaságunkban 1985. április 12-én megalakult Vállalati Tanács tagjai rendhagyó ülést tartottak június 25-én."

2. oldal

A cikkek címei:

- Munkahelyi racionalizálási program c. (dr. Horváth László) "A program kidolgozására és végrehajtására 1987 végéig szóló szerződést kötöttünk a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szervező Vállalattal."

- Agrobrikett, tűzibrikett c. Felcím: Gerjeni kerület (Raffay István műsz. oszt. vez.). A

növénytermesztés területén keletkező melléktermékek (szalma, kukoricaszár, napraforgószár) felhasználási lehetőségeit elemeztük."

- 1985. évi bérpolitikánk (1.) c. (dr. Horváth László) "Az 1985-87. évi gazdasági szabályozó rendszer módosításai arra irányulnak, hogy eredményesebb munkára kényszerítsék a vállalatokat."

- Emlékkupa c. (Hirczi József lövészklubtitkár) "Tizenkét férfi és nyolc női csapat jelent meg a PÁG MHSZ klubjának biritói lőterén."

3. oldal

A cikkek címei:

- Bemutatjuk a gerjeni kerületet c. (Fotók aláírásai: Szabó Erzsébet a Lajos-majori sertéstelep vezetője, Takács Károly kerületi igazgató, Az évi szaporulat a Lajos-majori telepen 12.600 darab, Hektáronként 8 tonna termést várnak, Néhány óra alatt végez a gazdasági társulás helikoptere, A gerjeni kerületben 190 hektárról takarítják be a silókukoricát, Napi 80 vagon siló fedezi a hízómarhák takarmányszükségletét, Novák János Faddról jár be dolgozni.)

4. oldal

A cikkek címei:

- Alapvető érdekünk c. (Kovács József, az üzemi pártvezetőség titkára) "Március 25-28. között tartotta pártunk a XIII. kongresszust. Nagy érdeklődés közepette tanácskozott 871.000 párttag képviselőjében 935 küldött."

- A nagyüzemi gazdálkodás történelmi háttere c. Felcím: Paks és vidéke. (dr. Németh Imre helytörténész) "A magyarság mint állattartó nép, nemcsak a dombvidékeket és rónákat szállta meg, hanem a folyók legelőiben gazdag mellékét is."

- Hírek c.
- 1985. évi bérpolitikánk c. (folyt. az 1. oldalról)
- A vállalati tanácsról c. (folyt. az 1. oldalról)
- Emlékkupa c. (folyt. az 1. oldalról)

V. évfolyam, 1985. december (4. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Magas rangú vendég látogatása c. "Október elsején a gazdaságunkba látogatott Rahim Dzsán Gafurov, a Tadzsik SZSZK miniszterelnök-helyettese.
- A vállalati tanács üléséről c. (Hajdúné Dr. Fehérvári Erzsébet) "Szeptember 13-án ülésezett a VT, megtárgyalva a KSZE gazdasági társaságban való részvétellel kapcsolatos kérdést."
- Szakszervezeti választások c. (Trapp László szb-titkár) „Gazdaságunkban megtörténtek a választások. A cikk közli a megválasztott bizalmiak listáját."
- NDK-fiatalok nálunk, a mi fiataljaink NDK-ban c. (Bartus György személyzeti oszt. vez.) "Az 1984 nyarán kötött együttműködési megállapodás alapján szeptember 23-29. között delegációcserére került sor."
- A tejtermelési verseny eredményei c. (Konnáth Ferenc szarvasmarha ág. vez.) "1976-ban hirdettek versenyt első alkalommal a nagyüzemek és háztáji kistermelők részére. 1977-ben az országos versenyen különdíjat kaptunk. 1980-ban I. díjat nyertünk az egy tehénre jutó tejtermelésben. 1984-ben I. helyezést értünk el a laktációs tejsír termelési kategóriában."

2. oldal

A cikkek címei:

- A szocialista brigádmozgalom minősítése c. (Konnáth Ferencné versenyfelelős) "Az előző számban megjelent cikk folytatása."
- A KISZ-élet eseményeiből c. (dr. - th. -ó) "Augusztus 23-án ifjúsági napot szervezett a MÉM és a TOT ifjúsági bizottsága."
- Az 1985-86. évi pártoktatás c. (dr. Horváth László alapszervezeti vezetőségi tag) "A pártoktatás magas színvonala biztosított, hiszen mindhárom oktató (Bartus György, Kiss János és Trapp László) jól felkészült, jól képzett párttagok."
- Szakszervezeti választások c. (folyt. az 1. oldalról)

3. oldal

A cikkek címei:

- A mezőgazdasági gépellátás helyzete (4.) c. (Kiss János gépesítési főmérnök)
- A vezetői érdekeltség és az év végi részesedés c. (dr. Horváth László) "A nyereségrészesedés 40 %-át továbbra is az egységek eredményessége alapján osztjuk ki."

4. oldal

A cikkek címei:

- Intézkedési terv c. Alcím: Az ifjúságpolitikai feladatok végrehajtására. (Major László igazgató) "Az 1985 - 1986-os tervünk az 1982 - 1984 -es terv folytatása."
- Kik kaphatnak lakásépítési, lakásvásárlási támogatást? c. (Szebényi István) "Támogatásban nem részesíthetők azok a dolgozók, akik fegyelmi büntetés hatálya alatt állnak."
- Fotó: A gyapai kerületben dolgozók határjárás közben találtak a képen látható, kb. 40 cm átmérőjű "óriás" pöfeteget.

VI. évfolyam, 1986. március (1. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Elsők lettünk c. Felcím: Országos verseny. (Vass Ferenc tűzvédelmi felügyelő) "Az Állami Gazdaságok első Országos Tűzvédelmi Versenyén Mezőhegyesen a Paksi Állami Gazdaság csapata I. helyezést ért el."
- Néhány szóval a Vállalati Gazdasági Munkaközösségekről c. (-né.-i.-t.) "Az igazgató által 1984 áprilisában kiadott felhívásra, amely a törvényes munkaidőn kívüli időben végezhető hasznos feladatok elvégzésére kért javaslatokat, megkezdődött a gazdaságban jelenleg is működő két VGMK szervezése."
- A XIII. kongresszus határozatainak megvalósításáért c. (Kovács József párttitkár) "A XII. kongresszus óta eltelt időszakban az ismert körülmények dacára is növekedett a nemzeti jövedelem, az ipar, a mezőgazdaság teljesítménye."
- Felhívás c. "A 30 év alatti fiatalok részére lehetővé teszi a gazdaság, hogy elvégezzék az általános iskola VII-VIII. osztályát."

2. oldal

A cikkek címei:

- A XIII. kongresszus... (folyt. az 1. oldalról)
- 13.800 nap - Kertai Pál c. "Ennyi napot dolgozott a nyugdíjbavonuló alapító tagunk."
- ...fegyelmi büntetéssel sújtom...c. Felcím: A Munka Törvénykönyv 55. §-a alapján. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet) "Az elmúlt évben a gazdaság különböző egységeiben összesen 26 esetben került sor fegyelmi büntetés kiszabására."
- 1985 legjobb tehenészei c. (Gamós András KISZ-biz. titkár) "1985 márciusában az állami gazdaság KISZ-bizottsága meghirdette az éves egyéni tejtermelési versenyt."
- Megyei szintű szakmai-politikai vetélkedő c. (dr. Horváth László) "A Paks környéki egyes csapat - amelyből 5 fő gazdaságunk

dolgozója - mérsékelt eredményt ért el." 3. oldal

A cikkek címei:

- Biritó c. (Képriport, a képek aláírásai: Varjas János traktoros miniszteri kitüntetését kapott, Művelőutas természetést mutatja meg Szabó László területgazdát, Napraforgó alá vegyszereznek, Földes-pusztai üszőtelep, Harminchat különböző erőgép dolgozik a területen, Munkában, A cukorrépa-terület utolsó hektárjain vetnek (április 10.) 4. oldal

A cikkek címei:

- Hírek c.
- Az üdülésről c. (Takács Miklósné üdülési felelős) "Jelenleg a gyulai üdülőjegyek 1986. évi lehetőségei az ismertek. Bizalmiakkak megküldve."
- Munkaügyi gyorsjelentés c. (dr. Horváth László) "Dolgozóink átlagos bérszínvonala 1985-ben 16.560 Ft-tal (35.55 %-kal) volt magasabb, mint az 1980. évi."
- Ritter János -1936 - 1986. c. "Nekrológ" (Fotón: Ritter János)

VI. évfolyam, 1986. június (2. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Aratónapra készülünk c. "Augusztus 16-án a Paksi Városi Tanács lesz a házigazdája a II. Tolna Megyei Aratónapnak.
- Környezetünk tisztaságáért c. "A SZOT kezdeményezésére a megye üzemeiben tisztasági versenyt szervezünk."
- Az éves tervről c. (Pál József VT-elnök) "A vállalati tanács az idén március 12-én hosszas viták és előzetes egyeztetések után, jóváhagyta a gazdaság ez évi tervét." (Fotók: 2 db)
- Ünnepeztünk c. "A közel másfélezer dolgozónk képviselőjében több mint 200-an vettek részt a május 1-jei felvonuláson"
- Tájékoztató a vállalati tanács üléséről c. "Az 1985. április 12-ei megalakulása óta a vállalat általános vezetését a VT látja el."

2. oldal

A cikkek címei:

- Mi tette szükségessé? Felcím: Folyékony műtrágya (Bettesch Pál növényterm. oszt. vez.) "A folyékony műtrágyázás bevezetésével már 4-5 éve foglalkozunk. Kezdetben a teljesség volt a cél, vagyis a nitrogén, foszfor és a kálium egyaránt folyékony állapotba kerüljön kiszórásra. Ma már csak a nitrogénműtrágyát juttatjuk ki folyékony formában." (Fotó: Az őszi búza fejtrágyázását végzik)
- Kitüntettjeink c.
- Dolgozóink jövedelmi helyzete c. (dr. Horváth László munkaügyi oszt. vez.) "Gazdaságunk a

különböző jövedelmezőségi mutatók alapján számított országos állami gazdasági ranglista középmezőnyében az 55. helyen helyezkedik el."
- Az éves tervről c.(folyt. az 1. oldalról)

3. oldal

A cikk címe:

- Munkaerőfelvétel-gazdaságosság c. "Három éve alakult meg az állami gazdaság autójavító részlege." (Fotók aláírása: Németh Lajos hegesztő, Ők ketten, Nikl Ádám, Krausz János autóvillamosági szerelő, Baricza József 1970 óta a gazdaság dolgozója. Korszerű műhelycsarnok.) 4. oldal

A cikkek címei:

- Gépbemutató Gyapán c. "Az idén, június első hetében, már harmadik alkalommal." (Fotó: A Z-119-es gép)
- Hírek c.
- MHSZ városi lövészcupa verseny c." Május 1-je tiszteletére rendeztük meg a városi lövészversenyt."
- Az ideai bérpolitikai feladatok 1. c. (Ulbert Ferenc munkaügyi osztályvezető) "Mindenhol, ahol a teljesítmények mérhetők, vagy a mérés feltételei megteremthetők, teljesítményes bérformát kell alkalmazni."
- Üdülés 1985/86 c. (b.gy.) "A korábbi évekhez viszonyítva jelentősen megnőtt az igény a SZOT-os vállalati üdültetés iránt."

VI. évfolyam, 1986. szeptember-december (3-4. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Aratónap - emlék marad c. (Magyarné Ledeczki Erzsébet) "Augusztus 16-án városunkban tartották a II. megyei aratónapot. Gazdaságunk a gerjéni kerületben készített tűzibrikettet mutatta be a nagyközönségnek." (Fotók aláírása: A Paksi AG KISZ-esei felvonulás közben, Az alkalmi focipályán.)
- Nyugdíjas-találkozó c. "A szakszervezeti bizottság nyugdíjasainknak rendezett találkozót. (Fotóaláírás: Nyugdíjasok egy csoportja)
- A szakszervezet életéből c. (Magyarné) "Az idén télen is megtartjuk gazdaságunkban a szakszervezeti tisztségviselői és tömegpolitikai oktatást."
- Tájékoztató a vállalati tanács üléséről c. (Hajdúné dr. Fehérvári E. vt-titkár) "Szeptember 12-én tartotta meg ülését a teljes létszámban (28 fő) megjelent VT. Határozatot hoztak a VT szervezeti és működési szabályzatának módosításáról."

2. oldal

A cikkek címei:

- Művelődésről c. (Bartus György) "A megalakított

tosított a feldolgozókapacitás kihasználása, csökken a tehénlétszám, kevesebb a tej, csökken az állatállomány a kistermelőknél, nagyüzemknél egyaránt.”

4. oldal

A cikk címe:

- A VI. ötéves tervről c. (dr. Horváth László) "Gazdaságunk 80-85 éves időszakra vonatkozó munkaügyi adatai, mutatói önel-számoló egységeként és főágazatonként." 5. oldal

A cikkek címei:

- A bérszínvonal 1986. évi előirányzata a vállalati eredmény tükrében c.

- Az elmúlt év bérpolitikai feladatai (2) c. (Ulbert Ferenc munkaügyi osztályvezető) 6. oldal

A cikkek címei:

- A szakszervezeti ifjúsági tagozatról c. (B. Gy.) "Az ifjúsági tagozat a 30 éven aluliakat tömöríti."

- Hírek c.

- Tisztelegés c. (B. Gy.) "Első alkalommal hív-tuk össze a gazdaságunkban tevékenykedő munkásörököt, a szárazföldi és a vízi önkéntes rendőröket, valamint az MHSZ-lövészklub vezetőit, a fegyveres erők napja alkalmából." (Fotó: Horváth Ferenc, C. Nagy Antal és Pápai György)

- Bemutatkozik a társadalombiztosítási tanács c. (Ötvös Miklósné TT-elnök) "1986. január elsejével újrászerveződött gazdaságunkban a társadalombiztosítási tanács."

VII. évfolyam, 1987. március (1. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- A Vállalati tanács munkájáról c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet vb-titkár) "Legutóbb március 10-én tanácskozott a vállalati tanács, amikor az 1986. évi eredménykimutatásról, az 1987. évi üzemterv elfogadásáról határoztak."

- A KISZ Központi Bizottságának felhívása c. (KISZ KB.) "Történelmi sorsfordulót élünk. Nehéz, fájdalmakkal is járó fejlődés útjára lépünk, mely biztató kilátást ígér, vagy a mi korosztályunk számára ismeretlen társadalmi-gazdasági bizonytalanság jelenti jövőnket?"

- Házigazdák voltunk c. (Gamós András, a KISZ-bizottság titkára) "Január 30-án a PÁG birói központjában került megrendezésre a megyei komplex mezőgazdasági vetélkedő. A vetélkedőt a mócsényi Mgtsz. csapata nyerte."

- "Szervezzén Állami Gazdaságot" c. (Beregnyei Miklós) "Így kezdi tizenhárom oldalas

művelődési bizottságunk munkájáról 1980-ban a megyei tanács művelődési bizottsága, 1984-ben pedig Paks Város Tanács VB Művelődési bizottsága kért tájékoztatást a munkánkról."

- Az üzemi pártvezetőség megtárgyalta c. (Kovács József, az üzemi pártvezetőség titkára) "A fő irányvonalat pártunk XIII. kongresszusán elfogadott határozatok adják."

- Téli pillanat c. (Gottvald Károly fotója) 3. oldal

A cikkek címei:

- Nődelegáció Karl-Marx-Stadtból c. Felcím: Testvérkapcsolat újabb állomása. "Szeptember 22-től 26-ig vendégeink voltak az NDK-ból öt nő. (Fotók aláírásai: A két nőbizottsági vezető egymást köszönti, A gazdaság központjában.)

- Állattenyésztésünk helyzetéről c. Alcím: Romlott az állattenyésztés pozíciója. (Lengyel Lóránt állattenyésztési osztályvezető) "Kevés a sertés, nem biz-

visszaemlékezését - az 1986-ban elhunyt - dr. Thaly Tibor, aki 1949. január 24-iki dátumozással kapta kézhez a Pécsi Állami Gazdaságok jószágigazgatóságától küldött kinevező határozatot."

2. oldal

A cikkek címei:

- Motortekercselő üzem létesült c. Felcím: Gyorsabb és olcsóbb az "orvoslás".

"Gazdaságossága vitathatatlan, hiszen amíg korábban kétezer forintot adtak ki egy motor tekercseléséért, addig ez ma már felébe kerül a gazdaságnak." (Fotó: Fritz János újításával, a saját maga konstruálta tekercselővel.)

- Kis László főkönyvelő c. "Több mint 39 évet dolgozott az állami gazdaságokban, most nyugdíjba ment. (fotó: Kis László)

- Környezetünk védelméről c. (Fekete László környezetvédelmi megbízott) "Változást hozott a hazai hulladékkezelés területén a veszélyes hulladékokra vonatkozó 56/1981. MT. sz. rendelet megjelenése, amellyel egyidejűleg intézkedtek a veszélyes hulladék ártalmatlanításának műszaki feltételeiről is."

- ...Fegyelmi büntetéssel sújtom c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet jogtanácsos) "A gazdaság egységeiben 1986-ban 52 esetben hoztak fegyelmi eljárás keretében határozatot - a felelősségrevonás jogkörével felruházott vezetők."

- A szociális terv elmúlt évi teljesítéséről c. (Lacza Jánosné okt. és szoc. pol. előadó) "Az üzemi étkeztetés összes költségére terveztünk 3693 e/Ft-ot. Ebből tény 3218 e/Ft. Jóléti alapból felhasználtunk 1716 e/Ft-ot, a dolgozók visszatérítettek 1502 e/Ft-ot."

3. oldal

- Biritó, sertéshústermelő üzem c. "Az üzem 1971-ben létesítették, két év múlva került sor a beüzemelésre, ekkor még 467 db volt az átlagos kocalétszám. A következő esztendőben 832 darabot regisztráltak már, ma pedig 860-870 darabos létszámmal üzemelnek." (Fotók aláírásai: Pasztorschek Sándorné két éve a gazdaság dolgozója, A takarmánykonyhában napi ötvenezer liter nedvesített darát készítenek elő, Pupp József vágóhidvezető veseellenőrzést végez, Havonta három-négy alkalommal 300-400 darab sertést telepítenek át a hizlaldába.)

4. oldal

A cikkek címei:

- Utazás az NDK-ba a Jugendtouristtal c. (Bartus György) "Az Express Utazási Iroda évek óta indít csoportokat az NDK-ba."

- Gondos János-1934-1987 c. "Tragikusan bekövetkezett halálakor a PÁG biritói kerületének

szarvasmarha - ágazatvezetője volt." (fotó: Gondos János)

- Az 1987. évi üzemterv célkitűzései c. "A terv kidolgozása az 1/1986. sz. igazgatói utasítás szerint készült.

- Üzemi teremlabdarúgó-tornánkról c. (Kunfalvi János sportfelelős) "Február 14-én az atomerőmű sportcsarnokában rendezték meg a kispályás labdarúgóversenyt."

- Elvi állásfoglalás mozgóbérügyben c. (r. Horváth László MDB elnök) "Bírósági ügy lett egy dolgozó panaszból."

VII. évfolyam, 1987. június (2. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Ülést tartott a vállalati tanács c. (Hajdúné dr. Fehérvári Éva vt-titkár) "Április 27-én tartott ülést a VT, amelynek napirendjén a korábban meghatározott, igazgatóval szemben támasztott hosszabb távú követelményrendszer kiegészítése, az igazgatóválasztás és egyéb, az utóbbi témával összefüggő aktuális kérdések szerepeltek."

- Nem taposás = haszon c. (Pálkovács Jenő) "Három éve rendszeresen alkalmazzák a művelőutas gabonatermesztést a szekszárdi növénytermesztési rendszer gazdaságainak több mint egyharmadában, megközelítően 90 ezer hektáron. A PÁG-ban Bettesch Pál növénytermesztési osztályvezető és Szabolcska Károly, a KSZE körzeti agronómusa segített bennünket a tapasztalatok összegzésében." (Fotó: Czako Sándor, portré Bettesch Pálról és Szabolcska Károlyról)

- Szocialista brigádok vetélkedője c. (Magyarné Ledneczki Erzsébet) "Gazdaságunk 27 szocialista brigádja közül sajnos csak 12 brigád küldte rendszeresen vissza a kitöltött TOTÓ-kat." (Fotók aláírása: Vetélkednek a brigádok. Az első helyezett Lenin brigád vezetője átveszi a jutalmat.)

2. oldal

A cikkek címei:

- A gazdaság új igazgatója, Pál József c. "1985. április 12-én a vállalati tanács elnökévé választották, majd 1987. május 1-től igazgató lett." (fotó: Pál József)

- Major László nyugdíjas igazgató c. Felcím: A határ kulcsát ő hozta reggel. "1949-ben a Balatonujhelyi Állami Gazdaságban kezdett, és 38 évi munka után vonult nyugdíjba." (Fotóaláírás: A búcsúzás pillanata)

- Bízhatunk-e az idei eredménytervünk teljesülésében? c. (Majoros Mihály üzemgazdasági osztályvezető) "Az önelszámoló egységek éves költség és eredményterv-feladataikat az év elején megkapták. Ennek alapján gazdaságunknak

51.746 m/Ft eredményt kell elérni, 15,5 százalékkal többet az előző évi 44.797m/Ft-hoz képest.

- Újíts! (1) c. (Schukkert Ádám újítási előadó) "Az újítási feladatterv második részét lapunk következő számában adjuk közzé."

- Szocialista brigádok vetélkedője c. Az első oldalról átfutó cikk.

3. oldal

- A hardi sertéstelep c. képriport (A fotók aláírásai: A tápellátás felét a telepen oldják meg, Faszterkezetes istállók - korszerű tartástechnológia, A haranglábat a régi telepről örökölték, Óráként 25 tonna takarmány kerül ezekbe a silókba, Zöldövezet az istállók között, A munka segítője, Rodenbücher Ferencné tenyésztési vezető a több mint húsz éve állatgondozóként dolgozó Veres Józseffel, Veres Sándorral és Mozbauer Mihállyal.)

4. oldal

A cikkek címei:

- Vendégeket fogadtunk c. (Bartus György személyzeti oszt. vez.) "NDK-beli testvérüzemünk delegációja látogatott hozzánk." (Fotóaláírás: Tapasztalatcsera a búcsúzás előtt)

- Személyi hírek c.

- Bálint János 1949-1987 c. Nekrológ. "Az éjszaka közepén, álmában érte a halál."

(fotó: Bálint János)

- Hírek c.

- Sport c. (Kunfalvi János)

VII. évfolyam, 1987. szeptember (3. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- A gazdasági-társadalmi kibontakozás programja c. (Kovács József, az üzemi pártvezetőség titkára) "A kibontakozási program alapvető célja, hogy a társadalmi és gazdasági élet minden területén megújulva, nagyobb lendülettel építsük társadalmi rendszerünket, a gazdaság fejlődéséhez szükséges források megteremtésével tartsuk meg a közepes gazdasági fejlettség szintjét."

- Kulcsszavak: költséggazdálkodás, műszaki fejlesztés, fegyelem c. (Takács Zuzsa) "Interjú Pál Józseffel, a PÁG igazgatójával. (Fotó: Kapfinger András, fotók aláírása: Addig kitartok a véleményem mellett, amíg számokkal, tényekkel az ellenkezőjéről meg nem győznek, A szemlélet és a habitus a legfontosabb az, hogy hogyan áll az ember a munkához, Egy jó főnököt kerestem, én lepdőtem meg legjobban, amikor bizalmat kaptam).

- A vállalati tanács hírei c. (-ri-et) - Biobrikettgyártás Gerjenben c. Felcím: Döntés a közeljövőben. (Raffay István műszaki osztályvezető) "A tényleges gyártás az elmúlt év július 1-jével indult, amikor is a száraz betakarítási időszakban 8-12 % nedvességtartalmú szalmával tudunk beüzemelni és 100 tonna mennyiséget legyártani."

2. oldal

A cikkek címei:

- Új üzem létesült c. (Rákosi Gusztáv) "Már 1986 őszén felmerült egy korszerű betonkeverő-telep létesítésének szükségessége." (Fotók aláírásai: Az EMM 10/15-ös betonkeverő, A kavicsdepó.)

- Interjú Pál Józseffel c. Folytatás az első oldalról.

- A társadalmi tulajdon védelméről c. (Szebenyi István) "A társadalmi tulajdon védelmét a vezetőknél kell különös szigorral és következetességgel megkövetelni, mert általában a

PAKSI ÁLLAMI GAZDASÁG A PAKSI ÁLLAMI GAZDASÁG ÜZEMI LAPJA VII. ÉVFOLYAM 3. SZÁM ÁRA: 230 Ft 1987. SZEPTEMBER 1.

A gazdasági-társadalmi kibontakozás programja

A kibontakozás programja az alapvető célja, hogy a társadalmi és gazdasági élet minden területén megújulva, nagyobb lendülettel építsük társadalmi rendszerünket, a gazdaság fejlődéséhez szükséges források megteremtésével tartsuk meg a közepes gazdasági fejlettség szintjét.

A vállalat tanács hírei

Legutóbbi ülése 29-én tartott ülést a vállalat tanácsa. Rendkívül az előző héten való munkavégés megvalósításáról szólt. A tanács elhatározta, hogy a vállalatban a munkavégés színvonalát emelje fel, a munkások munkáját támogassa.

Kulcsszavak: költséggazdálkodás, műszaki fejlesztés, fegyelem

Interjú Pál Józseffel, a PAKSI AG igazgatójával

Addig kitartok a véleményem mellett, amíg számokkal, tényekkel az ellenkezőjéről meg nem győznek. A szemlélet és a habitus a legfontosabb az, hogy hogyan áll az ember a munkához.

Döntés a közeljövőben

Biobrikettgyártás Gerjenben. A vállalatban a munkavégés színvonalát emelje fel, a munkások munkáját támogassa.

dolgozók szemléletének alakulására környezetük döntő hatással van.”

- Mi újság a szőlőben? c. (Csepregi Pál önelszámoló egységvezető) "Szőlőink a fagyúgos homokterületekről védett, kötött talajú dombra kerültek. A váltás 1983-ban kezdődött a csárda-hegyre eltelepített 68 ha területtel. Ebben az időben 230 ha termő és 87 ha nem termő szőlője volt a gazdaságnak."

3. oldal

A cikkek címei:

- Újíts! (2) c. (Schukkert Ádám újítási előadó)
- A bérhízlalásról mindenkinek c. (Lengyel Róbert)
"Nem minden bérhízlalóval felhőtlen a kapcsolatunk. Akad néhány - szerencsére kevés - peres ügyünk is, mert vannak, akik azt hiszik, hogy felületes munkával, nem kellő szakértelemmel is meg lehet ezt csinálni."

- Hírek c.

- Mire költöttük el a pénzt? c. (Oláh Béla főépítész-vezető) "Az 1987. évi építési beruházási tervünket gazdaságunk vezetése 21 millió 600 ezer Ft, építési-fenntartási tervünket pedig 15 millió 855 ezer Ft teljesítményértékkel hagyta jóvá."

(Fotóalírási: Munkahely-ellenőrzés a folyékonyműtrágya-telepen.)

- Tápgyártás és -értékesítés c. (Bartha Károly önel-sz. egys. vez.) "A takarmánykeverő-üzem 1987. évi gyártási terve 25105 tonna."

4. oldal

A cikkek címei:

- Gyapai képeslap c. Felcím: Visszatérés a tavaszra. (Hajdú János ker. gépesítési főág. vez.) "Az örök téma, az időjárás április elejére már a sokat megélt, "viharvert" gazdászok idegeit is bor-zolni kezdte."

- K. Szűcs Albert kombájnos c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet) 52 éves, kiváló dolgozó, több alkalommal részesült jutalomban.

- Szilágyi Ferenc 1932 - 1987 c. Nekrológ. "35 éve dolgozott a PÁG -ban."

- Néhány vidám perc c. "A székely viccgyűjtemény-ből."

- Személyi hírek c.

- Jelentés Földesről c. "A zömmel tehenészettel foglalkozó gazdasági dolgozóknak és családtag-jainak - kereken 181-nek - élete mind ez ideig nem-igen különbözött a hasonló körülmények között élőkétől. A változást a tisztasági akció beindulása jelentette.

- Hírturmix c.

VII. évfolyam, 1987. december (4. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- A vállalati tanács hírei c. (Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet vt-titkár) "Legutóbb november 6-án tartot-ta ülését."

- Kukoricatermesztésünkről c. (Bettesch Pál főmezőgazdász) "Az idei évet sikeresnek mondhatjuk, hiszen a termésátlag a tervezett 7,7 t/ha-t jelentősen meghaladta." (Fotók aláírásai: A nedves kukorica betárolása, Gyakran fordul a kombájn.)

- Kitüntetések, jutalmazások c. (Hajdúné) (Fotóalírási: Kiváló Dolgozó kitüntetést kapott Majoros Mihály)

- A szakszervezeti oktatásról c. (Magyarné Ledneczki Erzsébet)

2. oldal

A cikkek címei:

- Konténerháború, avagy nem éppen paradicsom c. (Hajdú János) "Az a sokat szidott 80 ha paradicsom illetményföld Biritón, Gerjenben és Gyapán összesen 3752,3 tonnát termelt. A 288 fő résztvevőnek 9 millió 652 ezer 318 forint és 40 fil-lért, fejenként átlagosan 33,515 Ft-ot hozott."

(Fotók aláírásai: Földről a földre, majd ha lesz kon-téner... oda, Paradicsomföld közelről, Sokak szerint a termés túl közel van a földhöz.)

- Az ifjúsági parlamentek szabályozása c. (Pál József igazgató) "Az 1988. évi ifjúsági parlamentek megrendezését az alábbiak szerint szabályozom."

- Üdültetés, bővülő választék c. (Takács Miklósné)

- 1987-1988 fordulóján c. Felcím: A mindennapok vezetési művészete. (Pál József igazgató) "A PÁG sem függetlenítheti magát a népgazdasági folyamatoktól. Az időjárás az idén sem volt kegyes hozzánk."

3. oldal

A cikkek címei:

- A személyi jövedelemadó bevezetésével kapcso-latos munkaügyi feladatokról c. (Ulbert Ferenc munk. ügyi és szem. ov.) "Az éves összeszámított jövedelem 48 ezer forintig adómentes."

- A szakszervezeti tagdíjfizetés rendszerének változtatása c. (Trapp László szb-titkár)

- Milyen volt az elmúlt 30 év időjárása Biritón? c. (Fekete Lászlóné) Féltve őrzött "kincsként" lapoz-gatom az 1955-ben megnyitott és azóta folyamatosan vezetett időjárás naplót, melynek lapjai már megsárgultak."

4. oldal

A cikkek címei:

- A nyugdíj-előkészítésről c. (Csik Károlyné)

- Személyi hírek c.

- Szüret '87 c. (Csepregi Pál) "Szeptember 16-án kezdtük, és október 30-ig tartott. (Fotó: 3 db)

- Hírek c.

- Góbéságok, erdélyi viccek c.

VIII. évfolyam, 1988. március (1. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Dolgozóink lakásépítésének és vásárlásának támogatása c. (Szebényi István) "Alapvető követelmény a támogatások odaítélésénél: - a gazdaságban eltöltött 1 éves munkaviszony, fegyelmezett munkavégzés és a fizetőképesség."

- Tavaszi munkák c. "Gazdaságunkban is rendjén megkezdődtek a tavaszi munkák. Március harmadik hetére a 2800 hektárnyi őszi búza és őszi árpa első fejtrágyázását elvégeztük, és a tervezett 345 hektárnyi konzervborsóból is elvetettünk már 30 hektárnyit." (Fotó: Gottvald Károly, a fotók aláírásai: Varjas János végzi a vegyszerezést, Munkában a Rába-Steiger.)

- Egyszerűen - korszerűen c. (Gamós András) "Gazdaságunk termelési értékének - 1987-ben - 42.3 %-át az állattenyésztés adta. Ezen belül mi sem mutatja jobban a szarvasmarha-tenyésztés jelentős szerepét, mint az, hogy 52.395 e/Ft ágazati eredményt produkált."

- Piaci lehetőségeink c. (Dobos Ferenc ker. oszt. vez.) "Mi csak belföldi piacra termelünk, de exportjoggal rendelkező vállalatokkal is kapcsolatban vagyunk, így a megtermelt termékünk egy része szocialista és tőkés exportra is eljut."

2. oldal

A cikkek címei:

- A múlt évi beruházások és az idej tervek c. (Rafay István műsz. osztályvezető) "Az elmúlt gazdasági év beruházás szempontjából még jónak mondható, az elmúlt év során 63.052 Ft-ot használtunk fel."

- A bérbruttósítás tapasztalatairól c. (Ulbert Ferenc osztályvezető) A bérek bruttósítása, illetve az SZJA-előlegek január havi levonása viszonylag zökkenőmentesen ment végbe."

- Határ János képei között c. Felcím: Afrika a szoba egyik sarkában. (Bartus György) "Azt mondta, csak annyit írjunk róla, hogy ő is a gazdaság dolgozója volt." (Fotóaláírás: Liával kettesben)

- Új cégjelzés c. "Gazdaságunk a képen látható új formájú és színösszeállítású (sárga-barna) céget jelölő feliratot alkalmazza 1988. januártól."

3. oldal

A cikkek címei:

- Szarvasmarha-ágazatunk 1987-ben c. (Konnáth Ferenc szm. ág. vez.) "A gazdaság össztermelési értékéből 16,5 %-kal, az össznyereségből pedig 48 %-kal részesül a szarvasmarha-ágazat."

- Intézkedési terv az ifjúságpolitikai feladatok végrehajtására az 1988-1990-es években c. (Pál

József igazgató) "Jelen intézkedési tervünk folytatása az 1985-1987-es évekre készítettnek." 4. oldal

A cikkek címei:

- Növénytermesztésünk fejlesztésének lehetőségei c. (Loparits Pál termelési igazgatóhelyettes) "A PÁG a mezőgazdasági üzemek rangsorában jó közepes helyet foglal el. E rangsorban állattenyésztésünk jobb, növénytermesztésünk pedig gyengébb eredményekkel vesz részt."

- Hírek c.

- Gyászolunk c. (Bartus György) Nekrológok: Tornóczi János 1939-1988, Wenhardt Ferenc 1957-1988, Molnár József 1932-1987. (Fotók a három elhunytól)

- Viccturmix c.

- Nyugdíjasköszöntő c. (Magyarné Ledneczki Erzsébet) "Az elmúlt évben gazdaságunk nyugdíjasai számára kirándulást szerveztünk. Negyvenötön voltak Tamásiban fürödni, és ugyanennyien vehettek részt a budapesti kiránduláson." (Fotóaláírás: Berenkei Ottó főbizalmi köszönti a nyugdíjasokat)

VIII. évfolyam, 1988. június (2. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- Események - képekben c. A fotók aláírásai: Kovács József búcsúztatása, Borsóbetakarítás, Több mint kétszázan vonultak fel május elsején dolgozóink közül, A kismama-találkozó résztvevői.)

- Gazdálkodás - pénzügyi korlátokkal c. (Pál József igazgató) "...az előző évi 40 %-ra csökkentjük beruházásainkat. A személyi jövedelemadó bevezetése 12 %-kal, 17 millió forinttal növelte a vállalati bérköltséget." (Fotón: Pál József)

2. oldal

A cikkek címei:

- Újíts! c. (Schukkert Ádám munkavédelmi vezető)

- Felhívás őszibarack-szakcsoport szervezésére c. (Csepregi Pál önelsz. egys. vez.) "A szakcsoport ipari őszibarack termesztésére szerződik, és a PÁG gesztorságával tevékenykedne."

- Gazdálkodás - pénzügyi korlátokkal c. (átnyúló cikk az első oldalról)

3. oldal

A cikkek címei:

- A gépesítés és a műszaki ellátás helyzete Gerjenben c. (Varga István) "A központi gépszemlék azt igazolják, hogy a gépek állapota Gerjenben sem rosszabb a többi egységénél."

- Kitüntetések, jutalmak c.

- A bizalmi helye, szerepe ma c. (Trapp László szb. titkár)

- Szakmunkásképzés az Agrokomplex sertéstelepen c. (Renkecz József) "Huszan adták be

PAKSI ÁG

ÁLLAMI GAZDASÁG

A PAKSI ÁLLAMI GAZDASÁG ÜZEMI LAPJA
VIII. évfolyam, 2. szám   Ár: 2,30 Ft   1988. június

Események - képekben

Kovács József beszédese

Borodoktatás

Több mint kétezer munkást lát meg egyenlő díjazással a vállalat

A házassági ünnepség résztvevői

A gazdasági tanácskozás a munkásokkal
Helyszín: Tervezőhivatal
(3. oldal)

Gazdálkodás - pénzügyi korlátokkal

A vállalat gazdasági helyzetéről a munkásokkal a gazdasági tanácskozáson beszélt a vállalat vezetője. A tanácskozás a vállalat munkásainak részvételével zajlott, ahol a vállalat vezetője beszámolt a vállalat gazdasági helyzetéről, a munkásokkal pedig a vállalat pénzügyi korlátairól és a vállalat céljairól.

A vállalat gazdasági helyzetéről a munkásokkal a gazdasági tanácskozáson beszélt a vállalat vezetője. A tanácskozás a vállalat munkásainak részvételével zajlott, ahol a vállalat vezetője beszámolt a vállalat gazdasági helyzetéről, a munkásokkal pedig a vállalat pénzügyi korlátairól és a vállalat céljairól.

- Felhívás c. (Az üzemi lap szerkesztő bizottsága) "A gazdaság megalakulásának 40. évfordulója lesz jövőre, kérik a dokumentumok gyűjtését".

- Események képekben c. (Fotók aláírásai: NDK-ból hazafelé, megálltunk Bécsben, A társ gazdaságok szb-titkárai.)

- Számítógépes adatfeldolgozás gazdaságunkban c. (Csepreginé Keller Mária főkönyvelő) "A számítástechnika nagyobb mértékű alkalmazása 1985-ben indult meg. A saját számítógéppark kialakítása Commodore 64-es személyi számítógépekkel kezdődött. A számítógépes hálózatunk alap-egysége egy IBM-AT típusú számítógép."

2. oldal

A cikkek címei:

- Számítógépes adatfeldolgozás gazdaságunkban c. (folyt. az első oldalról)

- A gazdaság 1988. évi munkavédelmi tevékenysége c. (Schukkert Ádám munkavédelmi vezető) "1988-ban a megtörtént balesetek száma és a kiesett munkanapok száma is csökkent az előző évhez viszonyítva."

- A fődényben üdültek az idén c.

3. oldal

A cikkek címei:

- A gyakorlati pártmunka c. (Bartus György)

"A titkos szavazás eredményeként Bartus György lett az üzemi pártbizottság titkára."

- Beszélgetés a termelési igazgatóhelyettesel c. (Hajdúné) "Loparits Pál agrármérnök, 44 éves. A vállalat életével, működésével kapcsolatos tapasztalatom nem egyértelműen pozitív."

(fotó: Loparits Pál)

- Murphy törvénykönyvből c.

- Üzemi zöldborsókísérlet Gyapán c. (Harmath Béláné)

4. oldal

A cikkek címei:

- Az 1987-88. évi búzafajta-kísérlet értékelése c. (Ulbert Ferenc ker. ig. h.)

"Kerületünk immár rendszeresen vállalkozik a NÖMI irányítása alatt folyó kukorica, cukorrépa, valamint őszi búzafajta-kísérletek elvégzésére."

- Üzemi zöldborsókísérlet Gyapán c. (folyt. a 3. oldalról) "A munkák sorrendjében a legnagyobb figyelmet a parcellák kitűzése és elvetése jelenti."

- Hírek c.

- Az "új" szakszervezetről c. (Trapp László SZB-titkár)

VIII. évfolyam, 1988. december (4. szám)

1. oldal

jelentkezéseket telepünkről, és hárman kapcsolódtak be Hardról."

4. oldal

A cikkek címei:

- Búzaértékesítés c. "Az 1988. évi termésből 4000 Ft/tonna áron takarmánybúzáat kínálunk eladásra."

- A vállalati üdültetés jelene és jövője c. (Takács Miklósné üdülési biz. elnöke)

- A vállalati tanács hírei c. (Hajdúné)

- Epecseppek c.

- Nevető fejfák c.

- NDK-ban jártunk c. (Bartus György) "1988. június 6-10. között baráti látogatáson vettünk részt a Karl-Marx-Stadt környéki testvérüzemünkben."

VIII. évfolyam, 1988. október (3. szám)

1. oldal

A cikkek címei:

- A Vállalati Tanács üléséről c. (Hajdúné)

A cikkek címei:

- Belehallgattam a jövőbe... c. (Pokorni József telepvezető) "A Boscoop Agráripari Fejlesztő Közös Vállalat 1988. november 14-18. közötti időszakban szakmai továbbképzést szervezett Budapesten Állattenyésztés 1989 címmel."

- Találkoztak nyugdíjasaink c. (Trapp László szb-titkár) "Gazdaságunkban már hagyomány, hogy minden évben megszervezzük a nyugdíjastalálkozót." (1db fotó)

- Születésnap emlékezés c. (Debrődi Nándor üzemi pb-tag)

- Húsboltot is nyitunk c. Felcím: Olcsó hús közelről (Dobos Ferenc) A húsbolt a Villany utcai régi piac-tér épületében nyílt meg."

2. oldal

A cikkek címei:

- Belehallgattam a jövőbe... c. (folyt. az első oldalról)

- "Földes, az egy kis sziget..." c. Beszélgetés Gamos Andrásal, a telep vezetőjével. (Hajdúné)

- Önkéntes tűzoltók elismerése c.

- Tanulni! Tanulni! Tanulni!... Érdemes?! c. (Renkecz József) "Befejeződött a sertésenyésztő-szakmunkás tanfolyam."

- Egészségünkre c. (Dr. Szuhai Zsolt üzemorvos) "A mezőgazdasági üzemegészségügyi ellátás 25 éves múltra tekint vissza."

3. oldal

A cikkek címei:

- A Paksi Állami Gazdaság helye a 127 állami gazdaság között c. (Majoros Mihály üzemgazd. oszt. vez.) "Tolna megyében öt gazdaság működik, a dalmandi, a szekszárdi, a hógyészi, a tamási és a paksi."

- 15 millió gilisztával kezdtünk c. (Lengyel Lóránt) "Bizonyára sokan tudják, hogy gazdaságunk is meghonosította a trágyagiliszta tenyésztését."

- Mi lesz a lakásokkal? c. (Szebényi István) "A PÁG kezelésében 301 lakás van. A lakások fenntartására, állagmegóvására, hosszú évek óta évi 3,5-4,5 millió forintot költünk. Az idén meg kell kezdeni az értékesítésre történő előkészületeket, és értékesíteni kell a lakásokat."

4. oldal

A cikkek címei:

- Az energiagazdálkodásról c. (Major László főenergetikus) "A gazdaság éves szinten 118291-124126 GJ energiát használ fel. Ez 2900-3000 tonna olaj egyenérték felhasználásának felel meg."

- A gerjéni kerület '88-ban c. (Takács Kálmán ker. igazgató) "A kerületben van 2936 ha földterület, egy 600 kocás sertéstelep, 565 tehén és szaporulatát befogadó tejelő tehenészet. A dolgozói létszám 211 fő."

- Jutalmazások c.

- Kitüntetettjeink c.

- Mi lesz a lakásokkal? c. (folyt. a 3. oldalról)

NÉVMUTATÓ

1982. december, II. évfolyam 1. szám

1. oldal

Major László

2. oldal

- Feil Ferenc, Feil György, Ferkelt János, Hauzmann János, Major László, Molnár József

- Szebényi István, Pelsőczy Árpád, B. Gy. (Bartus György)

3. oldal

- Dobos Ferenc, Horváth László, Raffay István

4. oldal

- Feil Ferenc, Hajdúné dr. Fehérvári Erzsébet (HFE), B. Gy., Polányi Máté, Vidi Ferenc, Wallner István, Schukkert Ádám, Magyariné, Vajda József, Mucsi József, Mucsiné Sisák Ágnes, Pónya Zsolt

1983. április, III. évfolyam 1. szám

1. oldal

- Kovács József, Bettesch Pál

2. oldal

- Bordás István, Széll Béla, Bartus György

3. oldal

- B. Gy., Fülöp József, Fodor Józsefné, Berta Ferenc, dr. Kolombusz László, Lehotka Mihály

4. oldal

- Konnath Ferenc, Varjas János, Deák János, Bakos István, Bali György, ifj. Káldi Lajos, HFE, B. Gy., Farkasinszki Imre, F.E., Mácsik János, dr. Turi Árpád, dr. Czár Tibor, dr. Szép László, Péri Ferenc, Dlusztus Imre, Horváth Vince, Mucsi József, Tóth István, Kiss László, Rózsay István, Kapolyi László

1983. szeptember, III. évfolyam, 2. szám

1. oldal

- Szebényi István, HFE, Szabó László, Bartus György, Manfred Steinerstauch, Christa Dathé, Wolfgang Bottger, Hermann Grimmer, Szűcs János, Major László, Rigóczky István, Harmath Béláné, Fekete Lászlóné

2. oldal

- Sarlós József, dr. Jancsó Árpád, -I-I, F.E.

3. oldal

- Szikra László, Konnáth Ferencné, Benkő Béla

4. oldal

- Bettesch Pál, Haaz Ferenc, Szabó Erzsébet, Szebényi Béla, Fülöp József, Gósel Ferenc, -i-t, Nyitrai Ferenc, Krieser János, Krémer Miklós, Pollák Attila, dr. Koncz Tibor, dr. Bölöny Gyula, Haaz Ádám, Bálint János, Trapp László, Pöndör József, Hoós

László, Farkasinszki Imre, Kiss József, Kovács Józsefné, Markó Ferenc, Rózsavölgyi László

1983. november, III. évfolyam, 3. szám

1. oldal

- Bartus György, Trapp László, Gondos János

2. oldal

- Fülöp József, Bordás István.

3. oldal

- Ulbert Ferenc, Majoros Mihály, Pelsőczy Árpád

4. oldal

- dr. Németh József, HFE, Schukkert Ádám, Herczeg József, Horváth László, Sarlós, Rideg Imréné, Usztány, Pálfi Gáborné, Mihalik Gézőné, Gamos András, Zámbo István

1983. december, III. évfolyam 4. szám

1. oldal

- Major László, Magyarné Ledneczki Erzsébet, Kovács József, Pelsőczy Árpád, Danizs Miklós, Lampert Kristóf, Lubastyik László, Sarlós József, Usztány József, Pummershein János, Szentesi Alajos

2. oldal

- Ritter János, Dobos Ferenc, HFE, Szél Béla, F.E., Pokorni József, Pálfi Gábor, Csehi János, Kiss László, Schiller József

3. oldal

- Raffay István, Fülöp József, Szűcs János

4. oldal

- Krémer Miklós, Ország Sándor, Majoros Mihály, Kovács Józsefné, Pelsőczy Árpád, -it, Szabó László, dr. Princz János, Izsók András, Nagy József, özv. Árki Károlyné, özv. Dóczy Pálné

1984. március, IV. évfolyam, 1. szám

1. oldal

- Kovács József, Bartus György, HFE, Dobos Ferenc, Major László, Gyén Gyula, Helytörténeti Bizottság.

2. oldal

- Schukkert Ádám, Beregyei Miklós.

3. oldal

- Laki Endre, Trapp László, Csikné, Leidalné.

4. oldal

- Szabó László, Kovács Józsefné, Fodor Józsefné, Mihalik Gézőné, Pfeil Helmut, Vincze József, Bese Sándorné, Benkő Józsefné, Fodor Józsefné, Csehi Jánosné, Klein Vilmosné, Wolf Ferencné, Györe József, Vass Ferenc, Bakos István, Dobos Ferenc

1984. június, IV. évfolyam, 2. szám

1. oldal

- Dobos Ferenc, Horváth László, Kovács József, Lubastyik László, Gyén Gyula, Herczeg József, Horváth László, Tolnai István

2. oldal

- Ulbert Ferenc, Pétersz Mária, Bartus György

3. oldal

- Kiss János, Bartus György, Bettesch Pál, Szabó János, Dobos Ferenc, Szabó János, Varga Árpádné, Bodaki Zoltán, Czári József, Szécsi István, Benedek István, Konnáth Ferenc, Gamós András

4. oldal

- Konnáth Ferencné, HFE, Sarlós József, Borsai László, Vincze József, Tóth Győzőné, Csiffáry Dezsőné (sz.: Skerlanitz Katalin)

1984. szeptember, IV. évfolyam, 3. szám

1. oldal

- Széll Béla, Kovács József, HFE

2. oldal

- dr. Horváth László, Beregyei Miklós, Pach János, Tolbuhin marsall, Flux Blanka, özv. Kovács Mihályné, Shéfer Jánosné, Blatt György, Blatt Mariska, Maier Pálné született Weier Maris, Metzger Ferenc, Benedeczky Ferenc, Erdős József, Mattern Aranka, Kiss János

3. oldal

- Ulbert Ferenc, Pál József, U.F., Bodó József, Deák János, Engert Ferenc, Hajdú János, Rideg Imre

4. oldal

- Schukkert Ádám, Pál József, Vajda Tibor, Nikl Ferenc, Velencei Jánosné, Lubastyik László, Makai János, Pálfi Jánosné, Kumika Sándorné, Sarlós József, dr. Horváth László, Hoós László, Klement István, Menyhei György, Kránicz Sándor, Budai János, Kovács Kálmán, ifj. Ulbert Ferenc, Széll Béla, Pálfi Gábor, Harmath Béláné, Varga István, Gyulai György, Rideg Imre, HFE

1984. december, IV. évfolyam, 4. szám

1. oldal

- HFE, Gottvald Károly, szs, Kovács József, Major László, Benedeczki Pál, Bráz Pál, Domsa Ferenc, Dömény Imre, Girst Ferenc, Gyén Gyula, Horváth János, Kertai Pál, Cs. Kiss György, Kiss János, Kiss László, Nánai István, Ország Sándor, Pelsőczy Árpád, Tábori László, Trapp János, Vörös Béla

2. oldal

- Pál József, Fülöp József, Beregyei Miklós, Pach János, Major László, Káldi Lajos, Laták László, Szébenyi István, Szőke József, Blatt Pál, Zerza János, Hirtl Imréné, Tolbuhin marsall, Haán János, Bálint György, Nagy Imre, Böjtös József, Zerza János, Sebe Gáspárné, Baracska Sándor, Kern Ferenc, Kizli Pál

3. oldal

- Kiss János, dr. Horváth László.

4. oldal

- Kovács József, Hanuszka Lajos, Gyén Gyula

1985. március, V. évfolyam, 1. szám

1. oldal

- HFE, GK., Hajdú János, Tóth József, Weil Henrik, Bálint József

2. oldal

- Szarvas Antal, Csík Attila, Szabó Zsolt, Beregnyei Miklós, Konnáth Ferenc, Bartus György, Kázsonyi Mihály, Náhrer Máttyás, Sánek Samu, Haaz Miklós, Huber Sándor

3. oldal

- Kiss János

4. oldal

- Bálint József, Schukkert Ádám, Forster József, Bálint János, Garai János, Gyén Gyula, Pál József, Békési Lászlóné, Bese Sándorné, Vajda Józsefné, Balogh Ferencné, Licker Andrea, Pálfi Jánosné, Csötönyi Gáborné, Fleisz Éva, Pápai György, Bodó József, Deák János, Dudoma Lajos, Varjas János

1985. június, V. évfolyam, 2. szám

1. oldal

- Bartus György, Pál József, Horváth János, Szakál László, Grósz Endre, Tóth Győzőné, Mezösi Vince, Endrédi Mihály, Pálfi Gábor, Debrődi Nándor, Hajdú János, Danizs Miklós, Stiener Ádám, Hoffmann Ádám, Csötönyi Gáborné, Kiss Pál, Barha Károly, Bettesch Pál, Major László, Szabó László, Takács Kálmán, Vincze József, Hoós László, Szűcs János, Rideg Imre, Benkő Béla, Réti János, Dobos Ferenc, Pál József, Raffay István, Szebényi István, Právicz József, Ingrid Kühn, Dieter Gründel, Eberhardt Rehnert, Dieter Göckeritz, Máta Antal, Lipovszky Gyula, Deutsch Mihály, Dömény Imre, Horváth János, Kertai Pál, Kiss János, Nánai István, Szordel Györgyné, Tábori László, Vörös Béla, Weller Máttyás, Angyal György, Bán József, Béda Istvánné, Dóczi Sándor, Fricz János, Grizer Mihály, Hirczi József, Horváth Lajos, Kern Pálné, Kungl János, Kepli Ferenc, Kozma Károly, Krémer Miklós, Lacza Ferenc, ifj. Sólya Sándor, Szappanos Tibor, Tóth László, Tóth Tibor, Vajda József, Weil Henrik, Právicz József

2. oldal

- Szabó Sándor, Gyén Gyula, Dávid István, Vajda Tibor

3. oldal

- Bérdi Lajos, Szőke József, Jakab Ferenc, Farkasinszki Imre, ifj. Fritsch István, Szintai István, Nagy Lajos király, Paksi László, Kovács Sebestyén Endre, dr. Erdélyi Aladár

4. oldal

- Kiss János, Haaz Ferenc, Takács Kálmán, Borsai László, Vass Ferenc, Lacza Jánosné, Pupp József, Szűcs János, dr. Horváth László, Házi József, Appelschoffer János, Weil Henrik, Gamos András,

Sárosi Zoltán, Raffay István, Féhr Ferencné, Burger Róbert, Klenczner András

1985. szeptember, V. évfolyam, 3. szám

1. oldal

- Konnáth Ferencné, Hajdú János, Papp Mihály, Major László, Vaclav Kaoriva, Raffay István

2. oldal

- dr. Horváth László, Raffay István, Trapp László, Takács György, Bartus György, Hirczi József, Kern Pál, Pipa Zsolt, Varga János, Szentkirályi László, Stefancsik Tibor, Vidi Ferenc, Szappanos Tibor, Walner István, Weil Henrik, Valentin István, dr. H.L.

3. oldal

- Takács Kálmán, Szabó Erzsébet, Novák János

4. oldal

- Kovács József, dr. Németh Imre, dr. Horváth László, Hirczi József, Feketéné, Pappné, Hancsókné, Hüffner Ferencné, Beckheinsmidt Józsefné, Lábon Jánosné, Rauth Rufina, Tóth Istvánné, Kunfalvi Istvánné, Bencze János, Juhász István, Balogh Ferenc, Fekete József, Gyenei László, Vörös Mihály, HFE, Németh György, dr. Szép László, Benkő Béla, Trapp László.

1985. december, V. évfolyam, 4. szám

1. oldal

- Bartus György, HFE, Konnáth Ferenc, Rahim Dzsán Gafurov, Dobos Ferenc, Martin Reinhardt, Folk Heimer, Tomas Keller, Brigitta Kurze, Brigitta Verner, Steffan Luge, Andreas Goerigk, Bese Dénes, Boris Kornél, Csarnó Péter, Gergity Péter, Kovács Tibor, Jantner János, Walner József, Major László, Lengyel Lóránt, Menyhei György, Csötönyi Gáborné, Hanol Ádámné, Pálfi János, Féhr Ferenc

2. oldal

- Konnáth Ferencné, dr. Horváth László, Trapp László, dr.-th.-ó., Dénes Lajos, Gábor András, Schmidtné Kern Éva, Renkecz József, Gamos András, Pálfi Jánosné, Vida Ibolya, Kiss János, Baracz József, Krémer Miklósné, Várszegi Józsefné, Berkei László, Pozsár Józsefné, Száraz Istvánné, Németh Lajosné, Tóth József, Horváth Lajos, Hőgyes Géza, Szakál László, Balogh János, Dóczi Pál, Koszter Györgyné, Horváth József, Wolf Ferencné, Wallner József, Szakálas Béla, Zsalakó Miklós, Aranyos István, Székely István, Kövecses József, Bérdi János, Aranyos Pál, Pöndör Józsefné, Szabó György, Gálfi Sándor, Berka Bálint, Lampert Kristóf, Bán György, Geösel Antal, Erlich János, Rátkai Lajos, Lehota Mihályné, Kacz Sándor, Gungl Miklós, Fritz János, Feil Józsefné, Búzás József, Dóczi Sándor, Nosztics Józsefné, Tóth István, Schmidt János, Bodri József, Kiss Sándor, Borbás

Jánosné, Velencei Jánosné, Nikl Ádám, Deák István, Róhn Ádám, Mérei József, Vépi Mihályné, Apáti János, Kuminka Sándorné, Sörös József, Elmauer Mihályné, Balogh Mihályné, Wallner István, ifj. Klippel Ádám, Licker Andrea, Kepli Imre, Benkő Péter, Róhdenbücher Ferencné, Szabó Mihály, Percsi József, Deák János, Világh Lajos, Fiszter István, Domsa Ferenc, Kurucz Ferenc, Holler Lajos, Siklósiné Lacz Erika, Kelemen Józsefné, Pálfi Jánosné, Markó Ferenc, Payerle Mihály, Berenkei Ottó, Schukkert Ádám, Törteli Béla, Mittler József, Balogh Ferencné, Berkes József, Percsi József, Kun Ferenc, Csordás Gábor, Berenkei Ottó, Ötvös Miklósné, Potoczky Ivánné, Rideg Imréné, Lehota Mihályné, Leidal Mátyásné, Szikra László, Takács Miklósné, Appelshoffer János, Györe József, Tóth Győzőné, Klement István, Hoós László, Mayer Antal, Tóth József, Fodor Józsefné, Kis Lászlóné, Kunfalvi János, Feil György, Csehi János, Házi József, Gyene János, Bartha Lajos, Rompos Ferenc, dr. Grosch József

3. oldal

- Kiss János, dr. Horváth László

4. oldal

- Major László, Szebényi István

1986. március, VI. évfolyam, 1. szám

1. oldal

- Vass Ferenc, Schukkert Ádám, Rideg Imre, Törteli Béla, -né.-i.-t.

2. oldal

- Kovács József, Gamós András, dr. Horváth László, HFE, Kertai Pál, Bese Dénes, Lacza János, Rideg Imre, ifj. Ulbert Ferenc

3. oldal

- Varjas János, Szabó László

4. oldal

- Ritter János, Csibi Ambrus, Pálfi Gábor, Vajda József, Takács György, Vass Ferenc, Konnáth Ferenc, Dudoma Lajos, Nagy János, Bálint János, Csehi János, Kiss János, Kovács Nándorné, Csizmadia Endre, Takács Miklósné, dr. Horváth László

1986. június, VI. évfolyam, 2. szám

1. oldal

- nincs név

2. oldal

- Bettesch Pál, dr. Horváth László, Pál József, Doszpod György, Grósz Endre, Hajdu János, Kunfalvi János, Pleszkán István, Schmidt János, ifj. Varjas János, Bese Sándorné, Bihari István, Fehér József, Pál József szervizes, Róhdenbücher Ferencné, Szabó Károly, Szakál László, Szikra Lászlóné, Tóth József,

Vincze József, Zsiros Sándor, Apáti János, Bogdán András, Báló Gáspár, Feil György, Fekete Lászlóné, Gamós András, Kovács László, Szemes Pál, Varjas József, Vépi Mihályné

3. oldal

- Molnár Tibor, Nikl Ádám, Németh Lajos, Krausz János, Baricza József

4. oldal

- Major László, Lukács István, Raffay István, Fodor János, Laszlóczki György, Kiszli Józsefné, Nikl László, Bodaki Zoltán, Ulbert Ferenc, b.gy., Bencze János, Halász István, Orosz József, Ledneczki Mihály, Rostás György, Tóth András, Fekete Lászlóné, Kiszli Józsefné, Halász Renáta

1986. szeptember-december, VI. évfolyam, 3-4. szám

1. oldal

- Magyarné Ledneczki Erzsébet, HFE, Bettesch Pál, Hajdu János, Szakál László

2. oldal

- Bartus György, Gottvald Károly, Kovács József

3. oldal

- Ruth Eisenreich, Gudrun Müller, Gisela Reiman, Gabriele Wutke, Irene Meischner, Szabó László, Lengyel Lóránt

4. oldal

- dr. Horváth László

5. oldal

- Ulbert Ferenc

6. oldal

- B.Gy., Ötvös Miklósné, Pintér János, Weisz János, Gelencsér László, Szilágyi Ferecné, Balázsne Likkert Andrea, Nikl Ferenc, dr. Bodnár János, Engert Ferenc, Császár József, Csordás Gábor, Horváth Ferenc, C. Nagy Antal, Pápai György, Kovács József, Bíró György, Ambrus Ödön, Csibi Ambrus, Major László, Oláh Béla, Réti János, Rákosi Gusztáv, dr. Bodnár János, Pinczés Tamás, Fábíán János, Lehotai Sándor, Szabó Erzsébet, Szebényi Béla, Varga István, Vajda Sándor, Nyúl János, Antus László

1987. március, VII. évfolyam, 1. szám

1. oldal

- HFE, Gamós András, Beregnyei Miklós

2. oldal

- Kiss László, Fritz János, HFE, Lacza Jánosné

3. oldal

- Pasztorscheck Sándorné, Pupp József

4. oldal

- Bartus György, Hans Peter Kittel, Gondos János, Kunfalvi János, dr. Horváth László, Dobis Károly, Györe József.

1987. június, VII. évfolyam, 2. szám

1. oldal

- HFE, Pálkovács Jenő, Czako Sándor, Bettesch Pál, Szabolcska Károly, Szebényi István, Hajdú János, Pál József.

2. oldal

- Pál József, Major László, Majoros Mihály, Magyariné Ledneczki Erzsébet, Schukkert Ádám

3. oldal

- Rodenbücher Ferenccné, Veres József, Veres Sándor, Mozbauer Mihály

4. oldal

- Bartus György, Kunfalvi János, Helmut Neuman, Lothar Neuber, Gerhardt Riedel, Horst Thetmeyer, Manfred Wiesner, Pál József, Szabó László, Rideg Imre, Molnár Tibor, Bartha Kálmán, Baksay Ferenc, Vincze József, Lipovszky Gyula, Vajda Sándor, Patkós Istvánné, Krómer Veronika, Dér Mária, Kiss Istvánné, Schukkert Ádám, Hajdú János, Fábíán János, Varga István, Csordás Gábor, Feil György, Menyhei Györgyné, Kiss Györgyné, Kovácsné Hosnyánszki Teréz, Boros Sándor, Keszter Csaba, Kiss László, Varga István, Kovács József, Vida György, dr. Korzenszky Emőd, Kardos Zoltán, Nickl László, Leopold Béla, Kiss Gabriella, Kiss Margit, Nickl Lászlóné, Tóthné, Haagné, Hirczi, Nikl, Hum, Haag, Feil, Kardos, Dóczi Sándorné, Kardos Zoltán, Haag Béla, Kunfalvi János

1987. szeptember, VII. évfolyam, 3. szám

1. oldal

- Kovács József, -ri-et-, Raffay István, Pál József

2. oldal

- Rákosi Gusztáv, Takács Zsuzsa, Kapfinger András, Csepregi Pál, Szebényi István

3. oldal

- Schukkert Ádám, Lengyel Lóránt, Oláh Béla, Bartha Károly, Szabó László

4. oldal

- Hajdu János, HFE, Szilágyi Ferenc, K. Szűcs Ábel, Jankovics László, Borza Péter, Vépi Mihályné, Szabó Endre, Gamós András, Balogh Gábor, Prantner Gábor, Németi Andrea, Tóth Csaba, Rákosi Zsolt, Berkes Csaba, Hum Ferenc, Bán Csilla, Köröstyös Tünde, Potoczky Ivánné, Csík Csaba, Iker József, Meixner Tünde

1987. decembere, VII. évfolyam, 4. szám

1. oldal

- HFE, Bettesch Pál, Magyariné Ledneczki Erzsébet, Majoros Mihály, Pál József, Loparits Pál, Ulbert Ferenc, Trapp László, Kovács József, Bartha Károly, Csehi János, Borza Péter, Csordás Gábor, Eröss Antal, Fritz János II., Gamós András, Geösel Ferenc, Kelemen József, Konnáth Ferenc, Kovács

László, Korpácsi József, Lacza Péter, Ledneczki István, Lőrincz Sándor, Majoros Mihály, Mittler József, Mozbauer Mihály, Rajkó Kálmán, Till János, Tóth József, Országh Sándor, Kovács József, Csik Károly, Kelemen József, Kerekes István, Spiesz Mihály, Angyal János, Bach József, Bónyai István, Frics István, Hajdú László, Horváth József, Kovács János, Lacza József, Lacza László, Ledneczki István, Mérges János, Nyirő Ferenc, Sáfrány Gyula, Bálint József, Borbás József, Békési Ferenc, Csörgő Zoltánné, Fekete István, Finszter Istvánné, Harmath Béláné, Kiss György, Keresztes Mária, ifj. Lacza Gábor, Lengyel Lóránt, Nikl Antalné, Nyúl Jánosné, Ötvös Miklósné, Péterhegyi János, Potoczky Ivánné, Richter János, Sáfrány Gyuláné, Száraz János, Treszl Ferenc, Velencei Jánosné, Wallner József, Wenhardt Ferenccné

2. oldal

- Hajdú János, Pál József, Takács Miklósné.

3. oldal

- Pál József, Ulbert Ferenc, Trapp László, Fekete Lászlóné.

4. oldal

- Csik Károlyné, Csepregi Pál, Konnáth Ferenc, Bettesch Pál, Lengyel Lóránt, Fülöp József, Szikra László, Bálint József, Raffay István, Oláh Béla, Major László, Laki Endre, Réti János, ifj. Hoós László, Ulbert Ferenc, Bartus György, Raffay Istvánné, Lacza Jánosné, Szabó Lászlóné, Csik Károlyné, Leidal Mátyásné, Kovács József, Trapp László

1988. március, VIII. évfolyam, 1. szám

1. oldal

- Varjas János, Szebényi István, Gamós András, Dobos Ferenc, Gottvald Károly

2. oldal

- Raffay István, Bartus György, Határ János, Ulbert Ferenc

3. oldal

- Konnáth Ferenc, Pál József

4. oldal

- Loparits Pál, Bartus György, Molnár József, Tornóczki János, Wenhardt Ferenc, Wiszthaller Henrik, Nyitrai Ferenc, Fehérné Lugosi Magdolna, Szilágyi Klára, Szikra Lászlóné, Csepreginé Keller Mária, Konnáth Ferenccné, Trapp László, Nagy József, Magyariné Ledneczki Erzsébet, Berenkei Ottó

1988. június, VIII. évfolyam, 2. szám

1. oldal

- Kovács József

2. oldal

- Schukkert Ádám, Csepregi Pál, Pál József

3. oldal

- Varga István, Trapp László, Renkecz József, Berka Bálint, Fülöp József, Hirczi János, Tibai Dániel, Weil Henrik, Bekker János, Csipai István, Dóczi Sándor, Feil Józsefné, Frast Ferenc, Földesi Gyula, Kis Lászlóné, Menyhei György, Pálfi Jánosné, Róhn Mihály, Szalai József, ifj. Ulbert Ferenc, Majoros Mihály, Bartha Lajos, Benkő Péter, Drobní Gyula, Fekete Jánosné, Frigyes József, Horváth István, Kerekes János, Kulik Vince, Krémer Miklósné, Mérges János, Nagy János, Oláh János, Péter István, Pöndör Józsefné, Róhn Ádám, Sólya Sándor, Száraz József, Szilágyi Klára, Szilágyi Ferencné, Vass Ferencné, dr. Bölöny Gyula, Csordás Gábor, Fülöp József, Hoós László, Magyarán Ledeczki Erzsébet.

4. oldal

- Takács Miklósné, HFE, Bartus György, Pál József, Berenkei Ottó, Petrik József

1988. október, VIII. évfolyam, 3. szám

1. oldal

- HFE

2. oldal

- Csepreginé Keller Mária, Kis Péter, Szintai István, Tábory László, Pálvölgyi Ferenc, Elmauer Mihályné, Balogh Mihályné, Weil Henrik, Vitt József, Berkes József, dr. Bölöny Gyula, Horváth Sándor, Szabó Endre, Blazsek Károly, Wolf Tibor, Békési Ferenc, ifj. Markó Ferencné, Szauer József, Fehérné Lugosi Mária, Kelemen József, Klement István, id. Budai József, Sörös József, Somogyi Dezső, Hoffmann Ádám, ifj. Budai József, Csordás Gábor, Száraz József, Benkő Józsefné, Koczándi Jánosné, Bartus György, Szabó Lászlóné, Raffay István, Németh Györgyné, Szabó István, Kiss Istvánné, Békési Lászlóné, Dobos Ferenc, Bettesch Pál, Horváth Lázárné, Szikra Lászlóné, Laki Endre, Potoczky Ivánné, Ötvös Miklósné, Péterhegyi János, Feil György, Féhr Ferenc, Tumppek István, Józsa János, Wajner István, Garay János, Rákosi Gusztáv, Tullner János, Erdélyi József, Apró András, Gyén Gyula, Kunfalvi János, Dallos László, Hirczi János, ifj. Kungel András, Velencei Jánosné, Nagy Zsuzsanna, Frank János, Ranga József, Horváth István, Sólya Lászlóné, Gamós András, Györe József, Hajdú József, Váncsodi Tibor, Mittler József, Pálfi Jánosné, Kövesi Mihály, Bokros Józsefné, Berka Bálint, Taba József, Gálfi Sándor, Gergity Péter, Boros Sándor, Deák Sándor, Nyúl Jánosné, Ürmösy Sándorné, Guld Andrásné, Házi József, Lampert

István, id. Vajda József, Szabó István, Mezősi Vincéné, Takács Kálmán, Deli László, Kovács Tibor, Holveiger Géza, Varga Imre, ifj. Kurucz Ferenc, Pöndör Józsefné, Hajdú Ferenc, Kelemen Józsefné, Szabó István, Kövesi Jánosné, Tüdő János

3. oldal

- Schukkert Ádám, Bartus György, Loparits Pál, Kovács József, Debrődi Nándor, Konnáth Ferenc, Ötvös Miklósné, Szakál László, Szabó István, Törteli Béla, Trapp László, Bartha Károly, Házi József, Ország Sándor, Vass Ferenc, Szakál László.

4. oldal

- Ulbert Ferenc, Harmath Béláné, Trapp László, Nikl Ferenc, Máyer Győző, Pál József, Dang Duc Kim, Tran Manh Cam, Nguyen Nu Nui, Ngo Duc Tohx Tho, Nguyen Mihn Dao, Frank Bernhardt, Katrin Hunel, Joerg Pisek, Olaf Reinhard, Gerd Steinfeld, Harmat Béláné, Loridon Márton, Pál József

1988. december, VIII. évfolyam, 4. szám

1. oldal

- Trapp László, Dobos Ferenc, Debrődi Nándor, dr. Thaly Tibor, Dóczi Pál

2. oldal

- Pokorni József, HFE, dr. Szuhai Zsolt, Renkecz József, Békési Ferenc, Tóttósi Sándor, Osztermayer József, Bonyai János, Barna András, Börcsök Tibor, Bán József, Hunyadi Tibor, Németh György, Hajnes József, Wallner István, Gamos András, Szabó Pál, Veres Péter, Illyés Gyula

3. oldal

- Majoros Mihály, Lengyel Lóránt

4. oldal

- Major László, Takács Kálmán, Szabó István, Gyene János, Péri András, Szabó Erzsébet, Tüdő János, Bán János, Nagy Sándor, Kőfalvi Ferenc, Kaszás István, Csiba Elek, Simon Ferenc, Gungl Mihály, Zsolnai Ferenc, Klement István, Apáti János, Molnár János, Hegedűs István, Németh Györgyné, Raffay Istvánné, Kiss György, Póth László, Adorján Ferenc, Deák János, Pöndör Józsefné, Geösel Antal, Mikó Sándor, Kövecses József, Lénárt Józsefné, Haag Béla, Markó Ferencné, Feil György, Pozsár Józsefné, Bálint Jánosné, Lengyel Lóránt.

■ *Beregnyei Miklós*

Szakács Veronika

vagyok, 17 éves, a paksi

Vak Bottyán Gimnázium vég-
zős diákja. Reál osztályba, ter-
mészet-tudományos szakra já-

rok; biológiát és kémiát ta-
nulok emelt szinten. A Pécsi

Tudományegyetem Orvostudo-
mányi Karán szeretnék to-
vábbtanulni általános orvos

szakon. Szabadidőmben szíve-
sen olvasok, és hallgatok ze-

nét; korábban teniszeztem, de
most inkább írogatással fog-

lalkozom. Az utóbbi időben ez

a hobbim szenvedélyé, szere-

lemmé vált. Épp ezért szeret-

nék az egyetem mellett a ké-

sőbbiekben is foglalkozni az

írással, mert teljesen kikap-

csol, megnyugtat, más ember-

ré tesz.

MAMA

Mama, te tette kész asszony
Mama, te egykor harcias.
Most itt vagy ölelő karjaimban,
S hagyod, hogy én ringassalak.

Régen te fogtad két kezem,
Mikor az úton mentünk át.
Ma én kísérem a fürdő felé
Reszkető papucsod nyomát.

Egykor te, ki öltöztetted,
Voltál anyám helyett anyám.
Felolvastál ezer tündérmesét,
Miket én mesélek tovább.

Te vigasztaltál, ha sírtam.
Ma, ha kiáltasz én kelek.
Régen te főztél csodás ebédet,
Most én mindent elégetek.

Mama, te csodás, erős asszony.
Mama, te egykor boldogabb.
Most itt vagy ölelő karjaimban,
S hagyod, hogy én ringassalak.

A magány diakónusa

Itt vagy ebben a meg nem ivott pohár borban.
Érezlek ebben az utolsó elcsattant csókban.
Itt vagy ebben az el nem szívott cigarettában.
Itt porladsz hamuként üveg hamutálban.

Még itt van utolsó lányomod a szőnyegemben.
Még érzem eltűnt ujjad érintését tenyeremben.
Még itt van karod búcsú-ölelése vállamon.
Meleg, sötét pulóvered pihen a hátamon.

Még emlékszem minden különleges mosolyodra.
Még kimondom a százszor mondott ígéretem.
Még mindig szállnék vissza védelmező két karodba,
Próbálnám menteni kettőnk közt a szeretetet.

Az utcán kóborlok, mint egy hajléktalan,
És izzón hirdeti minden villanyoszlop:
"Állj, nem tehetsz semmit; ő már messze van."

Egy fiú

Feljött az égre a csendcsillag.
Magával vitt téged.
Magával vitte a nevetésed.
Az étellel tell szemed.
A tréfáidat; a hangod,
Melyben mindig a mosoly bujkált.
Magával vitte két erős karod.
Elvitte minden álmod.
Most csend van és hideg.
És mi nem értünk semmit.
Már nincs, aki nevéssen...
Csak nézünk egymásra,
A fagyos levegőben szívünkbe
Hatoló törökként lógnak a jégcsapok:
Visszavárunk, hiába.
Az ég akart egy újabb csillagot.
Hát most már ott ragyogsz.
Egy távoli bolygón ülsz és nevensz.
Nevensz rajtunk, akik hiányolunk.
Pedig a Földön csak ennyi maradt utánad:
Űr és fájdalom.

Szeptember 11.— Irak— Távlatok

Fogjatok kezét!

Gyerünk, ti elmebetegek!

Ha háborút akartok, hát fogjatok kezét!

Álljatok szembe művetekkel és fogjatok kezét!

Egy világ omlott össze: Ezzel ne törődjétek!

Gratuláljatok egymásnak!

Gyűjtsatok örömtüzeket!

Nyugodtan. Énekeljétek. Végül is győztetek.

Ha a ti világotok omlik össze: Akkor is!

Fogjatok kezét!

A romhalmaz mellett.

A koporsók felett.

Semmiel ne törődjétek!

Ne zavarjon, hogy az ártatlan kisgyerek nem tud aludni,

Mert dörögnek a fegyverek.

Igaz, megszokta már.

Talán biztosabban fogja a puskát, mit az apja, aki tanította.

Hát ez az Iskolátok?

Hát ezt tanuljátok?

Hát hisztek egy olyan eszmében,

Mely minden más elpusztítására építkezik?

Nem értem! Vajon ez önálló döntés volt?

Saját cselekedet?

Vagy létezhet ilyen szintű agymosás?

Ilyen diktatúra?

Hát Igaza volt Orwellnek?

Cáfoljatok! Gyerünk már!

Cáfoljatok!

Na jó.

Fogjatok kezét!

Örüljétek!

De én hiszem!!!

Egyszer nálatok is béke lesz.

Elhallgatok (A fekete nap)

Valami történt. Elhallgatok.
 Kihunytak a gondolatok.
 Kialudt minden: a világ sötét.
 Reszketünk, mert tudjuk, egy pillanat az élet.
 Mind tudjuk.
 Egy olyan pillanat, melyet a sors adott ajándékba.
 Ennyit kapunk. Csak egyetlen egyet.
 Milyen mulandó is az a szemvillanás...
 Mégis mennyi minden történik egy élet alatt.
 A fiú 20 évet élt.
 Tele tervekkel, vágyakkal a lelke.
 De a teste elmaradt.
 Elhallgatunk. Mindannyian. Most nincs értelme a szónak.
 Van, akinek már nincs holnap.
 Ma először nem jutnak eszembe vidám sorok.
 Ma először érzem, hogy minden kopott.
 Valami összeomlott és másként épül újra fel.
 Valahol már nem stimmel egy elem.
 Összeomlott a kártyavár, az álmokból építkező élet.
 Összeomlott és könnyes álmokba süllyedt.
 A mi könnyünk. Mindannyiunké. Az ő álma.
 Az ő vére.

Téli melankólia

Vajon megszűnök egyszer?
 Ahogy felrobbannak a csillagok?
 Vajon lesz ür utánam?
 Vagy csak egy követ kapok?

Vajon elfed majd a hó?
 És taposni fognak vad állatok?
 Még fájni fog a hideg?
 Vagy mosolyogni fogok?

Beborít a fehér lepel.
 És a jég alatt forró szívem újra ver.
 Dolgozik lassan, még ha bele is szakad.

Dolgozik lassan és olvad.
 Majd olvasztani kezdi a makacs havat:
 Köszöntekek tavasz. Éltető, szent tavasz.

Valós karácsonyi mese

Minden történet változással kezdődik. Az én történetem azzal, hogy lehullott az első hó. Már javában december közepén jártunk, de addig nem esett egyetlen árva hópihe sem. A hatalmas rohanásban talán nem is hittük, talán nem is reménykedtünk, hogy eljön ez a pillanat, mikor hófehérré válik minden. Amikor szüzetesen tiszta lesz az utca, mikor meghajolnak a fák a tél nagysága előtt.

Órán ültem, amikor elkezdett havazni. A kis pelyhek örült táncot jártak a metszőn hideg északi szélben. Épp dolgozatot írtunk. A hó milliónyi és milliónyi mértanilag tökéletes darabban érkezett, kavargott a levegőben, úgy, ahogy fejemben a gondolatok. Nem figyeltem a dolgozatra. Nem érdekelt. Messze jártam. Az utcákon kóboroltam, próbáltam kiválasztani a tökéletes fenyőt, hogy olyan legyen a karácsony, mintha minden rendben lenne. Ez volt a rögeszmém, mintha minden rendben lenne... Pedig semmi sem volt rendben. Semmi.

Apám hétfőn került kórházba. A hó kedden kezdett esni. Semmi sem volt rendben. Egy hét volt vissza karácsonyig. Engem csak egy dolog foglalkoztatott, mire apám hazajöhet, addigra mindennek tökéletesnek kell lennie. Gondolatban kerestem a legszebb fát. Órák után tényleg bejártam a várost, hogy megtaláljam a tökéleteset. Egy formás, lombos, nálam magasabb csodát. Olyat, amilyen talán csak a mesében létezik. Nem sikerült. Nem olyat vettem. Anyámmal kiválasztottunk egy kisebb, kevésbé tökéletes darabot. Tragédiaként éltem meg. Jó negyed órán keresztül cipeltem a fát. Bevallom, egész úton sírtam. Nemcsak azért, mert nehéz volt, és hihetetlenül fáztam, hanem azért, mert eszembe jutott az előző karácsony. Akkor is fáért mentünk. Én és édesapám. Vele azonnal megtaláltam a tökéleteset. Nagyon jó érzése volt hozzá, hogy elsőre azt válassza. Akárhogy volt összekötözve, hálóval összefogva, apám meg tudta mondani, hogy megfelelő-e. A tavalyi fa nagyobb volt nálam. Emiatt is sírtam. Az ideit csak olyan 175-180 cm. Hiányzott tíz centi, hogy minden rendben legyen.

Nagyon hiányzott apám. Nem volt karácsonyi hangulatom, nem érdekelt az ünnepelőbe öltözött város. Nem tudtam örülni a feldíszített villanyoszlopoknak, nem figyeltem a kivilágított kirakatokat. Semmi sem sikerült, amit elterveztem. Félttem, hogy nem lesz olyan a karácsony, amilyenhez szoktam. Aztán karácsony előtt hazajött apám. Egészen jól volt.

December 24-e pedig meghozta a változást az én történetembe is. Minden tökéletes volt. És ott, akkor, már nem számított, hogy mekkora a fa, hogy milyenek a díszek, hogy a mi ablakunkon fenn van-e az ünnepi világítás. A karácsonyi kívánság kifejezés túl tetszetős, dilettáns alliterációból kézzelfogható valósággá szűrődött át. Megkaptam életem legszebb karácsonyi ajándékát. Ültünk az asztalnál. Négyen. Család voltunk. Együtt, még egyszer, remélem nem utoljára. Magunk mögött hagytuk a mindennapokat, a vitákat, örültünk minden percnél. Néztük a fények játékát az üveggömbökön, figyeltük, hogy játszadozik a macska a fa alsó ágaira akasztott szaloncukorral. Tényleg tökéletes volt minden. Még a fa is. Túl minden rohanáson, túl az elkeseredésen, a fájdalomon, a problémákon, megtaláltuk a legegyszerűbb boldogságot, amihez nem kell, hogy minden tökéletes legyen. Átöleltem apám. Jó érzés volt ismét gyermekként lenni a karjaiban. Érezni, hogy milyen erős. Tudni, hogy megvéd. Tudni, hogy jövőre újra együtt választunk fát. Hinni, hogy most már minden rendben van.

Ott, akkor értettem meg, hogy ez a karácsony, hogy bennünk van az ünnep fénye, minden, amit ez a szó jelent. Minden, ami a karácsonyhoz kell: szeretet. Kínéztem az ablakon. Odakint havazott. Valahonnan távolról - talán elmém legmélyéről tört fel - hallottam, hogy énekelnek. Az ég hatalmas csarnokában zengett egy ismeretlen karácsonyi dal.

PILLANATKÉP

A mezőt, mint fagyos kötömböt, jeges szél ölelte.
 Iszonyú hideg volt az a reggel.
 Ilyen volt minden, fakó, unalmas, jéghideg, szürke.
 Ilyen volt, mielőtt a nap felkelt.

Felnéztünk a komor égre, álltunk.
 S mint ezernyi reszkető hófehér pillangó,
 Miket mosolyogva vártunk,
 Lágyan, vontatottan kezdett hullani a hó.

Csendes táncot jártak a pihék,
 Csendes örömtáncba kezdett gyomrunk.
 A teremből néztük. Szünetben kiszaladtunk.

Nyugodt szél pörgette a pelyheket.
 Arcomon végigsimított a jóleső hideg.
 Egyre lassabb, megfontoltabb lett a tánc.

Elindult

Még javában nyár volt, mikor úgy érezte, ideje elmennie. Hajította a vére, a fiatalság, a vágy, hogy mindent felfedezzen. Mire e gondolat tetté nőtte ki magát, már ősz volt. Három sporttáskába pakolt a szobájában. Körbenézett. Még egyszer, utoljára. Tekintetével megsimogatta a tárgyakat. Kézzel nem merte érinteni őket. Arra már nem tartotta méltónak magát. Semmit nem akart mocskos érintésével megszentelteleníteni. Gondolatai görbe tükrén át árulóként látta magát, menekülő vadként. Lelkében viaskodott a fortyogó büntudat és a lángoló kalandvágy. Leült az ágyra. Végigsimított a gyapjútakarón, majd mintha tűzbe nyúlt volna, elrántotta a kezét. Koldussá vált abban a pillanatban, és elvesztett mindent, ami a korábbi világa része volt. Vándorrá lett. Bár az otthon biztonsága beégett a bőrébe, beleivódott a csontjaiba, de többé nem adhatott megnyugvást számára. Keze belefájdult az elnyomott hiányba. Agya racionális részébe zárt el minden gyermeki álmot, minden szentimentalista mesét. Végtagjaiban millió és millió bennrekedt mozdulat kezdett táncba. Remegve állt fel. Hirtelen gyengének érezte magát. Az ágya mellől, a polcra leemelt egy fényképet, mintegy megerősítésképpen. Bűnös keze nyomát csókkal törölte le. A képet egy pulóverbe tekerte, majd az utolsó táskán is behúzta a cipzárt. Lassan, módszeresen dolgozott, a táska emlékeit fokról fokra, hangról hangra zárta el magától. Lassan lépkedett, az ajtóban még megállt, pedig tudta, minél tovább marad, annál nehezebb. Még megállt az ajtóban, és visszanézett. Csak ürességet látott, a múlt romjai keltek életre a fejében. Behunyta a szemét. Próbált emlékezni. Próbálta maga elé képzelni a helyet, ahol éveken át élt. Nem sikerült neki. Csak foszlányok táncoltak a levegőben, a kép valahol elveszett az agya és a szeme közötti idegpályákon. Valahol kislkott, ahogy a vonatok, mikor elromlik a váltó. Érezte, hogy valami elromlott. Végérvényesen. Még mindig csukott szemmel, de bezárta az ajtót. Az emlékfoszlányok halványodtak, akár a régi fényképek színei. Kezdek eltűnni a körvonalak, minden értelmetlenné vált, és örvénylett. Ólomfalnak érezte szemhéjait, majd beleszakadt mire ki tudta nyitni. Pislogott. Zavarta az erős fény. Zavarta a Nap. Feltette napszemüvegét, hogy újra a névtelenségbe, az ismeretlenségbe menekülhessen. Megigazította a táskákat a vállán. Nem fordult meg újra. Határozott léptekkel akart menni, de botladozva haladt a macskaköveken. Gondolatban visszanézett, de a teste merev maradt. Képtelen volt elfordulni. Csak ment. Ment az őszi melegben. Bárhová sodorja is gondolatainak áradata, csak ment. Gyalog hagyta el a várost. Csak a határát jelző tábla után volt ereje elköszönni. Tudta, történjen bármi, érezzen bármit, Innen már nem fordul vissza. A tábla túloldaláról minden olyan aprónak tűnt számára. Minden ponttá szűkült, majd megszűnt létezni. A folyó vékony vonallá változott, olyan vonallá, melyet tapasztalatlan gyermekéz rajzol. Az iskola folttá vált, majd emlékké. A pillanat pedig múlttá. Tudta, hogy az mind a múltja. Megállt egy buszmegállóban. Nem tudta, nem érdekelte hova viszi az út. Csak azt látta, hogy az aszfalton a nyilak mindig előre felé tartanak. Neki ez volt a jó irány. Előre. Mindig előre. Előre, ahogy előre haladnak az égen fehér vonalat húzó repülő. Olyan egyenes vonalat, amely csak a legpontosabb vonalzóval húzható. A folyó, a nyilak, és a repülő, amely kettéhasítja az eget. Valahol találkozniuk kell. Ő oda tartott, ahol összeérnek mindezek. Oda, ahol bármi lehetséges. Egy helyre, ahol ismét hazatalál.

Minden reggel ugyanaz

Minden reggel ugyanarra ébredek.
 Már nem maradtak bennem kételyek.
 Megínt itt, a sehol közepén.
 Zászlóként lobogva a reménytelenség egén.
 Megínt vele. A semmivel.
 Most is érzem, ahogy átölel.
 Ismét úgy, ahogy mindig. De főleg sehogy.
 Bárcsak hallanád, milyen magányos vagyok!
 Megínt egyedül.
 Újra a depresszió tárja ki ölelő karjait.
 Vele minden éjjel a magány szeretkezik.
 És velem is. Betakar, vigyáz.
 Kinyitja egy új nap ablakát.
 Péntek este rosszabb...
 Elolvad az ég.
 A tárgyak azonosítatlan masszaként áramlanak szét.
 Valamit felismerek: Üveg.
 Tükör.
 Zöld tükör a szemem előtt.
 Minden örvénylik, majd megáll.
 Zöld tükrön át látlak halál.

Kiegészítés: Az alkoholista monológja

(Üveg. Teli üveg.
 Egy sör, amit fizetett nekem.
 Senki. Én sem fizettem.
 Tévedtem.
 Következő reggel megint erre ébredek.
 Most már vannak bennem kételyek.
 Ez lenne a sehol? Vagy ez a minden?
 Valamiben csak kell hinnem!
 Zöld üveg.
 Benned hiszek.)

Elindult

Mintha üldöznék, úgy futott.
 Pedig még soha életében nem volt ilyen nyugodt.
 Az esőáztatta macskakövekben el-elakadt a lába.
 Menekült, rohant, egy más, jobb, szebb világba.
 Villám kísérte, s kidőlt fák.
 Nyomában mindenütt pusztulás.
 Elindult. Maga sem tudta hova.
 Kereste, hol lehet új otthona.
 Hazát keresett.
 Ahogy én is hazát keresek.

Előadás

Kálvin Jánosról

Elhangzott 2003. október 31-én a reformációi ünnepi istentiszteleten
a református templomban

Kálvinról, tanításairól és az ezek nyomán a XVI. században megszerveződött református egyházzól rengeteg téves történelmi mítosz él az emberek fejében. Ezeket jórészt a tankönyvekből szívtuk magunkba.

Ennek bizonyítására kigyűjtöttem az 1980 óta megjelent gimnáziumi második osztályos történelemkönyvek vonatkozó fejezeteinek főbb állításait. Ezek a következők:

1. Kálvin tanrendszerének központi gondolata az, hogy Isten az embernek még születése előtt - tekintet nélkül későbbi jó vagy rossz cselekedeteire - eldöntötte örök sorsát: mennyországba vagy pokolra rendelte. (Ez a predestináció vagy eleve elrendelés tana.)

2. A kálvini vallás erényé tette a polgári foglalkozások szorgalmas űzését, mert a földi vállalkozásokban elért siker a kiválasztottság jele lehet.

3. A Kálvin által vezetett genfi egyházközösség nemcsak vallási ügyekkel foglalkozott, hanem a polgárok magánéletét és a városi törvényhozást is szigorú ellenőrzés alatt tartotta, Kálvin valóságos diktátora lett Genf városának. Joggal nevezték genfi pápának, Genfet pedig protestáns Rómának.

4. Kálvin fanatikus harcot folytatott a más nézeteket vallók ellen. Maga rendelte el a Genfben tartózkodó, kiváló spanyol humanista, Servet Mihály letartóztatását és kivégzését, megégetését. Servet az antitrinitarizmus, avagy Szentháromság-tagadás hirdetője volt.

A hamis mítoszok kialakulásának oka valószínűleg abban rejlik, hogy kevés olyan mű jelent meg magyar nyelven a XX. század második felétől, mely a szélesebb olvasóközönség számára is élvezhetően tárgyalta volna Kálvin munkásságát. 2001-ben azonban kiadták Alister Mc Grath Kálvin című kiváló művét, illetve Kálvin legfőbb alkotása, az Institutio is olvasható magyarul. Ezek alapján szeretném röviden megcáfolni a történelemtanításban máig élő kedvezőtlen Kálvin-képet.

A kálvini dogmatika központi kérdése nem az eleve elrendelés tana, hanem az Isten abszolút szuverenitásáról szóló tétel: azaz minden Istentől függ, ő korlátozhatatlan, az embernek nincs joga kutatni, hogy mit miért tesz, ez az ő titka kizárólag. Kálvin azt írja, hogy az üdvösség Isten kegyelméből ered, jóakaratból őrzi meg azokat, akiket akar, nem pedig jutalmakat osztogat. Emberi kíváncsiságtól vezéreltetve nem fejthető meg a predestináció, de Isten igéje megmutat annyit, amennyit meg kell belőle látnunk. Az üdvösségre való elválasztás bizonyítéka eszerint az elhívás, majd az ezt követő megigazulás. Isten áldásából ered, hogy a

Krisztusban való hitre és az ő oltalma alá adatunk. A magvető példázata is azt bizonyítja, hogy bár az evangélium szava mindenkire szól, a hit ajándéka mégis ritka dolog, hiszen ez a kiválasztásból ered. S mivel minden ember bűnös, ezért az igazságos Isten előtt csak gyűlöletes lehet; az elvetettek szemszögéből tehát az Isten nem vádolható igazságtalansággal. A predestináció az isteni igazság titkos, de feddhetetlen szétszórása. Elbukik az az ember, akit Isten bölcsessége erre rendel, de saját hibája folytán, azaz az ítélet oka a romlottság. Isten akinek akarja, kegyelmet ad, mert könyörületes, de nem mindenkinek, mivel igazságos.

A kiválasztás célja az, hogy ártatlan, feddhetetlen, helyes életre törekedjünk, tehát nem maradhatunk tétlenek. Krisztus a tükör, melyben kiválasztásunkat megláthatjuk. Az Úr fiaivá fogadja azokat, akik őt hittel fogadták, de az elhíváshoz és a hithez még állhatatosságnak is kell járulnia. Senki sem térhet meg, ha az Isten eléje nem megy. A bűnbánat nem az ember döntésétől függ, csak azok képesek rá, akiket az Úr megvilágított, azaz akiket eleve elrendelt az üdvösségre.

Talán ez a rövid összefoglalás is hozzásegít minket ahhoz, hogy a kiválasztásban Urunk tiszta jószágát láthassuk.

Kálvin sohasem volt Genf diktátora, sőt a városi polgár státuszát sem kapta meg, mivel azok csak a helybeli születésűek gyermekei lehettek, s ők adták a legfőbb irányító testületet, a 24 fős szenátus tagjait is. Kálvin annyira elutasította a személyi kultuszt, hogy műveiben igen keveset mond saját vallásos gondolkodásának fejlődéséről is, a Zsoltárkommentárok 1557-es előszavában említi csak meg hirtelen megtérését, melyet hasonlónak tart történelmi és vallási szempontból is Pál apostoléhoz.

1536 augusztusától élt Genfben, s ez év végén nevezték ki a város egyik lelkipásztorává. Társaival a következő évben egyházi szabályzattervezetet nyújtott be a városi tanácshoz, mely tiltotta volna például a szerencsejátékokat és a hivalkodó fényűzést. Mivel a helyi választásokon ellenfelei győztek, 1838-ban száműzték, s csak 1541-ben hívták vissza. A városi törvényhozásban és végrehajtásban azonban soha nem vett részt.

Természetesen ő is főbenjáró bűnnek tartotta az eretnekséget, de Servet volt az egyetlen, akit Kálvin életében vallásos meggyőződése miatt kivégeztek Genfben, egy olyan korban, amikor máshol mindennaposak voltak az ilyen ügyek. Ráadásul Kálvin időben figyelmeztette is a spanyol orvost, hogy ne menjen Genfbe, mert tanai tévelygések, de Servet a Kálvin-ellenes párt erejében bízott. Az orvos pere és kivégzése teljesen a városi tanács dolga volt egy olyan időszakban, amikor az éppen szemben állt Kálvinnal, s őt csak vádszakértőként és teológus tanúként vonták be a tárgyalásba.

Servetet 1553. október 26-án égették meg, s Kálvin tekintélye csak 1555 után szilárdult meg a városban, miután hívei kerültek többségbe a tanácsban. Ettől kezdve nyugodtan dolgozhatott. Széles körű evangelizációs programot valósított meg Franciaországban, sokat publikált, a genfi iskolát Akadémiává szervezte át, s elindította a lelkészképzést. 1564. május 27-én halt meg, saját kérésére jeltelen sírba temették.

A kálvinizmus hatására formálódott ki a modern európai nyugati kultúra számos fontos vetülete: pl. a gazdasági tevékenység legitimációja, hiszen a jó munka Kálvin tanítása szerint a hívőben ható kegyelem látható jele. Elősegítette a természettudományok fejlődését is, mert a teremtett világ bölcsen példázza Isten jelenlétét. Sokat tett a természetes emberi jogok elismeréséért, mert - tanai szerint - az élethez, a szabadsághoz, a boldogsághoz való jogokkal teremtett emberiség egyenlő.

Ezt az utat bejártam...

Móser Zoltán fotói Bartók népdalgyűjtő nyomában*

A Dunaföldvári Városi Művelődési Központ
szeretettel meghívja Önt és barátait

MÓSER ZOLTÁN

fotóművész

“Ezt az utat bejártam”

(Bartók Béla nyomában)

című kiállításának megnyitójára

2004. április 16-án 17 órára

a **Vármúzeum Galériába**.

A kiállítást megnyitja:

dr. Alföldi Borus István

a Bartók Rádió főszerkesztője

Közreműködik **Perémi Erzsébet** zongorán

Azt hiszem, jól gondolom, ha azt mondom, hogy Bartók Béla neve egyet jelent a magyarsággal. Személye, neve a zeneszerzők sorában éppúgy magyar, mint a költők sorában Ady vagy Vörösmarty neve. Bartók zenéje, kompozícióinak nyelvezete éppúgy magyar, mint Ady vagy Vörösmarty költői nyelvezete.

Bartók Béla fiatalon, az 1900-as évek elején jegyezte el magát a magyar népzene nének, a magyar falvaknak, a falvak embe- rének.

Első találkozás a népdallal véletlen- szerűnek mondható. 1904-ben a Gömör megyei Gerlice-pusztán töltötte a nyarat és az első két őszi hónapot.

A Fischer családnál, akiknek kastélyá- ban vendégeskedett, szolgált egy 16 éves székely lány, Dósa Lidi. Bartók a szomszéd szobában lakott, és folyton zongorázott. A felnőtté cseperedett Lidi pedig a gyerme- kekre vigyázott, és azoknak énekelt régi szé- kely, kibédi népdalokat. Egyszer Bartók

meghallotta ezt a különös éneket: “Tetszett Bartóknak a nóta - emlékezik a régvolt időkre a már idős Dó- sa Lidi néni -, azt mondta, hogy még énekeljek, mert ő le szeretné jegyezni. Amikor leírta a nótát, ment a zongorához, és lezongorázta. Aztán hívott engem, és kérdezte, hogy jól zongorázta-e? Hát pont úgy volt, ahogy én énekeltem.”

Ezt követően Bartók 1906 és 1936 között rendszeresen gyűjt és rendszerez, és ezen idő alatt közel tízezer népdalt jegyez le.

Először a Pestmegyei Turán, majd a Békés megyei Vésztőn veszi fonográfra a dallamokat.

1907 nyarán elindul Csík megyébe, ahonnan egy tömeg ötfokú dallammal tér vissza. Ekkor írja a gyergyószentmiklósi havasokból: “Elég különös felfedezést tettem a népdalgyűjtés közben. Megtaláltam a székely dallamtípusokat, amiről nem hittem, hogy léteznek.”

Ugyanebben az évben a Somogy megyei Felsőiregről írja a következőket édesanyjának: “Végtelenül örvendek, hogy kiszabadultam ebből a tömlöcből - Budapestről.

Akik jártak a Bartók Emlékházban a budai Csalán utcában, azok láthatták azokat a festett pa- raszttútorokat, amelyeket a zeneszerző a körösfői Péntek Gyugyi Györgytől rendelt. 1907-ben Bánffy- hunyadról a következőket vetette papírra: “Micsoda öröm: véges-végig minden kapufán szekrényem ró- zsái - Hunyadtól Körösfőig.

* A Bartók Rádió főszerkesztőjének beszéde 2004. április 16-án a dunaföldvári Vármúzeum Galériában hangzott el Móser Zoltán fotóművész kiállításának megnyitóján.

Körösfőn estefelé minden kapualjban 2-3 asszonyszemély, varrottassal. Szorgalmas, eredeti nép. Megismertem Péntek Gyugynak egész házát, amely mindössze egy konyhából és egy nagyon rongyos fedelű műhelyből állt."

A román népzene gyűjtését 1909-ben kezdi meg Belényes környékén. 1910-ben a Palócföldön rögzíti fonográfra az Ipoly menti népdalokat.

... majd felvidéki szlovák gyűjtőutak következtek. Bánát, Máramaros, Algír és környéki arab gyűjtések, az első világháború után pedig törökországi kutatómunka.

Bartók népzene-kutatói munkájának egyik meghatározó eredménye a népzenei dialektusterületek kijelölése, meghatározása volt.

A Dunántúl, a Felvidék és Észak-Magyarország, az Alföld és Erdély népzenei sajátosságai alapján jól elkülöníthető csoportokra osztotta a magyar népdalokat.

S ehhez a meghatározáshoz személyes gyűjtőútjai, rendszerező és kutatómunkáján keresztül vezetett az út.

Bartók számára a falu, a falu népével

való találkozás, a kapcsolat felüdülést jelentett. Kutatásait összegző írásában, az 1928-ban megjelent Magyar népzeneben ezt így foglalja röviden össze:

"Életem legboldogabb napjai azok voltak, melyeket falvakban, parasztok közt töltöttem."

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ennek az életútnak, ezeknek a gyűjtőutaknak állomásait eleveníti fel az a művészi fotógaléria, amelyet ma itt láthatunk. Bartók gyűjtőhelyszínei, adatközlői - több évtizeddel később is - sajátos levegőt, atmoszférát árasztanak. A '90-es években készült fotográfiák egyikén-másikán még látható az a zárt, érintetlen világ, amely egykor Bartókot is fogadta. Hagyományos építkezés, használati eszközök, népviselet, érintetlen táj - mindez látható a művész fotólencséjén keresztül.

... de ki is ez a művész, akinek képeit láthatjuk? Móser Zoltán nem is olyan messze Dunaföldvártól - Szekszárdon született. Bonyhádi gimnáziumi éveit Budapestre került, a bölcsészkaron magyar-történelem szakon végzett. A fényképezőgéppel egyetemi éveit alatt jegyzi el magát, azóta több mint száz kiállítását rendezték meg.

... és hogy hogyan került hozzá közel a bartóki életmű? Természetesen a zenéjén keresztül, amelyet megszeretett és megismert. ... majd jött a nagy elhatározás, hogy végigjárja Bartók magyar, szlovák és román gyűjtőhelyeit. ... és hogy mit látott, mit talált... Íme, most Önök is láthatják.

■ Dr. Alföldi Borus István

Farkas Margit

DEPRESSZIÓ

Elszökött belőlem az ÉLET,
létezem, csak vagyok.
A levegő is mérgezi az ÉNEM,
mért vagyok, mit akarok?

Irigylem a fenyőt,
mert határozott életcélja van.
Irigylem a virágokat,
mert magabiztosak.
A patak tudja,
mért fut sebesen,
locsogva kinevet.
Ő is tudja, amit én
nem tudhatok sohasem.
A hegyek lenéznek rám,
lesajnálak délcegen.
Még a fű is a talpam alatt,
feláll zöldebb, mint azelőtt.

EMBER VAGYOK

S a gondolat hálója fogva tart.
Érzelveim tengerében,
a kiút kulcsa elveszett.

A KEZDETEKTŐL

Leszülettünk és itt élünk,
Föld nevű bolygón álmodunk.
Bármerre vesszük is az irányt
Mindig haza vágyakozunk.
Itthon újból messze nézünk,
vonz a végtelen,
Hatalmas tájak, tengerek,
furcsa emberek.
A kíváncsiság bajba sodor,
Miként tette Ósanyánk
Választott tudás vagy ámitás.

Gujdi Veronika

Örök búcsú

Aznap reggel átöleltelek
Remény töltötte el szívemet,
Mosollyal vártál az ajkadon,
Benned szorongott a fájdalom.

Álomba merültél gyanútlanul,
Csendben elmentél szótlánul,
Téged siratnak az almafák
Dombra ültetett sok kis virág.

Kertünkben a tavasz illata
Érted sír majd nyíló orgona
Nem gyomlálsz többé zöld fű között
Ápolójuk, ím elköltözött.

Üres lesz az udvar nélküléd
nem dolgozik drága két kezéd
Köröttünk nem lesz annyi virág
jajdul a szél, és sírnak a fák.

Árván pihen ázó, és kapa
Metszőollódat rozsdá marja
Fészer alatt még vár a kosár
Pihenve, mindent - a csend bezár.

Pótolhatatlan, szorgos kezdet
Rózsánk érted ejt harmatcseppet
Űr tölti be a te kis szobád
üres az ágyad, hallgat a ház.

Fogason lóg még a nagykabát
Óh hol vagy? Hol? A csend kiált!
Távol vagy tőlünk, - mégis közel
Szívünkben mindig, mindig velünk leszel.

Szerelem

Csendes nyáresten
Lágy szellő suttoz
Ajkamon érzem
Forrón a csókod

Rezzen a fűszál
Tücsök a zenész
Tóban a fűzág
Víz tükrébe néz

Én szerelmesem!
Csak Veled vagyok
Veled is élek
Vagy érted halok!

A Tücsök

Beszökött egy tücsök hozzám
Holdas nyári éjszakán.
Nagy kedve volt muzsikálni,
S én hallgattam óraszám.

Később csend lett - elaludtam.
Nagyon szépet álmodtam:
Orgonák közt - szerelmesen -
Mézajkadat csókoltam.

A kistücsök hajnaltájban
Újra nékem muzsikált...
S én hálátlan haragudtam,
Mert így álomom tovaszállt.

Éji találkozás

Lelkimmel hívlak édesanyám!
Kiáltok érted nem halod tán?
Árnyékod kísér sötét homály
Vállamra repül mint bús madár.

Hangodat halom... csak képzelet?
Régen elmentél s kereslek
Időben térben oly messze vagy
Álmomba jöjj el óh el ne hagyd!

Öledbe hajtom fejem mint rég...
Fiatal voltál gyönyörű szép!
Emlékszem néha énekeltél
Játékos kedvel mesét szőttél.

De jaj az ébredés szörnyű való
Kislány sír öledbe jajongva szó
Szorítva ölel nem enged fel
Édes jó anyám ne menj még el!!

Dereng a hajnal foszlik az éj
Sírva eszmélek a fájdalom mély
Nedves a párnám könnyem ered
Velem voltál s mennék veled.

Ez a világ

Gátlástalan lett a világ
Hol a pénz az Isten
pedig az maga a pokol
Hol becsület nincsen!

Elfojtott bánat

Ablakomon beragyognak
A gyönyörű csillagok,
Titkok fénye elem táru,
Csend ölében hallgatok.

Égbe nyúló nyári fákat
Sötét lepel körbefon,
Alvó házak ablakában
Éji szárnyon csend honol.

Valahol egy mulatóból
Lágy muzsikát hord a szél,
Hegedűnek síró hangja
Szívem bánatáig ér.

Arcomról a pergő könnyet
Csókolja a hold, a fény,
Kióntóm a bánatomat,
Húzzad cigány, csak zenéj!

Ha megtörnéd tán a csendet,
De szívemben nótád ég,
Húzzad primás, hadd sírjam el
utoljára emlékéte.

Szaggyató fájdalom szünjön,
Könnyem a vonódra hull,
Mi lesz, ha beteg szívem
Dobbanása elnémul?

Ne így legyen! Húzzad, húzzad!
Nem tehet szívemben kárt,
Hogy hűtlenül így elhagyt,
Csak hamis lelkének árt.

Te vagy bennem

Te vagy bennem a dal
Lágy tavasz virázs
Két szemeden égő
Ragyogó pillantás

Te vagy a boldogság
Szívem dobbanása
érted gyertya lennék
Gesztenye virágba

Fényből tüzet gyújtának
Didergő zord fagynál
Hogy megmelegedhes
Hunyó parázsánál.

Búcsúzó nyár

Elmenőben megállt a nyár.
Fákat megölelte,
Gyönyörködött zöld levelek
Ringó sűrűjében.

És még egyszer utoljára.
Visszanéz a tájra,
Könnyes szemmel búcsút intett
A hegyek ormára.

Harmatcseppek gyöngykoszorút
Fontak az útvárá,
Harangvirág csilingelve
Köszönt még utána.

Kósza széllel fűtörészve
Ősz tört a nyomába,
Elfújta a nyár szépségét,
Őrök hű vágába.

Éji csend

Sötétkék égen hallgat a csend
Titkos homályban feszül a rend
Vízben rezegnek a csillagok
Fűdik a hold és benne ragyog

Fák között bujkál játszik a fény
Hulló csillag száll ég peremén
Tóba csobban egy kis békapár
Ringva szertehull a holdsugár.

Mi ez?

Nem tudom mi ez, de akarom!
Lelkembe markol- és fáj nagyon.
Simogat, s borzongok tőle,
Kívánom... s bújok előle.

Mint nyári zápor hirtelen jötte,
Hatalmas erővel tör előre.
Mégfogta szívem- elragadott
Testem átfonta, rabja vagyok.

Nem tudom, mi ez, de most már jó
Gyönyörű álom, mely bódító
Könnyű a fogság, lenge az éj,
Pezsdül a vérem, ölel a kéj.

Visegrád

Visegrádi felhőkről,
Pihe könnyű pára.
Fehér lepelt borított,
A hegyek ormára.

Zöld erdőből kilesnek
Liliputi házak,
Hegy alá ereszkednek,
Kanyargó Dunának.

Érzem a víz erejét,
Nagy szabadság vágját,
Lágyan úszó hullámok
Sodró áradását.

Alagútból a vonat
Játszi kedvességgel,
Gyorsan fut robog slet -
hangos túlköléssel.

Hajó ring a nagy folyón,
Mintha álom volna -
Lenyűgöző a látvány
A Dunakanyarban.

Az órlás platánok
Sora egymás mellett
Hűséggel vigyázzák
A madárdalos csendet.

Új tavasz

Dobban a föld szíve,
Lüktet az ér.
Ébredő fák között
Új dalra kél.

Felsóhajt az erdő,
Moraja száll,
Egyszer csak feldalol
Egy kismadár.

Talajba megmozdul
Minden gyökér,
Tavasz van. Tavasz van!
Ömlik a fény.

Avarból kiles egy
Csöppnyi levél,
Bóbitás, virága
Gyöngy hófehér.

Felcsendül az erdő,
Csupa zene
Mámoros rigóknak...
Vagy éneke.

Gyönyörű ébredés,
lelkem tele.
Nem tudok betelni,
Soha vele.

Kuti Horváth György

Bronzarany keretben... CSILLAGOKKAL SAKKOZIK...

Klárinak
 Pillantásodból
 Iszom
 a Napot
 utunkra
 erdő vigyáz
 óriás
 Fenyők Celtiszek
 Tölgyek
 Ibolyás dombokon
 megpihen
 lelkünk
 pillangó röppen
 korhadt
 fatörzsre
 akárha múltunk
 kidőlt
 keresztje
 fekszen
 borostyán erekre
 az alkony
 bronzarany
 keretbe
 fonja az erdőt
 a
 madárdalt
 s a felkúszó
 hold
 ezüst-brokátja
 hűvösül
 a tájra
 csillag-abroszt
 terít
 Isten
 szívünk asztalára

Ránk sodródik az éj.
 Álmaid hullámverése számon.
 Nézem, amint szétfolyik
 plüss hajad az ágyon.
 Tűnődöm a lét és nemlét
 közötti állomáson.
 Aludnom kéne.
 Szívverésedből kiszállnom,
 és visszazállni egy másik
 állomáson.
 Mily kicsiny az ember,
 alig tud valamit magáról -
 létről, csodákról.
 Felleismerésed csak látomások.
 Kint, planétaparádé,
 és boldog az ég, boldog.
 Bámulom csak bambán,
 félnivalóm már
 nincsen,
 csillagokkal sakkozik
 az Isten...

Miszlai Gyula

Minótauros szír

A melleidből kinövő oroslánkarmok,
ágyékdoból a pálmaerdők,
vállaid hócsúcsai,
hasad, honnan pampák zenéje s
távoli lódobogás hallatszik,
hátrad felhőkbe törő fennsíkjá,
hol annyszor elvesztem
csigolyaösvényeken,
tengerzöld szemed viharokba,
napderűbe temetett titkai,
kezed jászolmelege,
kislányos nagyvasszony arcod,
vizeséskarod csípőd szikláin,
telehold homlokod, úrsötét hajad,
mind-mind jelzőtűz, hogy
labirintusomból kitaláljak hozzád.

A zsoldos

Nem szabad, csak szabadka vagy,
mídon derékig hajolva soros
apanázsodért
terpeszbe állsz: nyíló
farpofáid ismerik már a dörgést.
Bankok, bankók védelmezője lettél,
tollal és kankóval,
rúzsos szájú szélmalomharcos,
alibi bőrzék állibi becsüse,
barátot, hazát árazol át, értékelsz le.
Ubi bene, ibi patria- susogod a
régiek bölcsességét,
miközben hernyóként legeled le
lombosodó fáinkat,
s hullapilleként röpködsz
denevércsapatokkal köztünk.

Mukli Petra

Nem az a világ

Az ezüstös látomások kora lejárt.
 Szárnyaszegett hittel haladunk
 letűnt álmaink kitaposott ösvényén át
 a láthatatlan semmibe.
 Lelkedben őrzöl egy képet.
 A tükör törött cserepel közt
 széthullanak az emlékek.
 Semmiből lett, éj szülötte:
 Sokat változott a világ.
 Szürkeségbe burkolózva
 várja néma hajnalát, s vén,
 eltévedt csillagként
 bolyong elméd rejtekén.
 Néma árnyak szegélyezik
 úttalan útjalm,
 menekülni nincsen mód.
 Nem éríthet már a fény,
 nagyon egymagam vagyok.
 Elsodorta a félelem az izzó évek szép dalát.
 Jó lenne hinni újra tiszta álmokat,
 de az ezüstös látomások kora már lejárt.

A mindenség álma

Szelíden peregnek
 a lét fájáról átható fényüket veszített,
 megkapott levelek,
 melyek
 mint megannyi lepke
 lebegnek a messzeségbe.
 Minden levél egy-egy szólam
 a mélységes csend dallamában,
 melyben a lüktetés haldokló szava,
 a tűnékeny élet melódlája
 fölzenget újra,
 hogy majd végső elbukása
 legyen győztes, nagy csatája.
 Nyer vagy veszít,
 nem számít.
 Elvárászol, csak ámít
 a látomás,
 mely elhitteti könnyedén:
 rajta kívül nincsen más
 e lassan múló földtekén.
 Mikor lehull az utolsó levél,
 és alászáll a mélybe,
 akkor tudja igazán,
 mennyit is ért léte.
 Megnyerte az életet,
 majd elvesztette azt, mindaz, amit még szeret,
 könnyű szívet megszakaszt.
 Szunnyad már a mindenség
 a múlt elhamvadt fátyolán.
 Lelkében a tiszta kép
 örökké álmodhat talán.

Múltunk a jövő küszöbén

Régi tárgyak a kömlői faluházban

**A dunakömlői faluház április utolsó és május első hetében
Régi használati tárgyakkól rendezett kiállítást.**

**A "Múltunk a jövő küszöbén" címet viselő gazdag bemutatót
igen nagy érdeklődés kísérte.**

Bodó Katalin faluház vezető örömmel adott helyet kiállításnak, és támogatta Hrivik Lászlóné Erzsike kezdeményező ötletét. A kiállítás anyaga 26 magánember és a kömlői általános iskola tárgyaiból, használati eszközeiből állt össze. A régi tárgyak a 70-es évekig tükrözik vissza a múltat. A fiatalabbaknak érdekesség, az idősebbeknek emlék, ami felidézi a gyermekkort, az egykori életmódot, a népi mesterségeket. Látható lópokróc, csizma és csizmahúzó, paraszas vasaló, bölcső és mélyen fekvő, zárt babakocsi, konyhai felszerelések és mezőgazdasági eszközök széles választéka, az iskolai élet dokumentumai, és még hosszan folytatható a sok ruházati, használati és dísz tárgy sora.

A kiállítás példaértékű, úgy hagyományőrző szellemiségét, mint a közösségi össz munkát tekintve.

A faluház vezetőjétől, Bodó Katalintól, és a kiállítás ötletgazdájától, Hrivik Lászlóné Erzsikétől a lebonyolításról, az érdeklődésről mértékéről, sikeréről kértünk tájékoztatást.

- Miért ebben az időpontban, ezzel a címmel került sor a kiállításra? - kérdezem Bodó Katalint.

- Éppen az uniós csatlakozással kapcsolatos előkészítő munkákkal foglalkoztunk, amikor Erzsike megkeresett az ötlettel, és azt átgondolva, magától adódott, hogy az Unióhoz való csatlakozás időpontjához kapcsolódva áttekintsük egy kicsit a múltunkat. Az összegyűjtött tárgyak különböző módon, de mind a múltat jelképezik, melyek közt egykor éltünk, töltöttük

mindennapjainkat, ezért kapta a kiállítás a Múltunk a jövő küszöbén címet. A bemutatott anyagok sorát Rauth János és Rauth Jánosné uniós tablója zárja, mintegy jelképezve az unióhoz való csatlakozást.

- Milyen volt a látogatottság, az érdeklődés?

- A kiállításnak nagyon nagy sikere volt a dunakömlődiek körében, és Paksról is sokan érdeklődtek. Az általános iskolások közül a helyiek látogatták a legnagyobb számban a kiállítást. Többen jelezték, hogy még nekik is sok régi tárgyuk van odahaza, amit szívesen bemutatnának. Tervezzük, hogy a későbbiekben tematikus formában folytatjuk ezt a kiállítást. Nagy valószínűséggel késő ősszel, tél elején szőlőtermesztéshez, borkészítéshez kapcsolódóan rendezünk egy kiállítást, amit majd a konyhaművészet, a gyerekélet, régi könyvek és folyóiratok stb. bemutatása követ.

- Hogyan jött az ötlet, hogy éppen ilyen kiállítás legyen? - teszem fel kérdésemet Hrivikné Erzsikének?

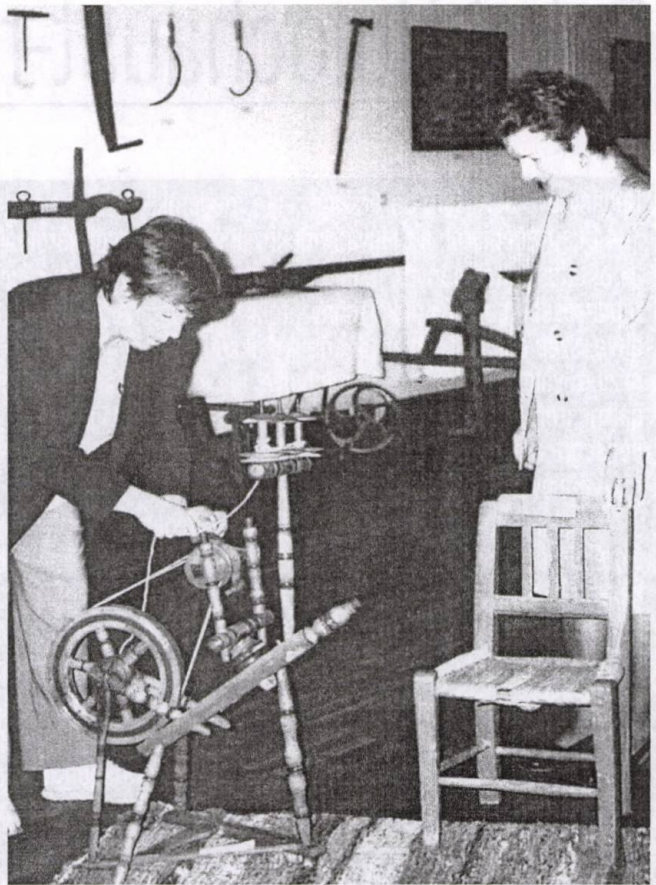
- Ezelőtt kb. 4-5 hónapja padlástakarítás közben megtaláltam egy nagyon régi ollómat, melyen Sisi királyné és Ferenc József arcképe látható. Nagyon megörültem neki, hiszen egy ritka, különleges tárgyra találtam, és rögtön felvetődött bennem a gondolat, hogy talán másnak is látni kellene. Gyorsan felhívtam Katikát, és megkérdeztem tőle, mit szólna, ha a faluházban régi tárgyakkól kiállítást rendeznénk. Nagyon tetszett neki az ötlet, és azon-

nal cselekedett, a Dunakömlődi Hírlevélben hirdetést tett közzé a régi tárgyak gyűjtése, rendelkezésre bocsátása érdekében. Sokan jelentkeztek, és a kiállítást látva, még többen ajánlották fel otthon porosodó régi tárgyaikat.

– *Erzsike, neked maradt valami még a padláson? Miért tartod fontosnak a tárgyak bemutatását?*

– Bizony, még most is találtam egy-két olyan dolgot a padláson, amit el kellett volna ide hoznom. Úgy gondolom, hogy a múlt emlékeinek őrzése tekintetében az utolsó órákban vagyunk. Mi, a középkorú generáció, legyünk büszkéek arra, hogy felkutattuk és feltártuk emlékeinket, a hagyományainkat tükröző eszközöket. Sajnos a huszonévesek már más felfogásban élnek, nekik nem jelentenek különösebbet ezek a tárgyak. Szeretném, ha egy kicsit megismernék a nagyszülők dolgait, és képet kapnának arról, hogy miként, milyen körülmények, milyen használati tárgyak között éltek hajdan az emberek. Örvedetes a mai modern világ fejlettsége, műszaki színvonala, de el kell ismerni, hogy amikor mi ezeket a régi tárgyakat használtuk, akkor valahogy szebb és nyugodtabb volt az emberek élete.

– *Úgy látom, ez a kiállítás a falu közösségének összetartásáról is szól. Így van?*

– Igen, ezt mi is így látjuk. Sokan megmozdultak a felhívásra, magukénak érezték az ügyet. Az emberek egyre gyakrabban és többen jönnek a rendezvényekre. Nincs olyan hónap, hogy ne lenne egy-két kiállítás. Szeretném, ha a falu kulturális élete még jobban fellendülne, bár Katikának köszönhetően a mi kis faluházunk nagyon szépen működik.

További sok sikert a közösségi munkátokhoz!

■ Lovásziné Anna

Paksi Holochaust-megemlékezés

Néhány éve április 16-án országsszerte megemlékezéseket tartanak az 1944-es tragédiáról, a magyar vidéki zsidóság elhurcolásáról. Általában az oktatási intézmények jelentős részt vállalnak az ünnepek megrendezésében a helyi önkormányzatokkal és társadalmi szervezetekkel karöltve. Szép példáját láthattuk ennek Pakson is, ahol a Vak Bottyán Gimnázium volt az emlékezés fő színhelye, ide jöttek a város vezetői: a polgármester, két országgyűlési képviselő, a könyvtár igazgatója. Az ünnepségre a gimnázium díszudvarán került sor a tantestület és a tanulók részvételével.

A polgármesteri köszöntő után, amely szépen méltatta a település életében egykor oly jelentős szerepet játszó zsidóság érdemeit, emlékeztén sorsukra, a meghívott előadó – az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem oktatója – előadást tartott a Holocaustról és annak paksi vonatkozásairól. Két évszázadon keresztül éltek itt zsidók jó kapcsolatban, békességben a paksi lakossággal, fellendítve az itteni gabonakereskedelmet. Paks – akkor még községként – hitéleti központ volt, 1844-ben az országos rabbitanácskozás színhelye. Magyarországon itt működött legtovább a jesíva, 1956-ban a diákok külföldre távozása után zárta be kapuit a vallásiskola.

Sok híres embert, kiváló polgárt adott ez a helyi közösség, bár legtöbbet talán Trebitsch Lincoln, egy becsületes paksi kereskedőcsalád Távol-Keletre vetődött és a nemzetközi politikába, főleg a titkosszolgálatok tevékenységébe bekapcsolódott sarja hallatott magáról.

Ezt követte a „Radnóti élete versei alapján” című előadás Szabó Péter, az iskola tanára összeállításában. Jól érzékeltették a diákszínjátósok a kor embertelenségét, a költő vergődését, harcát a szörnyű világgal. Szabó tanár úr nem láthatta a sikeres előadást, ő Auschwitzban volt, az iskola tanulóinak emlékkirándulásán. Végül fotókiállítás nyílt az iskola galériáján, amelyet a jelenlévők nagy érdeklődéssel tekintettek meg. Képek, tablók mutatják meg a második világháborús zsidóüldözés mozzanatait, különös tekintettel a magyarországi eseményekre. Zsidótörvények szövege, képsorok munkaszolgálatról, térképek, majd ezek betetőzése 1944-ben, felvételek gettókról, deportálásról, haláltáborról... Jól egészíti ki a tárlat a tananyagot, nyomot hagyva értelmileg és érzelmi-
leg a tanulóknál.

Innen mentek a felnőtt résztvevők a gimnázium igazgatójának vezetésével a volt zsinagóga (a mai könyvtáripület) falán elhelyezett emléktáblához, ahol Paks Város Önkormányzata, a Vak Bottyán Gimnázium és a Pákolitz István Városi Könyvtár koszorút helyezett el az áldozatok emlékére. Idősebb kollégák felidéztek az ismerős zsidó családokat, megmutatták egykori házaikat, szólva a régi Paksról, amely eltűnt velük együtt...

Példamutatóan szép, jól szervezett megemlékezés volt!

A beszéd szövege:

Tisztelt emlékezők! Hölgyeim, uraim, tanuló ifjúság!

Nagyon köszönöm megtisztelő meghívásukat a magam és az általam képviselt Zsidó Egyetem nevében. Azért is értékes ez a meghívás, mert Paksról érkezett, ahol egykor nagy és vallásos zsidóközösség élt, amely fontos összetevője volt – más településekhez hasonlóan – a helyi társadalom életének, különös tekintettel a gazdasági és kulturális élet-re. Jeleskedtek a gabona-kereskedelemben, de az itt működő híres jesíva – utolsóként Magyarországon – még 1945 után is létezett, csak 1957-ben, a tanulók kivándorlása szüntette meg teljesen. Békés, szorgalmas polgárok laktak itt, talán csak a kétes nemzetközi hírnevet szerzett Trebitsch Lincoln volt kivétel. Ma már egy zsidó sem lakik a városban. Mi az oka? Hogy történhetett, ami történt?

Magyarországon a XVIII. századtól megszorodott a zsidók létszáma, sokan vándoroltak be a császárság más tartományaiból, főleg Galíciából. Befogadták őket, segítségére voltak a lakosságnak, elsősorban kereskedelmi téren. A szabadságharc idején már 300.000 felett volt a számuk, arányuk felett vettek részt a küzdelemben, és ennek jutalmaként a forradalmi kormány egyik utolsó intézkedése ki mondta egyenjogúságukat. Ezt ké-

■ Róbert Péter

sőbb az elnyomók nem ismerték el, de a kiegyezés után megindult a zsidók magyarosodása és bekapcsolódása az ország életébe. Sajnos ez nem mindenkinek tetszett, heves fellobbanása volt az antiszemitizmusnak a világháború után – amelynek pedig több mint 10.000 zsidó hősi halottja volt a különböző frontokon –, amikor meghozták a zsidók számát az egyetemeken korlátozó „numerus clausus” törvényt, melyet ugyan 1927-ben visszavontak, de a '30-as évektől német hatásra egyre erősebb lett a zsidók elleni mozgalom. 1938-tól egymás után jöttek a zsidótörvények, nehezítve a zsidóság megélhetését, 1941-ben már személyes jogait is korlátozva. Kitzsították őket a hadseregből, munkaszolgálatot végeztek civil ruhájukon sárga karszalaggal. Kamenyec Podolszkijnál és Újvidéken már tömeggyilkosságok is történtek. Jól illett ez a náci politikához, ők eleinte csak kiűzni akarták a zsidókat, 1938-ban az eviáni konferencia a világ országainak elzárkózását mutatta a zsidó menekültektől, ezért a zárt helyen, pl. gettókban való dolgoztatást akarták, de 1941 végétől megkezdődtek a mézárások. Megszállt szovjet területeken az Einsatzgruppék tömegesen gépfegyverezték a zsidó családokat a velük megásatott tömegsírokba, csak Kijevben két nap alatt 33.000-et öltek meg. Alkalmaztak gázt is: a kipufogócsöveket teherautók rakterébe vagy zárt barakkokba vezették. Az egész Szovjetunióban legalább egymillió az így meggyilkoltak száma. Mivel az ilyen tömeggyilkosságok nem voltak eltitkolhatók, ezért más módszerre kerestek. 1942 januárjában Berlin Wannsee külvárosában, egy villában értekezletet tartottak „a zsidókérdés végleges megoldásáról”. Az Endlösung, a világtól elzárt táborokban való megsemmisítés mellett határoztak. Megkezdtek a gettókba zárt tömegek elszállítását a haláltáborokba. Az eredetileg orosz foglyok részére létesített Auschwitz szomorú jelentőséget kapott, csaknem 1,2 millió embert öltek meg itt, akiknek egyharmada volt magyar.

Pedig 1944-ben a magyar zsidóság még abban reménykedett, hogy elkerüli a végzet. Jobb volt a zsidók helyzete, mint a környező országokban. Romániában negyedmillió zsidót öltek meg, Szlovákiából már 1942-ben tízezreket vittek Auschwitzba.

A megszállt Jugoszláviából is deportálták a helyszínen le nem gyilkoltakat, a beolvasztott Ausztria zsidósága osztozott a németországiak sorsában. A hadiesemények, a szövetséges előrenyomulás is táplálta ezeket az illúziókat, amelyeknek a német megszállás vetett véget. Hamar megszülettek a zsidók mozgását, életét korlátozó rendeletek, a sárga csillag, összeköltöztetés, vidéken pedig a gettók. Utóbbiakon gyakran nem zsidónegyedet értettek, hanem olyan kényszerlakhelyet, amely azelőtt nem szolgált emberi szállásnak. Pakson nem így volt, a gettót a zsidónegyedben, a zsinagóga és az iskola mellett hozták létre, ide 740 zsidót szűfoltak össze, olyan körülmények között, hogy a jóérezésű városi jegyző, Tarisznyás Gergely – aki később a Rajk-per egyik áldozata lett – nem volt hajlandó közreműködni, inkább lemondott tiszttségéről.

Előszóval jelöltek ki téglagyárakat – Eichmann javaslatára, mert ezeknek volt vasúti csatlakozásuk –, de raktárakat, esetleg sertéshizlaldát is felhasználtak a zsidó polgárok „elhelyezésére”. Néhány hét alatt a vidéki gyűjtőhelyeken iszonyú állapotok alakultak ki, amelyeket a csendőrség viselkedése még inkább fokozott. Sajnos meg kell mondanunk, hogy az Eichmann-stáb maga kétszáz németjével nem tudta volna ezeket az intézkedéseket végrehajtani, ha nem áll rendelkezésükre a magyar közigazgatás és a jól használható, fegyelmezett csendőrség. Voltak – nem is kevesen –, akik nem vállalták a közreműködést az embertelenségekben. Alispánok, polgármesterek is inkább lemondtak hivatalukról, de az alantas beosztásúak vakon teljesítették, néha valóban alantas módon túlteljesítették az utasításokat. Országszerte „pénzverdék” működtek a gettókban, ahol a csendőrök kínzásokkal szedték az elrejtett értékeket az áldozatokból, járványok terjedtek, sokan megváltásnak érezték, amikor megjelentek a vagonok, és megkezdődött az elszállítás. Hasonló körülmények között: 80-100 ember egy vagonban – összehasonlításként csak annyit, hogy a katonai szerelvényekre maximum 36 főt vagy 6 lovat engedélyeztek kocsinként – két vödörrel az ivóvíznek és a szükségnek, a rácsos ablakot a biztonság kedvéért néha bedrótolták. A csendőr, a nyári melegben levegő sem volt, élelem-

ről nem is szólva. Paks zsidó polgárait július 7-én vagonírozták be, köztük volt a közösség nagytudományú rabbija, Altmann Simon is.

Hova érkeztek?

Magyarországról a deportáltak zöme, mintegy 437.000 ember Auschwitzba érkezett. Kb. 15.000-en szerencsésebbek voltak, ausztriai táborokba vitték őket, ahol nagyobb esély volt a túlélésre. Volt szerelvény, amelynek egy kocsija Ausztriába, a többi Auschwitzba ment. Auschwitz és a mellette fekvő Birkenau felkészült „fogadásukra”. Visszahozták a nemrég leváltott Höss parancsnokot, akinek nagyobb tapasztalata volt a nagyüzemi emberirtásban. Új krematóriumokat építettek a heteken át naponta több szerelvényvel érkező magyar zsidók számára. Megérkezésükkor a rampán folyt a selekció, csak a munkabíró 16-40 éves férfiak és nők maradhattak életben; gyerekeket, öregeket az SS-orvosok, élükön Mengelével, félreállították, és a fürdőnek álcázott gázkamrákban végeztek velük. Az életben maradtak ott látták utoljára családtagjaikat... Holttesteiket az aranyfogak eltávolítása után rabtársaik elhamvasztották. Olyan tömegek érkeztek, hogy volt, akiket agyonlőttek, és gödrökben égettek el Otto Moll SS-törzsőrmeister módszerével, aki kitüntetését kapott ezért. Ez lett a sorsa a magyar vidéki lakosságnak, egyhatodik sem tért vissza a haláltáborból. Csak a budapestiek menekültek meg, bár már megjelentek a deportálásukra Baky csendőrei, de Horthy kormányzó hazaparancsolta őket. Az októberi nyilas hatalomátvétel 50-60 ezer budapesti zsidó sáncmunkára hurcolásával kezdődött, később kb. 7000 zsidót öltek meg, nagyrészt a Dunába lövéssel. „Zsidóúsztatásnak” nevezték maguk között ezeket a gyilkosságokat, amelyeknek voltak túlélői, akik a jeges folyamból partra vergődve később tanúskodtak az átéltekről. Megrázó volt számomra egy gyermek visszaemlékezése, akit édesanyjával és kishúgával állítottak a rakpartra. Anyja utolsó szavait soha nem felejtí: „Ne a vizet nézd kislányom, az égre nézz! Mindjárt ott leszünk...”

Csak a hadiesemények alakulásának köszönhető a budapesti zsidóság mintegy felének megmaradása,

de ezzel együtt a magyarországi zsidóság háromnegyede áldozatául esett a véres üldözésnek. Nehéz pontos számokat mondani, hiszen a határok változtak, sok családból senki se maradt – eszembe jutnak a középkori zsidó krónika szavai: „Nem maradt szem, mely a holtakat megsirassa!” –; megsemmisültek a hitközségi nyilvántartások is, sokan a felszabadulás után haltak meg, gondoljunk a kb. 25.000 szovjet fogságban elvesztett munkaszolgálatosra, vagy akik hamis iratokkal bujkáltak. Vannak, akik vitatják a 600.000-es számot, de komoly történész nincs, aki félmillió alá becsülné a magyar zsidóság veszteségeit. S ha arra gondolunk, hogy ezek közül mennyi a gyermek, képet alkothatunk a halálos csapásról, amely Magyarország zsidó lakosait érte egy esztendő alatt!

Akik elkerülték a halált, nagyon sokan derék emberek köszönheték ezt, akik gyakran életük kockáztatásával segítettek az ártatlanul üldözötteken. Több száz magyar ember kapta meg ezért a jeruzsálemi Jad Vasem Intézetben a „Világ igaza” kitüntető címet.

A lágerekből hazaérkező, kifosztott, meggyötört, nagyrészt családtagjaikat veszített emberek közül sokan nem tudták folytatni életüket szülőföldjükön. Kivándoroltak, különösen, amikor megalakult az ősök földjén az új zsidó állam, amely befogadta sokat szenvedett gyermekeit.

Jelenleg a magyar zsidóság száma csak töredéke a háború előttinek, de igyekszünk fenntartani vallási és kulturális életünket, intézményeinket, amelyek a rendszerváltás óta megújultak Ezek közé tartozik az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem is. Őket van szerencsém az emlékünnepeken képviselni.

A 60. évforduló kapcsán sok megemlékezést tartanak országszerte. Nagyon fontos gesztusok ezek, egyrészt a kegyelet okán – a települések elpusztult zsidó lakói megérdemlik ezt –, de a tanulságok miatt is. Régi bölcsesség, hogy aki a múltat elfelejti azzal újra megtörténhetnek az események. Pedig a Holocaust nem ismétlődhet meg sehol a világon, sem Európában, sem másutt! Ezt mutatják az ilyen megemlékezések is!

Köszönöm a meghívást, köszönöm hogy itt lehettem!

Rácz Diána

Különös éj

Különös ma a dombok feletti hold
lassan cammog égi útján
s én lustán, de követem
ezer s ezer hangon lobban fel a csend
sutto-gva repül egy madár
talán a róka szeme villan a sötétben...
S én ámulva hallgatom e csodát

lassan száll a köd
valami jár a fák között

elvesztettem vágyaim
nincs már, ki örködött
gyászba borult álmaim fölött

Fekete az éjszaka
nem látok mást, csak tompa sziluettet
s riadt idegeim hárfahúrjain
csak a szél ujja játszik egy halk menüettet...

Érzem a kővé meredt hajdani sóvárgások
értetlen tekintetét, ahogy átlátszó kristálybörtönéből
szabadulni akar
összefolyt a múlt a jövővel
s mint egy zavaros - de mégis geometrikus rendben
kavargó kaleidoszkóp
szűkül és tágul
mint a végtelen
csillagokkal teleszórt világegyetem

Varga Dóra

Virágszál

Arany ágon
csettő-botló
virágszál
ne sírjál!

Inkább ne vess,
kérek ne vess,
szélbe szökken
már a tavasz
virágok, virágok.

Trapp Ferenc

Szeretni jó

Könnyet ejtenek néha versemen,
Remélem egyszer elmondhatom mindenkinek,
hogy miért írok ilyen verseket.
Sokban egyek vagyunk, és egy a bánatunk,
és egyszer még közöset is álmodunk.
Aki szeret, te is szeresd, velük oszd meg, amit lehet!
A csillagok is ezt teszik, nem azért futnak néha az égen, mert
félnek,
Ők is így játszanak az égen.
Viharba, tűzbe fordul néha életünk,
Ha segítjük egymást, ebből is kimegyünk.

Megértés

Miért fáj a könnye, ami leperreg, a megértés szép szó, a
szeretet.
Hangod halk volt, mint a lehelet, nem is voltál hangos sohasé'.
Más vagy, mint a többiek, és ezért szeretlek.
Gyere, ölelj meg és szeress, az életünk attól csak jobb lesz.
Tegyük meg, amit még lehet, ne tégy úgy, hogy ezt nem lehet.
Ha már mindent megtettél, akkor kezdjél egy újba bele.

Madarak

Gubbasztó madarak
Fáznak, nem alszanak
Köszöntik a hajnalt.
Rigók, cinkék, fecskék
Egyre nagyobb zajjal.
Horgászok a tó szélén
Nagyon csendbe vannak,
Felettük a vadlibák
Elég nagy neszt csapnak.
Még a vizet nézem,
A horgászbótomat
Egy nagy hal rángassa,
Tudom, hogy a damil,
Ami most van rajta,
Gyenge lesz ilyen nagy halnak.

Ettől lesz szebb

Fába vinni lelket, van ettől szebb.
Nagy család is attól szebb,
Minél több a gyerek.
Erdő a sok fától,
Mező a sok virágtól,
Kell-e ettől szebb.
Ilyen helyen sétálni,
Tücsök hangját hallani,
Holdvilágba udvarolni,
Van-e ettől szebb.
Az élet tengernyi vágy,
Ezért nem áll meg a világ.
Azért szeressük egymást,
Még világ a világ.

Kicsi ház

Miért szép a kicsi ház?
Mert van mellette sok szép más.
Kinyitom az ablakot,
Sok madárdalt hallgatok.
Itt lakom az erdőszélen,
A horgászokat Innen nézem.
Késő van már, éjfélre jár,
A horgászok is elmentek már.
Lefeküdnék én is már.
De a bagoly, a denevér is eztán jár,
A csillag, a hold is engem vár.

Találkozás

Azon az éjszakán, amikor először táncoltam veled,
Hogy mi történt velem, nem más, mint szerelem.
Olyan jó, hogy szeretsz és szeretlek Én is Téged.
Szeretek a természetben járni, és sok szép virágot
Egy csokorba szedni. Kóbor szelecske kacsint a
Szemembe. Ideküldtél, itt adtál helyet,
Hogy kicsinységemből újra nagy legyek.
Fák és tiszta égek, milyen gyönyörűek.
Imádd az Istent, és mindenkit szeress.
Ha megértesz, neked is jobb lesz.

Szívárvány

Olyan szépnek látlak téged,
Mint a szívárványt az égen!
Nekem mindig a legszebb voltál,
Vagy és leszel mindörökké nekem.
Más vagy, mint a többiek,
Millió napnál is fényesebb!
Zúg a szél a sárga lombok felett,
ne menj el, maradj itt velem,
Mutasd meg, hogy szeretsz,
Hogy nekem is jobb legyen.
Ha megértesz, neked is csak jobb lesz.
Szeretnék én is egyszer boldog lenni,
Csendes helyen veled megpihenni.

Félek

Félálomban vagyok, valamit hallok.
Mi ez? Szörnyeteg fújt és sziszegett,
Ereiből olaj és víz csepegett.
Elaludnék, de már nem tudok,
Mert egyre idegesebb vagyok.
Kinyitom a szemem, de nagyon.
Hát, mit látok, egy gőzgépet,
Ahogy a szomszédból ballagott.

A fák mesélnek

Az erdők, a mezők egymással jól elvannak.
 De azért ők is várnak egy legjobb holnapra.
 A fák sírnak és mesélnek, ha a szél fújja őket.
 Sötét felhők egyre többen lesznek.
 Eső után babszemnyit kisbékák lepik el a földet.
 Ahogy az eget nézem, a szivárvány mindig szebb lesz.
 A szivárványt csodálja mindenki, mert ilyet nem tud csinálni senki.
 Bármerre nézünk lent és fent, a csend átvált hirtelen.
 Ezért szép a természet, mert mindenkinek ad valami szépet.

Erdő mellett

Az a kis ház, ahol én lakom,
 Madár ébreszt, ha nyitva van ablakom.
 Alig várom, hogy tavasz legyen, hogy madárdalra ébredhessek!
 Madárdaltól hangos a táj, minden ember ezt várja már.
 A madarak szebbnél szebbek; csak egy szállna kezembel!
 De jó lenne, ha nékem szárnyam lenne,
 Elrepülnék messze-messze,
 Leszállnék egy olyan helyre, ahol mosolyogna minden ember,
 Megnyugodnék végre egyszer.

Csend

Hallgat az erdő, a mező, a föld,
 Csak a tücsök nem hallgat, az csak hegedül...
 Ezért szeretek a mezőn, a réten,
 mert a tücsökezene tetszik nagyon nékem.
 A mezőre sűrűen kijárok, ott szedek szebbnél szebb virágot.
 Fent a sok csillag, lent a sok virág,
 Milyen jó lenne, ha ilyen lenne az egész világ.

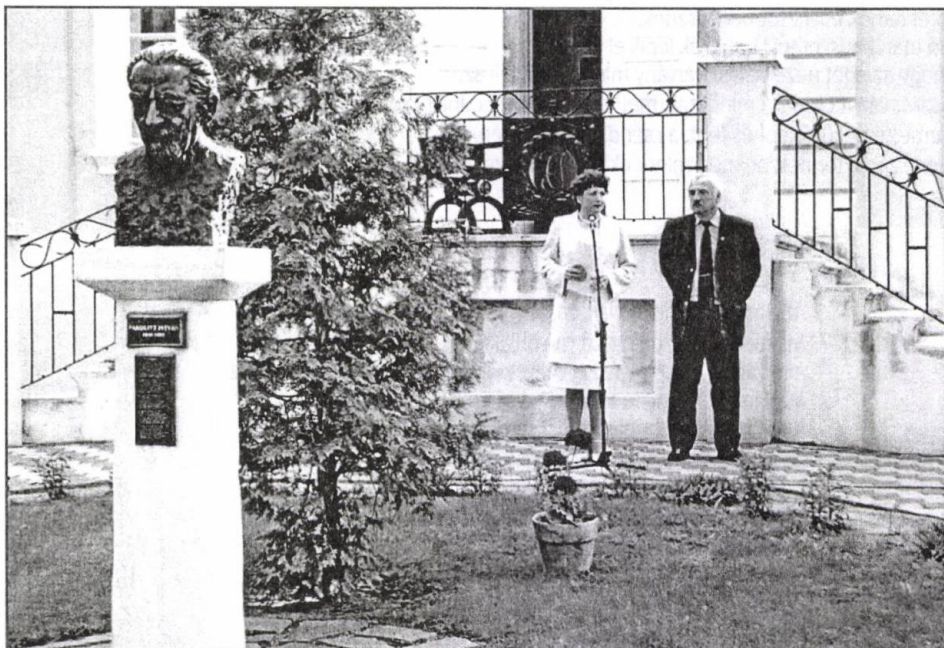
Nehéz napok

Beteg lettem, sok év van mögöttem.
 Orvostól orvoshoz járok.
 Úgy érzem, nekem már nem nyílnak virágok,
 Hiába mondd, hogy nincsen semmi baj...
 Tudom, hogy te ezzel csak megnyugtadni akarsz.
 Letörölted a könnyeket, higgyük azt, hogy nem fáj.
 De a könny majd újra megjelen,
 És akkor mit mondasz majd énnekem.
 A szeretet nem fogy el, az életnek ez is egy része
 Ezért kérlek, szeressük egymást még élek.

Hűdejó

Szép vagyok és nagyon jó
 Nincsen hozzám hasonló
 Ez a ló mér félig robot félig ló
 Ezért ilyen nagyon jó.
 Ilyen lovat én is veszek
 Ettől én is gazdag leszek.

Múzeumi majális

Jó hangulatú, kellemes délutáni program volt a Városi Múzeum udvarán május 18-án a Múzeumi Világnap alkalmából. Az erőmű és a város közös rendezvényén Hajdú János polgármester köszöntötte a jelenlévő múzeumbarátok népes táborát, és méltatta a Városi Múzeum kulturális missziót felvállaló tevékenységét. Meleg hangon szólt a tízéves Városi Múzeumról, annak igazgatójáról és a múzeum munkatársairól. Kiemelte a római romkert létrehozásának jelentőségét, és az „Év Múzeuma” pályázaton nyert különdíj fontosságát. A múzeum tevékenységét méltató polgármesteri köszöntőt nagy tapsal jutalmazta a közönség, ezzel is megerősítve az elismerő szavak jogosságát. Ezt követően Péterfi Zsuzsanna igazgatónő köszönte meg az elismerő szavakat, majd „Múzeumért Díj”-ban részesítették Lovas Tibort és a Polygon PC Centert.

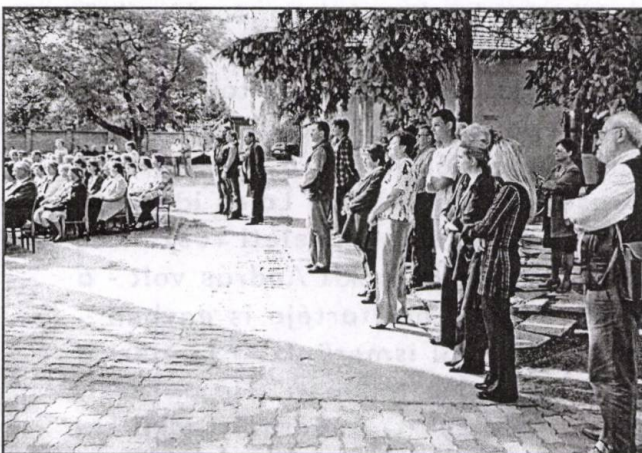
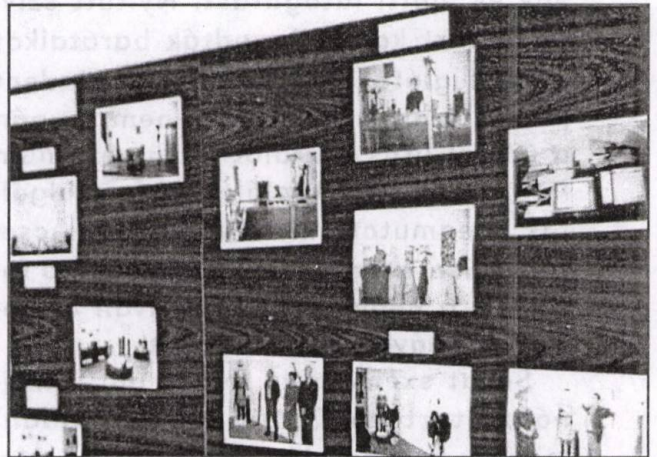
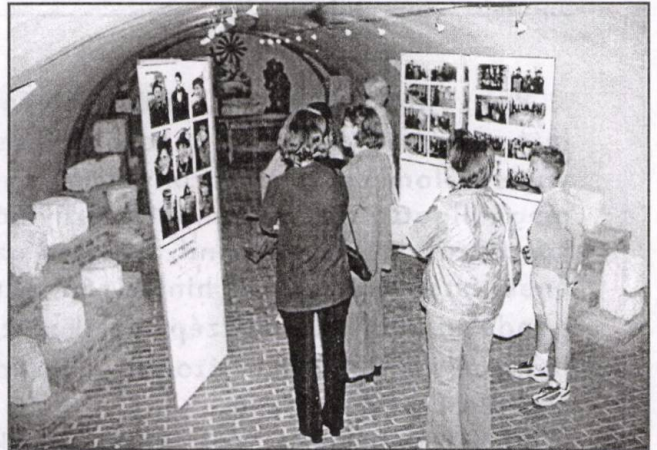
Az ünnepi köszöntők után a Mare Temporis Egyesület egy reneszánsz komédiát adott elő „Csalfaságok” címmel, amelyet nagy tetszéssel fogadott a hallgatóság. Az előadás után két kiállítást tekinthettek meg a jelenlévők. A „Képes múzeumtörténet” című fotókiállítás a Városi Múzeum tízéves tevékenységéből villantott fel néhány fontos pillanatot. A másik kiállítás fotóit Wollner Pál készítette a „Sorstalanság” című film paksi forgatásán, és a közel 100 db fotóból álló sorozatot az üzemtörténeti gyűjteményünknek ajándékozta.

A szellemi táplálék után jöttek a kulináris élvezetek Faddi Varga János jóvoltából. „Káposztás husság cipóban” és „Fényes littárium”(gyümölcssajt mandulával) – ezekkel az ételekkel traktálta a királyi mester szakács a vendégeket. Az ételhez ital is dukált. A különböző borokat a Sárgödör téri Présháztulajdonosok Egyesülete hozta magával.

Az ételhez és italhoz jó zene társult a Vivat Bacchus énekegyüttes jóvoltából, akik saját szerzeményű bor dalokat adtak elő.

Jövőre a Látogatóközpont és Múzeum lesz a házigazdája a Múzeumi Világnapnak és a IX. Országos Műszaki Muzeológus Találkozónak is.

■ Beregnyei Miklós

Barangolás térben és időben a Felső-Tisza mentén

Ragyogott az áprilisi nap Visk felett, megnézte magát a református vártemplom csillogó toronydíszében, meghallgatta a templomból szárnyaló köszöntőt: Eljöttünk mind, zengjen az ének, Isten áldását ma hintse rád. Azt gondolta, amit lát, az szép cselekedet, magyar a magyarhoz látogat, a Duna mentéről a Tisza mellé.

Paksi reformátusok üdvözölték énekekkel a viskieket, visszaadván az egy év előtti látogatást. Nyitott szívvel, kitért karral fogadták barátait a vendéglátók, eléjük rakván mindent jó régi szokás szerint. De nem csupán a fáradt utas asztalát látták el finom falatokkal, lelki táplálékkal is szolgáltak, megmutatták szülőföldjük kincseit. A jelen mögött a dicső múltat, a folyókat, a hegyeket, megnyitván otthonaikat a távoli barátok előtt.

Sokat szenvedett föld a ma Ukrajnához tartozó Kárpátalja, a hajdani magyar korona alá tartozó királyi vármegyék földje. Keleten Bukovina határolja, északon a régi Galícia, ma Lengyelország és Ukrajna, délen a mai Magyarország, nyugaton a Felvidék, a ma független állam, Szlovákia. Régi vármegyéinek egy része ma Romániába esik, városaiból is egyik-másik román terület: Máramarossziget, Hosszúmező. A mai Magyarország északi határa se a hajdani vármegyék határát követi.

A jó Ferenc tekintetes, a Szatmárcséken élő Kölcsey Ferenc, ha manapság elindulna, hogy szétnézzen az északi részeken, hogy merengjen kicsit a huszti várromok között, vagy Szobráncon verset írjon Zrínyiről, bizony csak útlevéllal kelhetne át Ukraj-

nába, illetve Szlovákiába.

Pedig szent királyunk, István szépen felosztotta vármegyékre országát, 45 vármegyét tervezett, ki is jelölte többek között Bereg és Ung határait. Ehhez hozzátette II. Géza a legkisebbnek, de legbüszkébbnek számító Ugocsát. Be is kerültek a büszke ugoccai nemesek a történelembe és az irodalomba, fityiszt mutatva Bécsnek: Ugocsa non coronat! Tetszett ez a rebellis Adynak, megörökítette a Hunn, új legendában.

A térség fontos volt a mindenkori magyar királyoknak: a folyók, várak építésére alkalmas figyelő magaslatok, hatalmas erdőségek, s nem utolsósorban a só. Ennek kitermelése és értékesítése királyi monopólium volt. A kézművesség is virágzott, főleg a betelepülő szászok jóvoltából. Az Anjou-királyok idején az öt koronaváros: Máramarossziget, Hosszúmező, Técső, Visk és - a legfontosabb, mely alá a többiek tartoztak - Huszt, szabadalmat kap a hospesek (vendégek), első sorban a szászok letelepítésére a Tisza völgyében. Técső alapítói a német lovagrend tagjai voltak, ők ekkor kapták meg II. Endrétől a Barcaságot (Brassó térsége). Nagy Lajos idejében a magyar királyság keleti részeinek kapitánya az a Lackfi András volt - a király nápolyi helytartója is egyben -, akit a Toldiból ismerünk. Ő kérdezi a történet elején Miklóst: "Hé paraszt, melyik út vezet itt Budára?" Lackfi kapitányságának területe Brassótól Máramarosig terjedt, ez az ország-rész egy katonai igazgatás alá tartozott, védekezésül a moldvai tatárok ellen.

A koronavárosok címerállatai is ehhez az időhöz kötődnek, Huszt várának pecsétjéből ismerjük: szarvas (Visk), sas (Técső), bika (Hosszúmező), bölény (Máramarossziget).

A térség egyik fő jövedelmi forrása a só volt. A sóvágók jólfizetett munkások voltak, az 1498-ból származó II. Ulászló okirata szerint minden 25. darab kősó után 5 dénár volt a járandóság. Ruházatra fejenként 100 db kősót kaptak évenként, felmentették őket a királyi terhek alól, ünnepek alkalmából egy hordó bor, egy ökör és száz kenyér járt a técsői sóvágóknak. Róluk jegyezték fel a magyar királyság első sztrájkját is. 1551-ben azért „sztrájkoltak”, mert a kamaraispánok elsikkasztották a járandóságaikat. A técsőiiek másban is jeleskedtek: 1896-ban ők voltak az elsők, akik Kossuthnak szobrot emeltek.

Kárpátalja múltja elszakíthatatlan része a magyar történelemnek.

Beregszászt Szent László öccse alapította, később itt volt Nagy Lajos anyjának, Erzsébetnek az udvartartása. Itt hozott létre iskolát Bethlen Gábor, Erdély fejedelme halálának évében, 1629-ben. Az épület ma is áll, /horribile dictu!/ udvarán a fiatal Uljanov (Lenin) szobrát nézhetik naponta a diákok.

Nagyszöllős a mindenkori királynék birtoka volt, itt őrizték Mohács után Kapisztrán Szent János tetemét, gyermekkorában pár évet itt élt Bartók Béla.

Huszt, melynek már csak romjait találta az 1831-ben ide látogató Kölcsey, s e romok olyan gondolatokat sugalltak, melyek a reformkor vezéreszméivé váltak: „Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül.”. Huszt hajdan Mátyás feleségének, Beatrix királynénak a birtoka volt, majd 1526 után az Erdélyi Fejedelemség

kapta meg. Erdély egyik kulcsfontosságú vára, később a kurucoké s a labancoké, de pusztulását mégsem a harcok, hanem egy villámcsapás okozta. A reformáció híve szinte azonnal Luther színrelépése után elérkezett ide - a husztiak temploma egyike a legrégebbi református templomoknak a térségben.

Munkács története, védőinek sorsa hű tükre a XVI-XVII század magyar történelmének. Hogyan is érthetnénk meg Zrínyi Ilona hősiességét, bátor kitartását, ha nem nézünk vissza az időben őseihez? Ükapja az a horvát származású Zrínyi Miklós volt, aki 1566 tavaszán már készül a szigetvári ostromra, lelkerőt gyűjt a kitartáshoz, s így ír: „Mindnyájan bezárkózva megfogadjuk, hogy a kereszténységnek ezen édes és végtelenül elpusztult hazának, ha a sors úgy hozza, fejünk vesztésével is kívánunk szolgálni.” Hogy mi történik ezután az ostromlottakkal, ismerjük a történelemből és a dédunoka, a költő Zrínyi Miklós eposzából. Ez a költő-hadvezér volt Zrínyi Ilona nagybátyja, édesapja pedig Zrínyi Péter, a horvátországi szerbek kapitánya, akit Habsburg ellenessége miatt 1671-ben Bécsben lefejeztek. Zrínyi Ilona házassága révén bekerül a Rákóczi-családba, melyben protestáns és katolikus ellentétek és Habsburg-ellenesség alakítják a családi hagyományokat. Ebből a házasságból született a később Erdély fejedelmének megválasztott II. Rákóczi Ferenc. A majdani fejedelem még kisfiú, amikor 1685-ben édesanyja - aki ekkor már Thököly felesége - Munkács várát védi az eperjesi hóhérnak nevezett Caraffa ostroma ellen.

A vár története a honfoglalás idejére vezethető vissza, Anonymus is említi a Gesta Hungarorumban, hogy a honfoglaló magyarok a vár bevétele

után negyven napig itt tartózkodtak. Munkács kiváltságait IV. Bélától kapta, majd Hunyadi János szabad királyi várossá tette. A város a XVI. századtól az Erdélyi Fejedelemséghez tartozott, 1633-tól már a Rákóczi család birtoka. Szabadságharcos hagyományait híven megtartotta, 1848-ban hatszáz főnyi sereggel csatlakozott a honvédsereghez.

A térség történelmén átszáguldott a XX. század: a század első felében még a monarchia része, 1919-ben Csehszázághoz, 1938-44 között Magyarországhoz, aztán a Szovjetunióhoz tartozott, ma Ukrajna területe.

Milyen volt a magyar sors a Felső-Tisza vidékén? Sokan az itt élő magyarokat, akik a megye összlakosságának negyedét teszik ki, Kárpátalja csángóinak nevezik. Nehéz megtartaniuk /zömmel/ protestáns hitüket a diktatórikus ortodox egyház árnyékában. Kevés a magyar iskola, elvándorlás, asszimiláció a sorsuk. A II. világháború után 1944 őszétől a 18-50 év közötti magyar férfiakat tízezzrel internálták. Szolyván, Munkács közelében volt a gyűjtőtábor. A IV. ukrán front 0036 számú határozata szerint: „Egész sor településen német és magyar nemzeti-ségű hadköteles személyek élnek, akiket ugyanúgy, mint az ellenség katonáit, le kell tartóztatni, és hadifogoly-

táborba kell irányítani. A német és magyar hadköteles személyeket, akik Kárpátontúli Ukrajna felszabadított területén élnek, külön csapatokban, listák szerint konvoj alatt hadifogolytáborba kell irányítani.”

Akik nem a háborúban, azok Szolyván vagy valamelyik fogolytáborban pusztultak el. Jeltelen tömegsírkuk felett Szolyván autóbusz-pályaudvar épült. E sorok írója a viski templomkertben rájuk emlékezett azon a napfényes áprilisi vasárnapon. A múltat őrizni és emlékezni Kölcsey is tanít: „Minden nemzet, amely elmúlt korának emlékeit semmibe veszi, vagy veszni hagyja, saját nemzeti életét gyilkolja meg.”

Ez a föld, mely hősöket adott a történelemnek, kiválóságokat a magyar szellemi-művészi világnak, reméli, hogy álmait valóra válthatja, az ott élők templomokat és iskolákat építhetnek, hogy legyen fedél a magyarság feje fölött. A Técsőn élő Szöllőssy Tibor írja: „A koldusnak, a páriának, a jöttmentnek is van joga Istenéhez apái módján és nyelvén fohászkodnia.”

A viski erődtemplom, melynek falai évszázadokon át nyújtottak menedéket a veszélyben levőknek, ma is összefogja, óvja a magyarul imádkozókat, testvéreinket.

■ S. Benke Éva

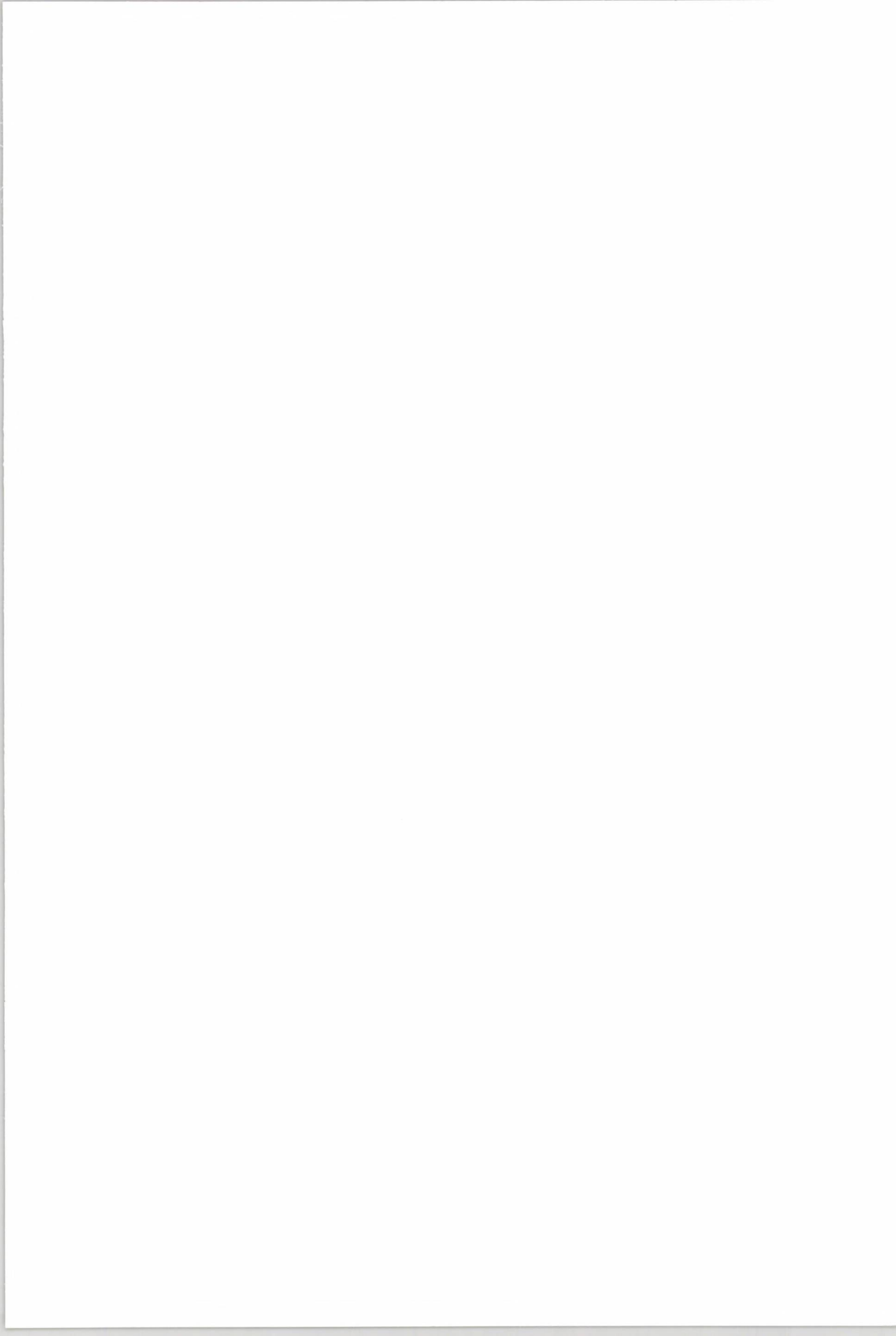
Paksi Tükör

tartalom

- 1 A paksi Bőrgondozó története
- 3 Adorján József versei
- 5 Ahogy Endrei Judit látja
- 7 Paks sajtótörténete II/10.
- 31 Szakács Veronika versei
- 36 Előadás Kálvin Jánosról
- 38 Ezt az utat bejártam...
- 40 Farkas Margit versei
- 41 Gujdi Veronika versei
- 43 Kuti Horváth György versei
- 44 Mislai Gyula versei
- 45 Mukli Petra versei
- 46 Múltunk a jövő küszöbén
- 48 Paksi Holochaust-megemlékezés
- 51 Rácz Diána, Varga Dóra, Trapp Ferenc versei
- 54 Múzeumi majális
- 56 Barangolás térben és időben a Felső-Tisza mentén

PAKSI TÜKÖR

Irodalmi-művészeti és helytörténeti szemle
XI. évfolyam, 2. szám, 2004 július
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Felelős szerkesztő: Beregnyei Miklós
Rovatszerkesztők:
Lovásziné Anna, Györfly József, Szabó Péter, Szarka József
Tördelés: Törökné G. Judit
Korrektor: Patyi Orsolya
Kiadja: a Jámbor Pál Társaság
Felelős kiadó: a JPT elnöke
Készült: PA Rt. Nyomda 2004/1128. sz.
Felelős vezető: Slonczi István
A szerkesztőség címe: Paks, Városi Könyvtár, Villany u. 1.
HU-ISSN: 1218-2109

Részlet a komédiából

Kasó Tibor (Poligon PC Center)
átveszi a díjat Péterfi Zsuzsanna igazgatótól